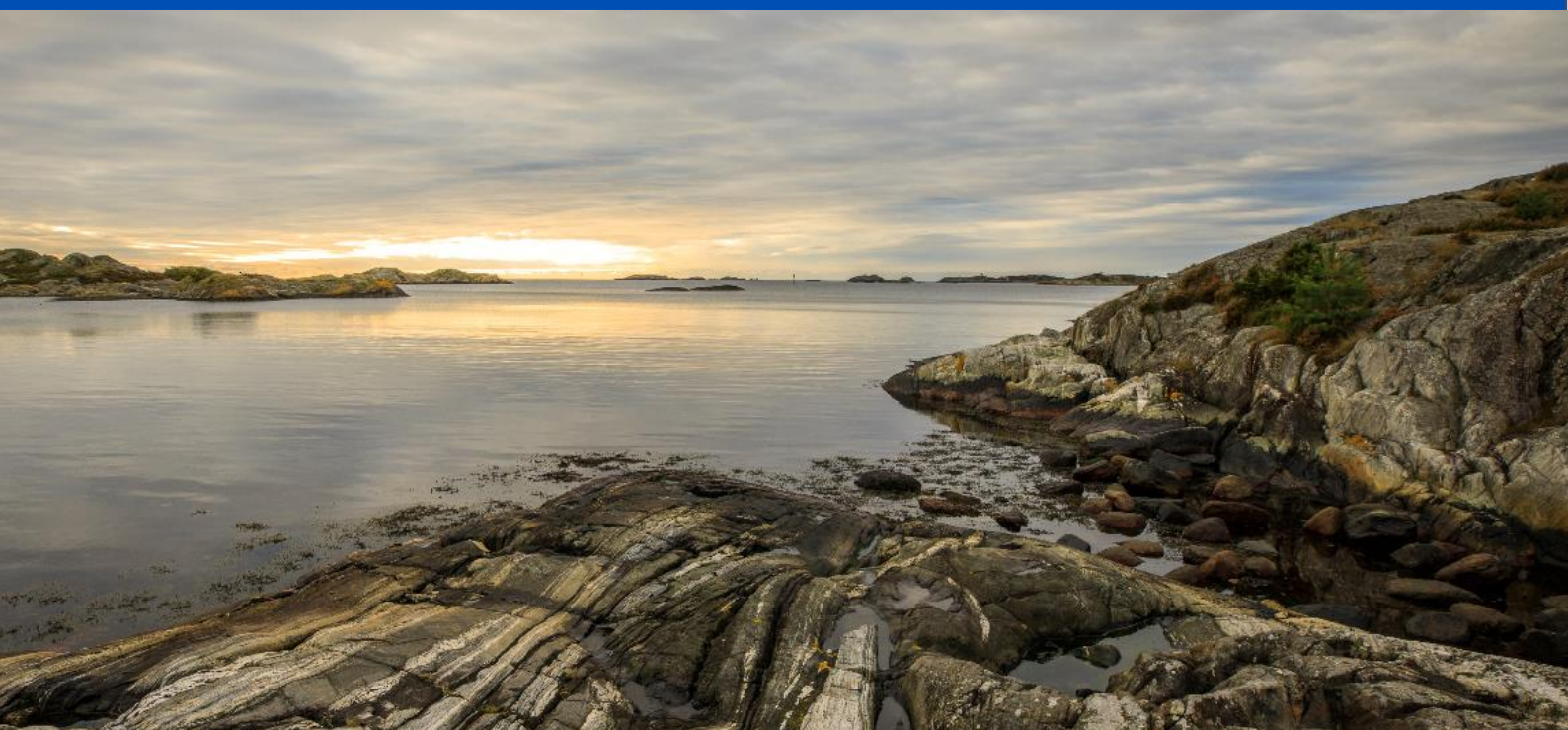

Grimstad

Kvalitetsmelding 2020-2021

Tilstanden og veien videre for barnehagene og skolene i Grimstad

Innhold

Kvalitetsmelding 2020-21	4
1. Sammendrag	6
2. Beskrivelser og vurderinger	8
3.1 Barn og barnehagepersonale	8
3.1.1 Fakta om barnehagene	8
3.1.2 Fakta om barnehagebarna	15
3.2 Elever og undervisningspersonale	20
3.2.1 Elevtall og lærerårsverk	20
3.2.2 Opplæring av minoritetsspråklige elever	23
3.2.3 Kompetanseutvikling for ansatte i skolen	24
3.3 Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging	26
3.3.1 Tilstanden knyttet til tilrettelegging	26
3.3.2 Tilstanden knyttet til vedtak om spesialpedagogisk hjelp	27
3.4 Spesialundervisning i skolen	28
3.4.1 Tilstanden knyttet til spesialundervisning	29
3.5 Psykososialt barnehagemiljø	37
3.5.1 Nye bestemmelser i barnehageloven §§ 41-43	37
3.6 Læringsmiljø i skolen	39
3.6.1 Støtte fra lærer	39
3.6.2 Vurdering for læring	40
3.6.3 Mestring	41
3.6.4 Motivasjon	43
3.6.5 Elevdemokrati og medvirkning	44
3.6.6 Foreldresamarbeid om medvirkning	46
3.6.7 Trivsel, krenkelser og mobbing i skolen	47
3.6.8 Ressursteam mot mobbing	54
3.7 Resultater i ferdigheter og fag	56
3.7.1 Leseferdigheter og norskfaget	56
3.7.2 Regneferdigheter og realfagene	60
3.8 Grunnskolepoeng, overgang og gjennomføring av videregående opplæring	65
4. Pågående prosjekter og satsinger	66
5. Oppsummering av tilstanden i lys av mål i Kommunedelplanene for barnehage og skole	67
5.6 Administrasjonens oppsummering og anbefalinger for veien videre i 2021/2022	70
Avsluttende kommentarer	72

Kvalitetsmelding 2020-21

- Den årlige tilstandsrapporten for barnehage og grunnskole i Grimstad kommune

Opplæringsloven § 13-3e regulerer kommunens plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling. Her fremgår det at kommunen skal ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra nasjonale kvalitetsvurderinger som departementet gjennomfører med hjemmel i § 14-4.

Som en del av oppfølgingsansvaret, skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringen, knyttet til minimum læringsresultatene, frafall og læringsmiljø. Rapporten skal gi skoleeier et faktabasert grunnlag for å følge opp resultatene til de enkelte skolene.

Innholdet skal være en analyse av tilstanden, ved at dokumentet vise hvordan skoleeier vurderer opplæringen. Rapporten må derfor inneholde noe mer enn en presentasjon av tall og statistikk. Den skal settes i sammenheng med kommunens mål og satsinger, nasjonale lover og retningslinjer.

Den årlige rapporten skal drøftes av kommunestyret.

Mer om Tilstandsrapporten/Kvalitetsmeldingen

En tilstandsrapport inneholder vanligvis både tall og fortellinger – det vil blant annet si at den setter tall og statistikk inn i en lokal kontekst. Når vi kaller rapporten for *Kvalitetsmelding*, er dette for å få bedre frem hva dokumentet skal bidra til. Det er innholdet i skolen som er under vurdering, ikke bygningsmasse eller skolestruktur. Rapporten kan imidlertid få konsekvenser for senere vedtak om også slike forhold.

En årlig tilstandsrapport/kvalitetsmelding som gir godt grunnlag for skoleutvikling, har ifølge Utdanningsdirektoratet disse kjennetegnene:

- er forankret hos politikerne, utdanningsadministrasjonen og skoleledelsen i kommunen
- er resultatet av en felles prosess
- analyserer resultatene fra skolene i lys av lokale forutsetninger.
- gir gode og utfyllende vurderinger av resultata ved skolene
- legg fram data og informasjon på en lettfattelig og forståelig måte
- formulerer mål og tiltak som er funderte i lokale forutsetninger, *eller viser til andre planar i kommunen* der det er utformet mål og tiltak som er relevante for rapporten
- argumenterer for kva som er relevante tiltak ut fra resultatene som foreligger, og ut fra forskning og faglitteratur på områda
- konkretiserer og prioriterer tiltak, slik at det blir lettere å behandle rapporten politisk og følge han opp etter at vedtak er gjorde i kommunestyret/fylkestinget

I årets kvalitetsmelding, har vi for første gang inkludert tall og analyser knyttet til barnehagesektoren, selv om det ikke er lovpålagt å utarbeide en kvalitetsmelding om tilstanden i barnehagene. For bedre å kunne ivareta hele utdanningsløpet og sikre barn og unge i Grimstad god kvalitet på tjenestene, mener vi at det er en stor fordel å kunne presentere tall og statistikk også på barnehageområdet. Hovedvekten vil likevel være på grunnskolens område. Fremstillingen vil bli evaluert, og vil forhåpentligvis bli gjenstand for kontinuierlig forbedring.

Tall og statistikk er hovedsakelig hentet fra Skoleporten og Utdanningsdirektoratet sine nye «analysebrett», samt Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), Rapportportalen, Barnehagenes statistikkportal (BASIL) og SSB.

Årets kvalitetsmelding er utarbeidet vår/sommer 2021. Kvalitetsmeldingen for 2019-20 ble lagt frem til politisk behandling i november 2020. Det betyr at det er et kort tidsintervall mellom de to meldingene, og det er derfor flere likhetstrekk. Vi er fortsatt inne i en pandemi, og mange av de vurderingene som gjøres i forbindelse med resultater vil derfor ha denne ekstra usikkerhetsdimensjonen ved seg.

Når vi velger å legge frem Kvalitetsmelding 2020-21 til politisk behandling tidlig på høsten, har det sammenheng med at den i fremtiden skal kunne inngå i det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet og legge et bedre grunnlag for politiske vedtak om mål, strategier og tiltak.

Tallmaterialet i rapporten er i hovedsak aggregerte resultater på kommune og nasjonalt nivå for å unngå direkte eller indirekte identifiserbare opplysninger. Tallmaterialet i de lokale indikatorene kan også være av et såpass lite omfang at det berører bestemmelsene om taushetsbelagte opplysninger etter forvaltningsloven § 13 og/eller personopplysninger etter personopplysningsloven § 2 nr. 1. Barnehage- og skolevise presentasjoner er gjort der det er særlig relevant og forsvarlig.

Det er få sammenligninger mellom kommunenivå og fylkesnivå i årets Kvalitetsmelding. Dette har sammenheng med den nylige fylkessammenslåingen og at resultater ikke i samme grad er sammenlignbare.

1. Sammendrag

Det er en stor overvekt av private barnehager i Grimstad. Tall fra 2020 viser at det var 218 barn i de kommunale barnehagene og 1010 i de private barnehagene. De aller fleste barn i Grimstad-barnehagene har heltidsplass. Kommunen ivaretar både pedagognormen og bemanningsnormen i barnehagene. Grimstad inngår i regionalt samarbeid om kompetanseutvikling som inkluderer både de private og de kommunale barnehagene. Satsingsområdene er knyttet til kommunikasjon og språk - *flerkulturelle barn*, barnehagen som pedagogisk virksomhet – *digital praksis* og barnehagens verdigrunnlag - *bærekraftig utvikling*. Foreldreundersøkelsen viser at foreldre i Grimstad rapporterer at deres barn i høy grad trives i Grimstadbarnehagene.

Tallet på elever i Grimstad har holdt seg forholdsvis stabilt i perioden 2017-2021. Årets tall er 2842 elever. Det er 25 færre elever enn i 2019/20. Årsverk til ordinær opplæring er redusert i 2020/21 sammenlignet med fjoråret. Årsverk til spesialundervisning har økt, mens årstimer til assistenter både med og uten vedtak, er redusert. Tre skoler ser ikke ut til å oppfylle lærernormen i 2020/21. Kommunen har fått innvilget færre studieplasser til videreutdanning enn det kommunen hadde godkjent. Det kan bli krevende å komme i mål med å tilfredsstille kompetansekravene innen 2025.

Det er noe færre barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp under skolealder enn i landet for øvrig. Vi har relativt mange barn med tilrettelegging, og mye tyder på at tallet er økende.

Andelen elever med spesialundervisning er noe høyere enn i landet, men det har vært en liten nedgang i andel elever med vedtak om spesialundervisning i 2020/21. Andelen vedtak om spesialundervisning øker med økende alder. Det er betydelig variasjon mellom skolene i andel elever med vedtak om spesialundervisning, og begge friskolene i kommunen ligger svært høyt – og høyere enn i 2019/20. Det er store kjønnsforskjeller knyttet til spesialundervisning. Når elever får spesialundervisning, får de mange pedagogtimer. Når elever får tildelt assistenttimer, får de mange timer. Her skiller Grimstad seg fra resten av landet. Selv om årsverk til assistenter har blitt redusert, har assistentbruken økt. Det betyr at færre assistenter gjennomfører spesialundervisning med flere elever.

Barnehageloven har fått nye bestemmelser knyttet til barnehagemiljøet. Lovendringene samsvarer i høy grad med kapittel 9A i opplæringsloven som handler om elevenes psykososiale skolemiljø. Kommunen som barnehageeier legger til rette for implementeringsarbeid for de kommunale barnehagene, og de private barnehagene inviteres med.

Det er flere forhold som er grunnleggende for at elever skal oppleve et godt læringsmiljø. Utvalgte læringsmiljøindekser i Elevundersøkelsen er: støtte fra lærerne, vurdering for læring, mestring, motivasjon, elevdemokrati og medvirkning, foreldresamarbeid og medvirkning og mobbing og andre former for krenkelser. Resultatene viser at elevene opplever mer støtte på barnetrinnet enn ungdomstrinnet, elevene på barnetrinnet opplever høyere grad av tilfredshet med skolens vurderingspraksis enn ungdomstrinnene, elevene på barnetrinnet rapporterer omtrent samme grad av mestring som elever på ungdomstrinnet, og elever på både barn- og ungdomsskole i Grimstad opplever mestring knyttet til lekser. Elevene på ungdomstrinnet gleder seg noe mer enn elever på barnetrinnet til å gå på skolen. Gledelig er det at foreldreundersøkelsen viser høy grad av fornøydhet.

Det er rapportert om varierende grad av trivsel, og noen elever opplever ikke et trygt og godt skolemiljø. Vi har forekomst av mobbing i Grimstadskolen. Det har vært en økning på barnetrinnene, men en betydelig reduksjon på ungdomstrinnene. Dette kan ha sammenheng med den pågående pandemien, men uten at vi kan si det med sikkerhet. Skoleeier har vært forberedt på at det kunne komme en økning av digital mobbing i denne pandemi-perioden, men det har ikke

skjedd. Elevene har rapportert om lite digital mobbing. Vi ser at det fortsatt er rapportert om noe forekomst av mobbing fra voksne.

Resultatene på nasjonale prøver er presentert i en femårs-periode. Dette for å kunne vise tendenser og mønstre, mer enn et øyeblikksbilde fra ett bestemt skoleår. Det er markant flere elever som har prestert på høyeste mestringsnivå på nasjonale prøver (NP) i lesing i 2020/21 enn i foregående år. Tendensen er sterkere i Grimstad enn i landet for øvrig. Det er også markant flere elever som har prestert på høyeste mestringsnivå i lesing på NP på 9. trinn sammenlignet med 2019/20. Samtidig er markant færre elever som har prestert på laveste mestringsnivå. Den samme tendensen ser vi nasjonalt, men ikke like sterk tendens som i Grimstad. Elevene på 8. trinn har prestert noe svakere enn fjoråret på NP i lesing, og denne tendensen ser vi også nasjonalt.

5. trinn i Grimstad skiller seg fra landet for øvrig på NP i regning. Elevene våre presterer langt bedre i 2020/21 enn i 2019/21. Elevene på 8. trinn i Grimstad oppnådde både høyere og svakere resultater i år på NP i regning. På 9. trinn har flere elever beveget seg fra det nest høyeste mestringsnivået til det høyeste. Også her ser vi at færre elever presterte på det laveste mestringsnivået i 202/21. Samlet sett er dette svært gode resultater, men også noe overraskende. Pandemien kan ha innvirket, uten at vi kan si det med sikkerhet.

Standpunktkarakterene for skoleåret 2020/21 viser at norsk hovedmål har holdt samme snittkarakter som i 2019/20. Grimstad ligger noe under snittet for landet for øvrig når det gjelder standpunktkarakter for norskfaget. I matematikk kan vi observere et svakere resultat i Grimstad enn for 2019/20, mens landet for øvrig har samme snittkarakter som i 2019/20. Vi presiserer at denne elevmassen ikke det samme kullet som har gjennomført nasjonale prøver i 2020/21.

Når det gjelder grunnskolepoeng, var de rekordhøye i 2019/20; både nasjonalt, for fylket og for Grimstad. I år ser vi en reduksjon i Grimstad fra 43,3 til 42,6. Fortsatt er årets resultater knyttet til grunnskolepoeng det nest høyeste i inneværende femårs-periode. Også Agder har oppnådd grunnskolepoeng på 42,6. Landet for øvrig har hatt en ytterligere fremgang fra 43,2 i 2019/20 til 43,3 i 2020/21.

Elever på studieforbereidende utdanningsprogrammer fullfører VGO i høyere grad enn elever på yrkesfag. I Grimstad er det mange elever som gjennomfører videregående i løpet av 5/6 år. Her ligger vi over landsgjennomsnittet.

2. Beskrivelser og vurderinger

3.1 Barn og barnehagepersonale

3.1.1 Fakta om barnehagene

Tall fra 2020 viser at vi har 29 barnehager i Grimstad. Av disse er 4 barnehager kommunale og 25 private. Forholdet mellom kommunale og private barnehager i Grimstad er således preget av en overvekt av private barnehager.

Totalt er det 24 ordinære barnehager i kommunen. Dessuten er det 3 familiebarnehager og 2 åpne barnehager. Fordi de sistnevnte barnehagene ikke alltid er inntatt i tilgjengelig statistikkberegning fra Utdanningsdirektoratet, vil totalantallet (N) variere i figurene og tabellene i denne rapporten.

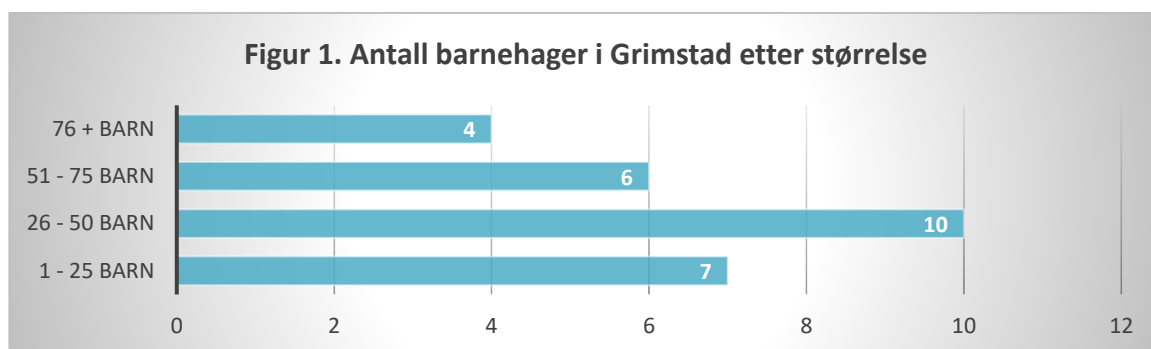
De kommunale barnehagene er Hausland barnehage, Storgaten barnehage, Markveien kulturbarnehage og Eide barnehage. Tall fra 2020 viste at det var **218 barn** i de kommunale barnehagene. Nesten alle barna hadde heltidsplass.

Tall fra 2020 viste at antall barn i de private barnehagene var **1010**. Av disse hadde 961 heltidsplass, og 49 deltidsplass.

Med den høye andelen private barnehager, skiller Grimstad seg fra gjennomsnittet i resten av landet. På landsbasis er det i 2020 en fordeling i form av 47,0 prosent kommunale barnehager og 53,0 private barnehager. For Grimstad har den høye andelen private barnehager blant annet betydning for grad av innflytelse på drift og kvalitetsutviklingsarbeid i de fleste av barnehagene. Det er også slik at tilskuddene til private barnehager beregnes ut fra hvor økonomisk effektivt vi driver de kommunale barnehagene. Med den høye andelen av private barnehager, blir det i et økonomisk perspektiv derfor viktig at kommunen driver de kommunale barnehagene så økonomisk effektivt som mulig.

Størrelse

Barnehagene i Grimstad varierer i størrelser. Figur 1 viser følgende oversikt:

Av denne oversikten ser vi at de fleste barnehagene har mellom 26 og 50 barn. Det er fire barnehager som har 76 barn eller mer. Det er også sju barnehager som i 2020 har inntil 25 barn.

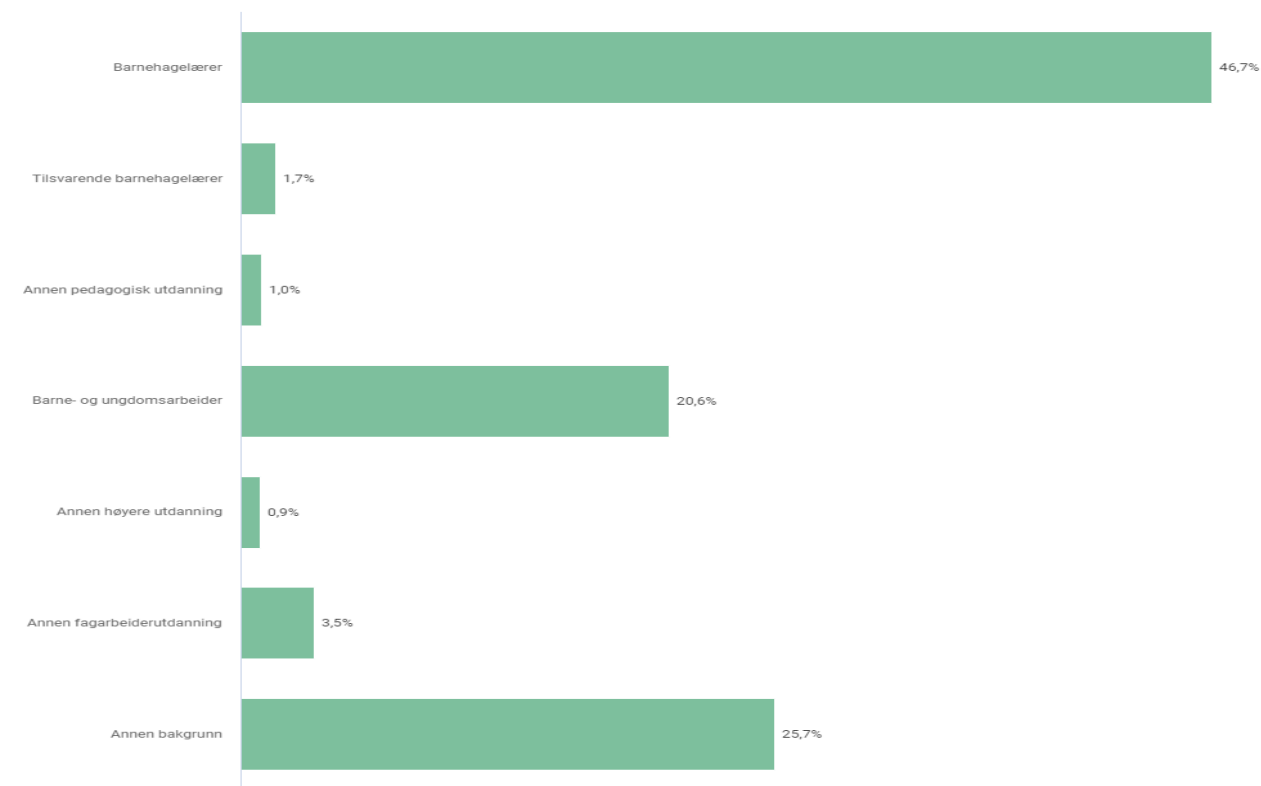
Det kan imidlertid nevnes at ikke alle barna i figur 1 har bostedsadresse i Grimstad. Det er også barn som har bostedsadresse i Grimstad som har barnehageplass i andre kommuner.

Kommunen anser vi har et variert tilbud for barna i Grimstad ved at vi både har barnehager som er store, middelsstore og små.

Utdanning

En sentral dimensjon ved fakta om barnehagene som har betydning for kvalitet, er ansattes utdanning. Vi presenterer den siste oversikten som er tilgjengelig. Den inkluderer alle barnehagene i kommunen:

Ansattes utdanning

2020, Grimstad, Alle eierformer

Oversikten viser at rundt 50 prosent av de ansatte i Grimstadbarnehagene har en pedagogisk utdanning. Med dette ivaretas pedagognormen (14 barn per pedagog). Kommunedelplan barnehage har også stadfestet at vi skal jobbe for å komme opp mot 50 prosent pedagogtetthet, og at minimum 35 prosent av de ansatte skal være barne- og ungdomsarbeidere. Målsetningen i kommunedelplanen er følgelig også oppfylt. Kommunen anser at dette gir god mulighet for å sikre høy kvalitet og ivaretagelse av barnehageloven og rammeplan for barnehagen.

Av oversikten kan vi også legge merke til at $\frac{3}{4}$ -deler har en form for barnehagefaglig utdanning, og gir dermed også styrke kvaliteten i barnehagene.

Kommunale barnehager har høyere antall faglærte assistenter enn de private. Barnehageloven stiller ikke krav til utdanning for assistentstillinger, men kommunen har prioritert assistenter med fagutdanning. Dette er i tråd med kommunedelplan for barnehagen.

I kategorien «annen bakgrunn» finner vi ufaglærte assistenter.

Kompetanseutvikling for ansatte i barnehagene

Som barnehageeier har vi ansvar for riktig kompetanse og det er viktig at ansatte i barnehagen gis mulighet for å få både faglig oppdatering og videreutdanning. Ansatte må utvikle seg både individuelt og kollektivt.

Kompetansestrategien for barnehage gir en god oversikt over de ulike kompetanse-utviklingstiltakene, både for den enkelte og for barnehagebasert kompetanseutvikling. Barnehagens eier og ledelse skal legge til rette for kompetanseutvikling for alle ansatte.

Grimstad er en del av *Østre Agder fagutvalg for barnehager*, og her deltar barnehagemyndigheten fra hver av de åtte kommunene som er med i nettverket. Det er utarbeidet et mandat for fagutvalg for barnehager, og denne ble vedtatt av rådmannsutvalget i Østre Agder sak 29/18. Det samarbeides blant annet om regionale kompetansetiltak, som omtales som *ReKomp*. I nettverket deltar også leder av PBL (Private barnehagers landsforbund) Grimstad og leder av PBL Arendal. I tillegg deltar tillitsvalgte fra Fagforbundet og Utdanningsforbundet. Det er utarbeidet en felles plan for kompetanseutvikling for Østre Agder barnehage.

Tema for regional ordning i Østre Agder

Med hensyn til kompetansestrategien, skal midlene fremme innføring av rammeplan fra 2017 (forskriften) ved å sette lys på de fire satsingsområdene:

- Barnehagen som pedagogisk virksomhet
- Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning
- Språk og kommunikasjon
- Barnehagens verdigrunnlag

Fagutvalget barnehage har gjennomført behovskartlegging for Østre Agder. Ut fra analyse av svarene som kom, ble det bestemt følgende tematiske satsningsområder for regionen:

- Kommunikasjon og språk
 - **Flerkulturelle barn**
- Barnehagen som pedagogisk virksomhet
 - **Digital praksis**
- Barnehagens verdigrunnlag
 - **Bærekraftig utvikling**

For å sikre at barnehagene har kompetanse til å drive sin egen utviklingsprosess og jobbe barnehagebasert, ble det også en pulje med prosess- og utviklingsledelse.

Det er inngått et samarbeid mellom Østre Agder fagutvalg barnehager og Universitetet i Agder for gjennomføring av de ulike satsningsområdene.

Fremdriftsplan for regional kompetanseheving i Østre Agder.

	Høsten 20	Våren 21	Høsten 21	Våren 22	Høsten 22	Våren 23	Høsten 23
Kickoff + Pulje 0	Prosess- og utviklingsledelse						
Pulje 1		Flerkulturelle barn					
Pulje 2		Digital praksis					
Pulje 3			Bærekraftig utvikling				
Pulje 4				Flerkulturelle barn			
Pulje 5				Digital praksis			
Pulje 6				Bærekraftig utvikling			

Foruten den regionale satsningen, er det ulike muligheter for videreutdanning for barnehagelærere, fagskole for barnehageansatte, styrerutdanning med mer.

I 2020 var det til sammen seks barnehagelærere som deltok på nasjonal styrerutdanning fra barnehagene i Grimstad. Tre av disse avsluttet denne utdanningen i desember 2020. De resterende tre avslutter i løpet av 2021. To av de kommunale styrerne har fullført nasjonal styrerutdanning.

I 2020 var det sju som søkte om videreutdanning for barnehagelærere via Utdanningsdirektoratet. Av de, var det tre som fikk delta på studiet de hadde søkt. En deltok på spesialpedagogikk og to deltok på veilederutdanning for praksislærere.

Finansiering

Statsforvalteren forvalter i dag statlige midler til barnehagebasert kompetansetiltak, kompetansehevingssstudier for barnehageansatte m.m. og er med å koordinere regionale kompetansenettverk. De forvalter også midler til Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

Bildet i Grimstad

Alle kommunale barnehager i Grimstad har deltatt på ReKomp. Det er opp til den enkelte barnehage/barnehageeier å avgjøre hvilke satsninger de ønsker å delta på.

I Grimstad har også lokale kompetansehevingstiltak blitt igangsatt knyttet til nytt lovverk om trygt og godt barnehagemiljø. Det skal lages en felles Plan for trygt og godt barnehagemiljø, slik det er gjort for skolene. Hver barnehage tilpasser planen til sin enhet.

Høsten 2021 skal det arrangeres kursrekke med Nina Nakling (førskolelærer med videreutdanning i endringsledelse, veiledning, pedagogisk utviklingsarbeid og coaching). Dette er en del av implementering av den nye rammeplan fra 2017. På grunn av Covid-19, har denne kursrekken blitt utsatt flere ganger. Målgruppen er fagarbeidere og assistenter som jobber i barnehagen. Det er barnehagemyndigheten i Grimstad som arrangerer kursrekken etter midler fra Statsforvalteren.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, er en satsing som omfatter hele laget rundt barna og elevene. Denne satsingen skal Grimstad være med på sammen med fem andre kommuner i Østre Agder. Dette arbeidet er helt i startfasen, og må ses i sammenheng med barnevernreformen (også kalt oppvekstreformen). Grimstad kommune vil møte dette ved å samle tjenester knyttet til barn og unge i samme sektor; også kalt «nye oppvekst.»

Konklusjon – kompetanseutvikling for ansatte i barnehagene

Vi har tidligere hatt egen kompetanseplan for barnehagene i Grimstad. På grunn av endringer i organisering av kompetanseutvikling og tildeling av kompetansemidler, erstattes den kommunale planen med den regionale kompetanseplanen gjennom Østre Agder fagutvalg for barnehager som Grimstad er en del av. Den enkelte barnehage skal i tillegg ha sin egen kompetanseplan for sin enhet.

Pedagognorm og bemanningsnorm

I 2017/18 innførte lovgiver det som omtales som *bemanningsnorm* i barnehagene. Sammen med forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, skal dette være med å sikre tilstrekkelig personale for å drive tilfredsstillende og forsvarlig.

Pedagognormen

Formålet med denne hovedregelen om pedagognorm, er å sikre at det finnes tilstrekkelig personale med pedagogisk kompetanse til å ivareta barns behov for omsorg, lek og læring, sosial tilhørighet og utviklingsstøtte, slik det er regulert i barnehageloven §§ 2 og 3.

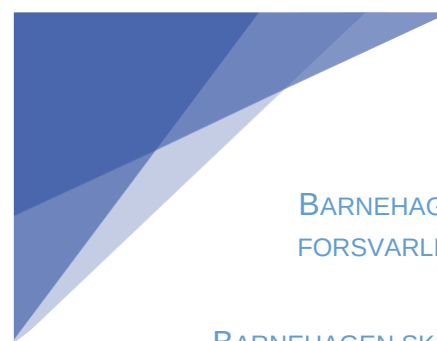
Pedagogisk leder har plikt til å legge individuelle hensyn til grunn for det pedagogiske opplegget, slik det er presisert i barnehageloven § 2. Slike individuelle hensyn gjelder for alle barn.

Småbarnsforeldre forventer barnehage tilbud av god kvalitet, og barnehagens personale har plikt til å utforme barnehage tilbudet i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Normen er ikke en norm for gruppestørrelse, men normen skal være oppfylt for barnehagen totalt.

Det ligger innenfor barnehageeiers styringsrett å bestemme hvordan barnehagens personalressurser organiseres. For Grimstad kommune vil det da omhandle de fire kommunale barnehagene.

I avsnittet under vil vi presentere tilstanden knyttet til pedagognorm for henholdsvis Grimstad og Agder.

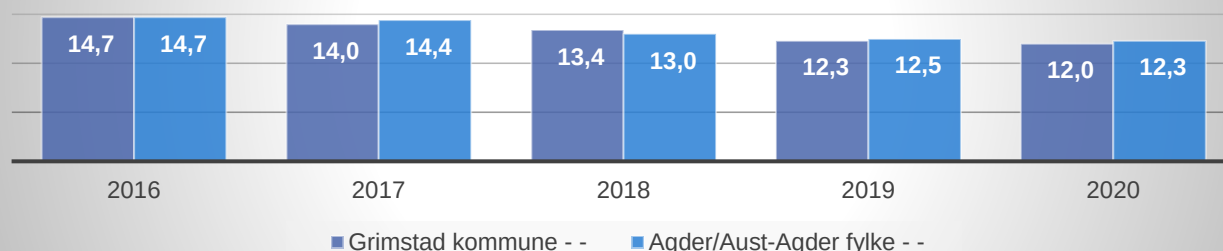
BARNEHAGEN SKAL HA EN
FORSVARLIG PEDAGOGISK
BEMANNING.

BARNEHAGEN SKAL HA MINST EN
PEDAGOGISK LEDER PER SYV BARN
UNDER TRE ÅR OG EN PEDAGOGISK
LEDER PER 14 BARN OVER TRE ÅR.

STYRERENS TID TIL ADMINISTRASJON
OG LEDELSE SKAL IKKE INNGÅ I
BEREGNINGEN AV NORMEN FOR
PEDAGOGISK BEMANNING

Forskriften §1 Norm for pedagogisk
bemanning

Figur 2. Bemanning for ordinære barnehager, fem år, Grimstad og Agder/Aust-Agder

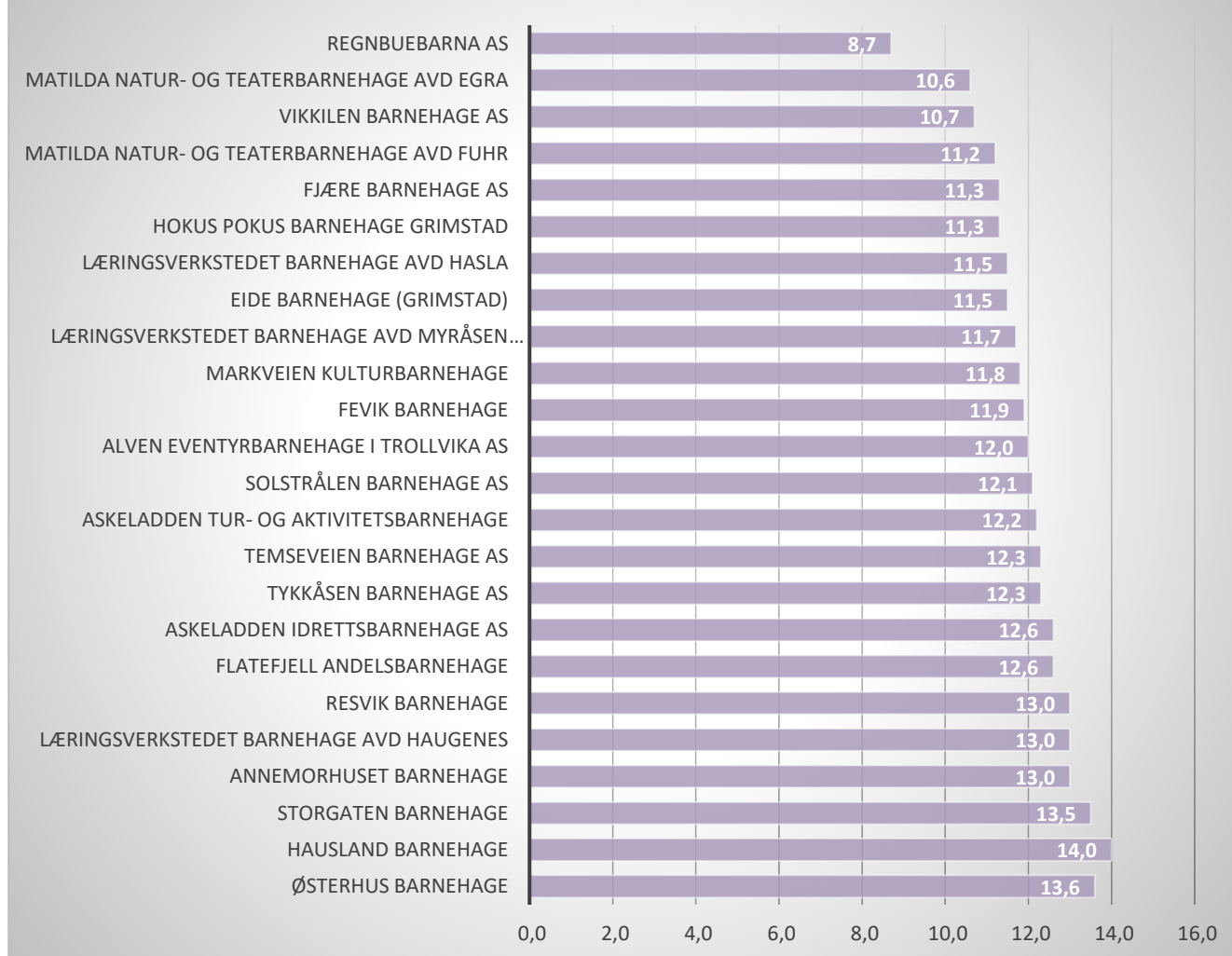

Figur 2 viser at Grimstad oppfyller pedagognormen på kommunenivå med god margin i 2020. Pedagognormen ble lovfestet i 2018. I 2016 og 2017 var pedagognormen 1 pedagog per 18 barn. Kommunen oppfylte dermed også pedagognormen også før 2018.

Figuren viser også at pedagognormen ivaretas i fylket.

Hvis vi ser på tilstanden for pedagognormen 2020 på barnehagenivå i Grimstad, får vi følgende oversikt:

Figur 3. Barn per barnehagelærer fordelt på barnehagene i kommunen

Pedagognormen er altså 14 barn per pedagog, og vi ser av figur 3 at alle barnehager i Grimstad kommune oppfyller denne normen. Vi kan også se at det er Regnbuebarna barnehage som har høyest pedagogtetthet med 8,7 barn per pedagog, og at Hausland barnehage har lavest pedagogtetthet med 14 barn per pedagog.

Bemanningsnormen

Barnehageloven § 26 fastslår at barnehagen minst skal ha en ansatt per tre barn når barna er under tre år, og en ansatt per seks barn når barna er over tre år.

Bemanningsnormen omfatter årsverk som er avsatt til det ordinære og direkte arbeidet med barna i barnehagen. Dette innebærer at pedagogiske ledere, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter som utfører oppgaver innenfor det ordinære barnehagetilbudet, skal regnes med i grunnbemanningen.

Den tiden styrer arbeider direkte med barna kan også tas med i beregningen.

Personer som er i barnehagen i praksis eller arbeidstiltak, lærlinger, spesialpedagoger og andre som er å anse som ekstra-personale i barnehagen, skal holdes utenfor beregningen.

Bemanningsnormen gjelder for barnehagen i sin helhet.

I figur 4 presenterer vi den totale voksentettheten i Grimstad-barnehagene. I statistikken er barn under tre år omregnet til store barn ved at hver av barna telles som to. Vi får følgende fordeling:

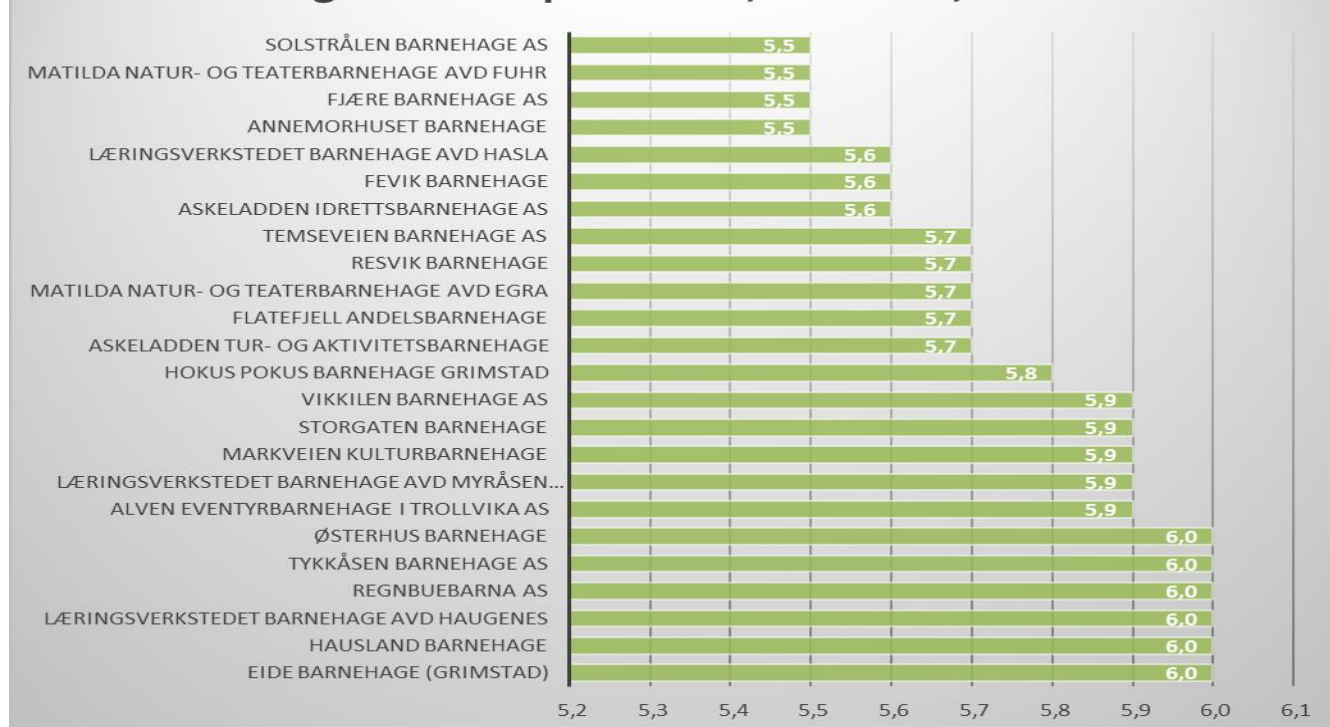
BEMANNINGEN MÅ VÆRE
TILSTREKKELIG TIL AT
PERSONALET KAN DRIVE EN
TILFREDSSTILLEND PEDAGOGISK
VIRKSOMHET.

BARNEHAGEN SKAL MINST HA EN
ANSATT PER TRE BARN NÅR BARN
ER UNDER TRE ÅR, OG EN ANSATT
PER SEKS BARN NÅR BARN ER
OVER TRE ÅR.

KOMMUNEN KAN GI DISPENSASJON
FRA BEMANNINGSNORMEN PÅ
INNTIL ETT ÅR AV GANGEN NÅR
SÆRLIGE HENSYN TILSIER DET

Barnehageloven § 26

Figur 4. Barn per ansatt, Grimstad, 2020

Bemanningsnormen for barnehagene er her 6,0. Figur 4 viser at alle barnehagene i Grimstad er innenfor bemanningsnormen; seks barnehager har en bemanning lik normen, mens de resterende barnehagene ligger noe under.

Andel menn i barnehager

Det å være barnehagelærer har tradisjonelt vært forbundet med et «kvinneyrke.» Med den nye rammeplanen ble det nedfelt at barnehagene skal ivareta både mangfold, likeverd og likestilling i barnehagens arbeid.

Vi presenterer her en oversikt over prosentandel menn i barnehager 2020:

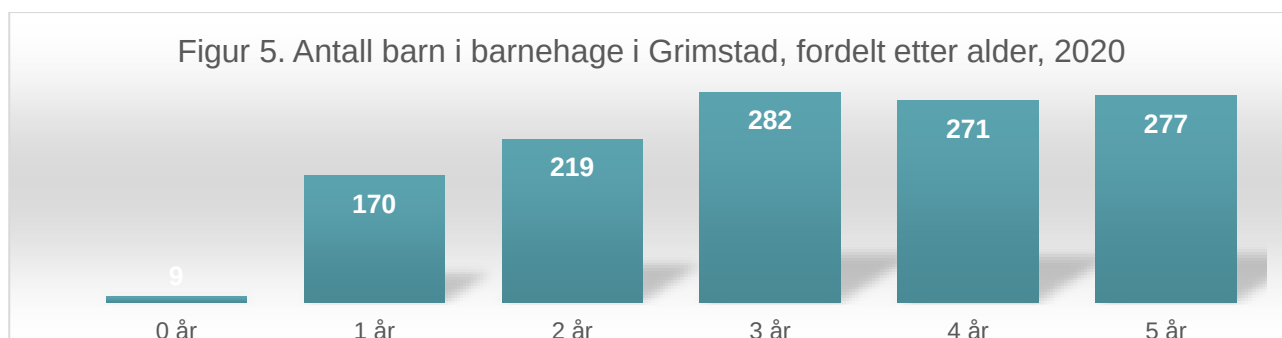
Lokasjon	Styrere	Pedagogiske ledere	Grunnbemanning
Nasjonalt	9,4	9,8	9,9
Agder	5,4	10,8	9,2
Grimstad	6,5	12,4	13,1

Av oversikten ser vi at det fortsatt er en vei å gå før vi har lyktes med å skape «mangfold» av ansatte i norske barnehager. Likevel merker vi oss at Grimstad har flere styrere og pedagogiske ledere enn gjennomsnittet i Agder som er menn, og at vi også har høyere grunnbemanning enn gjennomsnittet i både Agder og landet for øvrig. Likevel må det være en målsetning om å få flere menn i barnehager, og på den måten gi barna mulighet til å tilbringe tid med begge kjønn i barnehagetiden.

3.1.2 Fakta om barnehagebarna

Tall fra 2020 viser at det var 1228 barn med plass i Grimstad-barnehagene. Av disse hadde 1177 heltidsplass og 51 deltidsplass.

Fordelingen på barna etter alder er som følger:

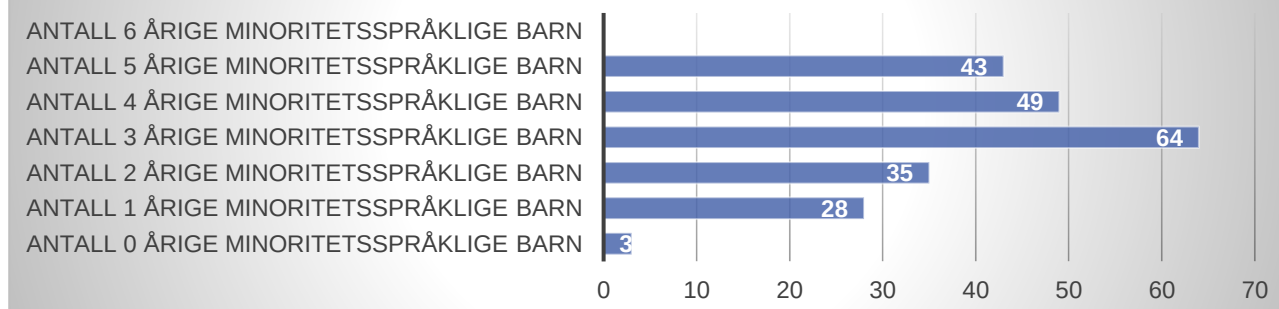

Figur 5 viser at det blir flere barn i barnehagen jo eldre barna blir. Den største endringen er fra null år til ett år. Vi merker oss dessuten at det i 2020 var en nedgang i antall barn i barnehage fra tre-åringene til fire-åringene. Nedgangen er imidlertid marginal med 11 barn. Hva det skyldes er usikkert, men vi heller mot å anta at det er tilfeldig. Det kan for eksempel være knyttet til fødselstall/kull.

For barn mellom ett og to år kan foreldre ta ut kontantstøtte. Dette er nok hovedforklaringen på hvorfor antall barn i barnehage er lavere blant ettåringer sammenlignet med toåringer. Av annen tilgjengelig statistikk vet vi at foreldre i Agder er de som i høyest grad benytter seg av ordningen med kontantstøtte sammenlignet med foreldre i andre deler av Norge, se [Kontantstøtte - nav.no](https://www.nav.no)

Minoritetsspråklige barn kan ha et spesielt utbytte av et barnehage tilbud, både med hensyn til å få et sosialt nettverk og med hensyn til utbytte av opplæringen i skoleløpet. Med minoritetsspråklige menes i denne sammenheng at barnet og barnets foresatte har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk. Vi presenterer statistikk knyttet til denne barnegruppen:

Figur 6. Antall minoritetsspråklige barn i barnehage 1-5 år, etter alder, Grimstad 2020

Figuren viser at det er 222 minoritetsspråklige barn med barnehageplass i Grimstad, og at det er flest 3-åringer.

I tabellene under, presenterer vi en oversikt over barnehage tilknytning. Oversikt over barnehage tilknytningen 2020 viser følgende:

Tabell 1

Andel minoritetsspråklige barn med avtalt oppholdstid på 40 timer eller mindre	3,6 %
Andel minoritetsspråklige barn 1-2 år med avtalt oppholdstid på 40 timer eller mindre	3,2 %
Andel minoritetsspråklige barn 3-5 år med avtalt oppholdstid på 40 timer eller mindre	2,6 %

Tabell 2:

Andel minoritetsspråklige barn med avtalt oppholdstid på 41 timer eller mer	96,4%
Andel minoritetsspråklige barn 1-2 år med avtalt oppholdstid på 41 timer eller mer	96,8 %
Andel minoritetsspråklige barn 3-5 år med avtalt oppholdstid på 41 timer eller mer	97,4 %

Oversikten i tabell 1 viser at det er svært få minoritetsspråklige barn med barnehage tilbud med avtalt oppholdstid 40 timer eller mindre. Dette gjelder både for de minste barna og de eldste. I tabell 2 ser vi at de aller fleste av de minoritetsspråklige barna har oppholdstid på 41 timer eller mer. Det er liten forskjell mellom de yngste barna og de eldste. Dette mener kommunen er positivt, både med tanke på inkludering, sosialisering, den generelle språkutviklingen og barnas muligheter for å få en god overgang til grunnskolen. Det bør imidlertid påpekes at grad av avtalt oppholdstid ikke er det samme som faktisk oppholdstid.

Foreldreundersøkelsen

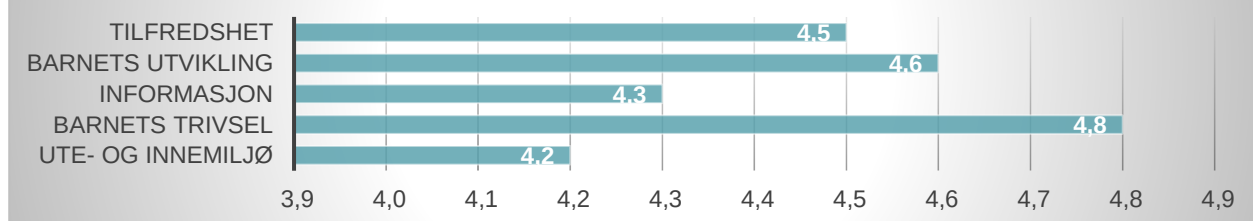
I Foreldreundersøkelsen, som publiseres på Udir.no, får foreldre og foresatte si sin mening om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage. Det er frivillig å gjennomføre undersøkelsen og den er gratis.

Barnehagene som vil delta må gjennomføre undersøkelsen mellom 1. november og 20. desember. Undersøkelsen har omtrent 30 spørsmål som tar for seg tema om barnets trivsel og utvikling, samarbeid med barnehagen, informasjon og tilfredshet med lokaler og utearealer.

Resultatene fra Foreldreundersøkelsen brukes av barnehagen og barnehageeier som en hjelp til å vurdere og utvikle barnehagetilbudet. Barnehagen kan bruke resultatene i dialogen med foreldrene.

Vi presenterer først noen resultater nasjonalt slik at vi får et inntrykk av hvordan foreldre i Norge opplever barnehagetilbudet for sine barn. Deretter ser vi på noen resultater for Grimstad. Maksimalskåre i denne undersøkelsen er 5.

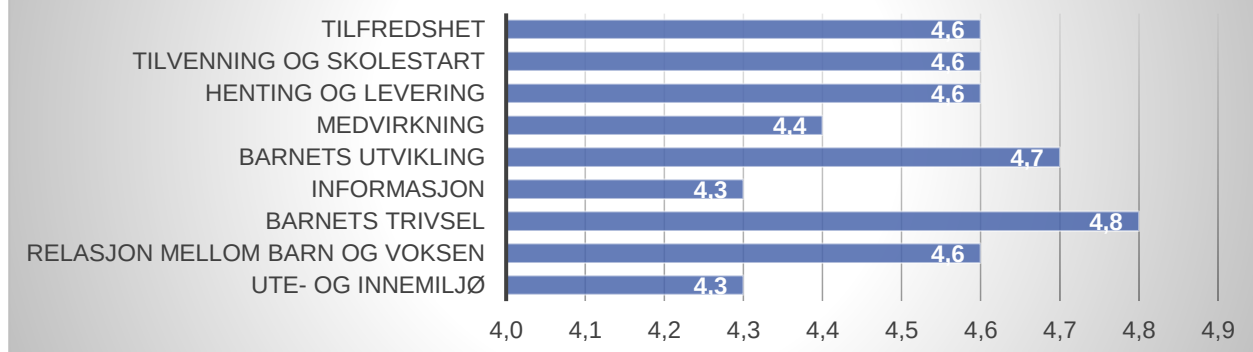
Figur 7. Foreldreundersøkelsen, nasjonale snittsvar, alle eierformer, 2020

Figur 7 viser at foreldre i høy grad er fornøyd med barnehagetilbudet på landsbasis. 93 prosent er svært fornøyd eller ganske fornøyd med barnehagen. Det er spesielt stor tilfredshet med barnets trygghet og trivsel i barnehagen (97 prosent). Mer enn en av to foreldre er misfornøyd med mattilbudet i barnehagen, men 16 prosent er misfornøyd med bemanningstettheten. Av underspørsmål går det frem at koronasituasjonen ikke ser ut til å påvirke tilfredshet mye, men foreldre er litt mer fornøyd med hygien i barnehagen enn tidligere år.

I Foreldreundersøkelsen 2020, var det i Grimstad 147 som hadde besvart. Dette ga en svarprosent på 65,3 prosent og må sies å være bra.

Figur 8. Foreldreundersøkelsen, alle eierformer, lokale snittsvar, Grimstad kommune, 2020

Figur 8 viser at også foreldre i Grimstad rapporterer at deres barn i høy grad trives i Grimstadbarnehagene. Dette sammenfaller med de nasjonale resultatene. Snittet er også i

Grimstad på 4,8 hvor maksimal skåre er 5. Denne variabelen inneholder både spørsmål om trivsel generelt, om vennsrelasjoner og om barnehagen legger til rette for allsidig lek og aktiviteter.

Vi ser at det foreldrene i Grimstad rapporterer at de er minst fornøyd med, er ute- og innemiljø. Her er skåren på 4,3. Av underspørsmålene til denne variabelen, er det først og fremst barnehagens lokaler og mattilbudet som foreldrene rapporterer minst tilfredshet med. Dette er også sammenfallende med de nasjonale resultatene. I Grimstad oppgir foreldrene at det også er et forbedringspotensial knyttet til informasjon. Skåren her er også på 4,3.

En interessant variabel hos oss i Grimstad, er det som handler om tilvenning til skolestart og god overgang til skole. Dette har vært et satsingsområdet i de tre siste årene i vår kommune, gjennom prosjektet *Helsefremmende barnehage og skole (HBS)*. På spørsmålet «hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan barnehagen forbereder barnet ditt til skolestart», er skåren 4,5. På spørsmålet «hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan barnet ditt ble ivaretatt i tilvenningsperioden», er skåren 4,6. Med tanke på at denne delen av HBS-prosjektet er avsluttet, hadde vi forventet en høyere grad av tilfredshet. To år med Covid 19-pandemi har påvirket gjennomføringsmuligheten knyttet til ulike tiltak, og kan være hovedforklaringen på svar-resultatet.

I figur 8 ser vi også at det er noe lav skåre knyttet til barnas medvirkning (4,4). Det er særlig spørsmålet «jeg har inntrykk av at barnet mitt får være med å påvirke innholdet i barnehagedagen», som skårer noe svakt. Det er fristene å argumentere med at det er vanskelig å ivareta medvirkning for barnehagebarn, og kanskje da særlig etter at de minste barna har inntatt barnehagen med stor tyngde. Likevel ser vi at medvirkning også noe er som elevene rapporterer at de er misfornøyd med i skolen, og det ser ut som at vi har et forbedringspotensial både i barnehage og skole. Barnekonvensjonen artikkel 12 gir barn rett til å bli hørt, og deres synspunkter skal vektlegges etter alder og modenhet. Rammeplanen til barnehagene (som har status som forskrift), gir barn i barnehagen en medvirkningsrett.

Vi bør ha større fokus på hvordan vi forstår medvirkning, samt vilkår for at barns rett til medvirkning kan realiseres i samsvar med intensjonen i både norsk lovgivning og i Barnekonvensjonen. Medvirkning er ytterligere aktualisert etter innføring av de nye bestemmelsene i §§ 41-43 om det psykososiale barnehagemiljøet, hvor barnets opplevelse skal legges til grunn når barnehagen skal undersøke om et barnehagemiljø er trygt og godt for barnet.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Det er stor overvekt av private barnehager i Grimstad
- I landet for øvrig er det en jevnere fordeling mellom private og kommunale barnehager
- Barnehagene varierer i størrelse. Det er flest barnehager som har mellom 26 og 50 barn
- Grimstad inngår i Østre Agder-fagutvalg for barnehager
 - Grimstad ivaretar pedagog- og bemanningsnormen
 - Kommunale barnehager har høyere antall faglærte assistenter enn de private barnehagene
- De private barnehagene har en større andel ufaglærte
 - Det er fortsatt lav andel menn i barnehager
 - De fleste barna i barnehagene har heltidsplass
- Det er 222 barn i kategorien «språklige minoritet» som går i barnehage i Grimstad. De fleste av disse har heltidsplass
- I Foreldreundersøkelsen rapporterer foreldre om høy grad av trivsel i Grimstad-barnehagene
- I Foreldreundersøkelsen rapporteres det at vi har et forbedringspotensial knyttet til ute- og innemiljø, informasjon, medvirkning.

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Bidra aktivt i kompetanseutviklingsarbeidet i ReKomp
- Jobbe aktivt med å få flere menn i barnehagene
- Utfordre barnehagene på å jobbe aktivt med barns medvirkning og gode overganger til skole

3.2 Elever og undervisningspersonale

3.2.1 Elevtall og lærerårsverk

Elevtallet i de kommunale skolene i Grimstad har holdt seg forholdsvis stabilt i perioden. Elevtallet endres i hovedsak som følge av størrelser på elevkull, flytting mellom kommuner, innvandring og overgang til private grunnskoler. Tallet for 2020-21 er det lavest tallet i den presenterte perioden. Det er likevel viktig å merke seg at en slik marginal nedgang som vi ser fra 2019/20 til 2020/21 ikke gir utslag for skolenes driftsutgifter.

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Antall elever	2853	2891	2867	2842

Tabellen er hentet fra GSI og viser antall elever i Grimstad kommune (1.-10. trinn) fra skoleårene 2017-18 til 2019-20. Antall elever viser til elever som er registrert i GSI per 1. oktober det aktuelle skoleåret. Voksne elever som får grunnskoleopplæring omfattes ikke av disse tallene.

I tabellen under presenteres årsverk i Grimstadskolen. I «undervisning samlet» inngår årsverk til ordinær opplæring, spesialundervisning, særskilt språkopplæring med mer. Spesialundervisning blir også beskrevet nærmere i eget kapittel.

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Årsverk til undervisning, samlet	223,0	231,8	232,5	225,6
Årsverk til ordinær opplæring	167,5	171,9	181,4	168,6
Årsverk til spes.u. og særskilt språkopplæring m/pedagog, samlet	55,5	59,9	51,0	56,9
Årstimer til assistent, samlet,	70,9	78,57	66,38	59,2
Årstimer til assistent til vedtak etter opplæringsloven § 5-1	43,2	49,9	45,0	40,9

Tabellen er hentet fra GSI og viser årsverk for undervisningspersonalet og assistenter i Grimstad kommune (1. til 10. trinn) fra skoleåret 2017-18 til 2020-21.

Den nasjonale lærertetthetsnormen angir hvor høy lærertetthet det skal være på hoved-trinnene ved hver skole. Den gjeldende normen er maksimalt 15 elever for hver lærer på 1. – 4. trinn, og 20 elever per lærer på 5. – 10. trinn. Ressurser til blant annet spesialundervisning og særskilt språkopplæring blir da ikke regnet med.

Norm og lærertetthet er ikke det samme som størrelsen på klassen, men regulerer forholdstallet mellom elever og lærer i grunnskolen. Det er opp til skolene hvordan de organiserer elevene i opplæringen. Økt lærertetthet gir mulighet for fleksibel bruk av varierte gruppekonstellasjoner og forsterket innsats i form av for eksempel styrkegrupper og intensive kurs. Økt lærertetthet muliggjør dessuten mer tid til den enkelte elev i arbeidet med å bygge relasjoner, trygghet og trivsel i læringsmiljøet. Målet er at elevene skal oppleve økt mestring, få bedre læringsutbytte og redusere behovet for spesialundervisning.

Av tabellen ser vi at årsverk til undervisning har økt fra skoleåret 2017/18 til skoleåret 2019/20. Vi kan observere en reduksjon for skoleåret 2020/21. Tabellen viser også at årsverk til ordinær opplæring har økt fra 167,5 i 2017/18 til 181,4 i skoleåret 2019/20. Vi ser også her en markant nedgang i 2020/21, til 168,6. Dette kan ha sammenheng med den systematiske prosessen vi for øyeblikket har i kommunen knyttet til å tilpasse drift til den økonomiske situasjonen. Videre har det sammenheng med at vi har tilpasset bemanning til dagens behov.

Årsverk til spesialundervisning med pedagog ble redusert markant i perioden fra 2018/19 til 2019/20. Også her ser vi en endring i siste måleperiode. Vi har hatt en økning i årsverk til spesialundervisning fra 51,0 til 56,9. Samtidig ser vi en reduksjon av assistenter som er tilknyttet enkeltvedtak i henhold til opplæringsloven kapittel 5. Disse tallene er viktig å se i sammenheng. Det har vært en ønsket utvikling å redusere assistentressursene i elevenes vedtak om spesialundervisning, og i høyere grad satse på å tilby elevene pedagoger/spesialpedagoger. Dette har sammenheng med kvalitet i opplæringen (se Nordahl mfl. *Inkluderende fellesskap for barn og unge*, 2018) og at Grimstad relativt sett har hatt langt høyere assistentbruk knyttet til spesialundervisning enn sammenlignbare kommuner. Når vi ser at årsverk til assistenter som er tilknyttet enkeltvedtak er redusert fra 45,0 til 40,9, tolker vi dette som at strategien har lyktes.

Samlet årsverk til assistent har også blitt redusert fra skoleåret 2018/19 til skoleåret 2019/20 fra 78,57 til 66,38 (mer enn 12 årsverk) og videre redusert til 59,2 i skoleåret 2020/21. Dette utgjør omtrent 20 årsverk i perioden.

Skoleeier merker seg at den største reduksjonen av assistentbruk fortsatt er knyttet til arbeid med elever *uten* vedtak om spesialundervisning. Dette kan være miljøteam på en skole, ekstra voksne knyttet til 1. trinn, voksne som er med på å forebygge eller avdekke mobbing og krenkelser, eller annen type forsterkninger som ikke krever vedtak.

Reduksjon av denne type assistentbruk kan slik skoleeier ser det, redusere skolens muligheter for å lykkes med tidlig innsats. Resultatene av dette *kan* bli flere vedtak om spesialundervisning og/eller flere mobbesaker. Dette er det viktig at skoleeier følger med på.

Lærertetthetsnormen

I tilstandsrapporten fra 2019/20 presenterte vi følgende tabell på kommunenivå:

	1.- 4. trinn	5. – 7. trinn	8. – 10. trinn
Grimstad kommune 2019/20	14,4	16,7	19,4
Ordinær opplæring			
Normen	15,0	20,0	20,0

Tabellen er hentet fra Skoleporten og viser lærertettheten ordinær opplæring på de ulike hovedtrinnene og samlet sett for Grimstad kommune sammenlignet med Lærertetthetsnormen, skoleåret 2019-20 (siste publiserte tall)

Siden normen gjelder for hoved-trinn på den enkelte skole, vil det kommunale snittet kunne betraktes som en indikasjon på hvorvidt det samlet sett er tilstrekkelig med ressurser til å etterleve normen. Skoleledelsen har derfor en selvstendig mulighet til å organisere opplæringen og ressursbruk innenfor disse hovedtrinnene.

Av tabellen så vi at Grimstad kommune ivaretok pedagognormen, både på barnetrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet.

Med den nye kalkulator for lærernorm som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, er det lagt til rette for å vise oversikt på skolenivå. I denne utgaven av Kvalitetsmeldingen, presenterer vi derfor resultater for alle skolene i Grimstad:

Lærernorm ved skolene i Grimstad høsten 2020

(Basert på GSI-utregning av Utdanningsdirektoratets kalkulator for lærernorm)

Skole	1.-4. trinn (15 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisningsår sverk	5.-7. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisningsår sverk	8.-10. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisnings årsverk
Eide	14,4	+ 0,2	11,8	+ 1,3		
Fevik	15,2	- 0,2	21,3	- 0,6	21,8	- 1,4
Fjære b.	15,0	0,0	14,8	+ 2,0		
Frivoll	14,6	+ 0,1	16,5	+ 0,7		
GUS					20,0	0,0
Holviga b.	15,5	- 0,5	20,4	- 0,2		
Holviga u.					19,6	+ 0,2
Jappa	13,6	+ 1,0	18,4	+ 0,6		
Landvik	15,4	- 0,4	20,0	0,0		
Langemyr						

Tall for friskolene (Hesnes Montessoriskole og Drottningborg ungdomsskole) viser følgende knyttet til lærernormen i 2020:

Skole	1.-4. trinn (15 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisningsår sverk	5.-7. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/mindre undervisningsår sverk	8.-10. trinn (20 elever pr lærer)	Mer/min dre undervis nings- årsverk
Hesnes Montessori skole	9,7	+ 1,3	2	10, + 1,7		
Drottningborg u.					21,3	- 0,5

Tabellene gir en oversikt over hvordan skolene ligger an med tanke på antall elever i forhold til lærernorm. Av tabellen kan man også se hvor mange undervisningsårsverk skolen trenger for å oppfylle kravene i lærertetthetsnormen. Resultatene vises for hovedtrinnene 1.-4., 5.-7. og 8.-10. trinn. Lærernorm gjelder innenfor disse trinnene samlet sett, og man kan ikke vurdere dette isolert for en klasse eller ett trinn.

Oversikten viser antall elever per lærer i ordinær undervisning, hvor ressurser til spesialundervisning og undervisning i særskilt norsk ikke regnes med. Normen sier bare noe om forholdet mellom antall elever og lærere i en gjennomsnittlig undervisningssituasjon.

Beregning av undervisningsårsverk

Behovet for undervisningsårsverk som vises er et estimat, der antallet ekstra årstimer til undervisning som er nødvendig for å oppfylle normen gjøres om til årsverk basert på timetallet i årsrammen til undervisning (741 for 1.-4. trinn og 5.-7. trinn, 656 for 8.-10. trinn).

I kalkulatoren finner man først antall årstimer til undervisning som er nødvendig for at skolen skal oppfylle norm til lærertetthet. Deretter deler man dette årstimetallet på enten 741 for barnetrinnet, eller 656 for ungdomstrinnet og finner dermed et estimert undervisningsårsverksbehov.

Eksempel: En skole trenger 1000 ekstra årstimer til undervisning på 1.-4. trinn for å oppfylle lærernormen. I kalkulatoren beregner vi at skolen har behov for 1,34 ekstra årsverk (1000/741).

Av tabellen kan vi utlede at det varierer mellom skolene om lærernormen er oppfylt. De fleste skolene oppfyller normen, mens Fevik skole, Holviga barneskole og Landvik skole ikke oppfyller normen. Drottningborg ungdomsskole oppfylte heller ikke normen høsten 2020. Skoleeier vil følge dette videre opp, og sammen med skolene finne tiltak som skal sørge for at lærernormen blir oppfylt ved alle skolene. Det må imidlertid bemerkes at det er små avvik på de tre skolene, og samtidig ser prognosene for elevtall ut til å synke i Grimstad kommune.

3.2.2 Opplæring av minoritetsspråklige elever

Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse på særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. I overkant av 6 prosent av elevene i Grimstad kommunes skoler har vedtak om særskilt språkopplæring etter opplæringsloven § 2-8.

	År	Andel elever med vedtak om særskilt språkopplæring
Grimstad	2020-21	6,7%
	2019-20	6,7%
	2018-19	6,1%
Nasjonalt	2020-21	20,8%
	2019-20	17,9%
	2018-19	18,4%

Tallene er hentet fra GSI og viser andelen elever med vedtak om særskilt språkopplæring i Grimstad kommune sammenlignet med nasjonalt, for skoleårene 2018-19 til 2020-2021. Tilsvarende tall for Agder fylke er ikke tilgjengelig.

Med minoritetsspråklige elever i grunnopplæringen forstår vi barn, unge og voksne som har et annet morsmål enn norsk eller samisk. Særskilt norskopplæring kan gis i deler av norskfaget og av lærere med formell kompetanse i norsk ved elevens hjemskole eller i en velkomstklasse. Tospråklig fagopplæring er knyttet opp mot enkeltfag, der eleven har behov for støtte på morsmålet.

Tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring anses av staten som tidlig innsats. Det er opp til kommunene å fastsette vurderingskriterier for hvilke elever som har behov for disse tiltakene i tillegg til å få særskilt norskopplæring. I Grimstad er det ikke registrert noen elever som har tilbud om morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring i 2018-19 og 2019-20. Tallene i tabellen over inneholder for Grimstad sin del derfor utelukkende særskilt norskopplæring.

Minoritetsspråklige elever, selv helt nyankomne, har rett til å høre til en klasse/basisgruppe på nærskolen sin på lik linje med andre elever i norsk skole. I Grimstad har vi imidlertid også tilbud om en såkalt velkomstklasse, og i praksis benytter de aller fleste minoritetsspråklige elever seg av dette tilbudet. Det er Jappa skole som har dette tilbudet for barnetrinnet, og Grimstad ungdomsskole fra skoleåret 2020/21 (tidligere Holviga ungdomsskole) som har dette tilbudet for ungdomstrinnet. Innføringstilbud slik som velkomstklassen er, skal normalt vare inntil ett år med mulighet for ett års forlengelse. Dette fremgår av opplæringsloven § 2-8.

3.2.3 Kompetanseutvikling for ansatte i skolen

Kort om videreutdanning for lærere

I henhold til opplæringsloven § 10-8 har skoleeier ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten. Opplæringsloven § 10-2 fastsetter krav til hvilken formell kompetanse lærere må ha i de fagene de underviser i.

Videreutdanningstilbudene skal bidra til at flest mulig lærere har kompetanse i tråd med kompetansekravene til undervisning. Kompetansekravene for undervisning skal oppfylles innen 2025. Skoleeier skal ha et system som gir ansatte i skolen anledning til nødvendig kompetanseutvikling for å kunne utvide og fornye sin faglige og pedagogiske kompetanse.

Finansiering

Staten har etablert en vikar- og stipendordning for videreutdanning av lærere. I budsjettet for Grimstad kommune 2021 er det lagt inn kr.1 350 000,-. I 2022 økes summen med ytterligere kr. 500 000, og blir da kr.1 850 000. Denne summen videreføres i budsjett 2023.

Bildet i Grimstad

Grimstad kommune har fått innvilget færre studieplasser (32) enn det kommunen hadde godkjent (37) for skoleåret 2020-2021. Søknader som fikk avslag fra Utdanningsdirektoratet var alle knyttet til *profesjonsfaglig digital kompetanse* eller *programmering*. Politisk skoleeier i Grimstad har bevilget midler til flere studieplasser enn det Utdanningsdirektoratet har innvilget.

Utdanningsdirektoratet har innvilget alle godkjente søknader i de prioriterte fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk. Grimstad kommune bør fremdeles prioritere søknader innenfor disse fagene. På den måten kan vi sikre flere plasser til videreutdanning.

Konklusjon – kompetanseutvikling for ansatte i skolen

Det vil bli krevende å komme i mål innen 2025 fordi kommunen blir tildelt for få plasser i forhold til behovet. Ifølge Grunnskolens informasjonssystem (GSI) rapporterte skolene i Grimstad høsten 2020 at 27 lærere manglet nødvendige studiepoeng for å undervise i norsk. Tilsvarende tall for matematikk og engelsk var 43 og 47. Av disse tallene utgjorde ungdomstrinnet et lite fåtall, kun 8 lærere. Samlet er det nå 117 lærere i Grimstadskolen som mangler de nødvendige studiepoengene for å fortsette å undervise i fagene sine etter 2025.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Elevtallet er relativt stabilt, men har sunket noe for tredje år på rad
- Årsverk til undervisning samlet er redusert noe sammenlignet med 2019/20
- Årsverk til ordinær opplæring er markant redusert i 2020/21 sammenlignet med fjoråret
- Årsverk med pedagog i tilbud om spesialundervisning har økt fra 2019/20
- Årstimer til assistent samlet er redusert
 - Årstimer til assistent etter enkeltvedtak er redusert
- Fevik skole, Landvik skole og Holviga barneskole har noe avvik knyttet til lærernormen i 2020/21
- Nesten 7 prosent av elevene har vedtak om særskilt språkopplæring, ingen har tilbud om morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring
- Grimstad kommune har fått innvilget færre studieplasser til videreutdanning enn det kommunen hadde godkjent
- Det kan bli krevende å komme i mål med å tilfredsstille kompetansekravene innen 2025

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Sikre at skolene håndterer reduksjon av årstimer til undervisning, for å tilpasse til elevtall
- Intensivere dreiningsarbeidet med spesialundervisning
- Følge opp skolene som ikke har klart å ivareta lærernormen og sette lederne i stand til å organisere riktig og hensiktsmessig
 - Prioritere søknader til videreutdanning av lærere innenfor fag som prioriteres av Utdanningsdirektoratet

3.3 Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging

Barn som ikke har begynt på skolen, har rett til spesialpedagogisk hjelp hvis de trenger det. Retten gjelder uansett om de går i barnehage eller ikke.

Spesialpedagogisk hjelp kan for eksempel være trening, stimulering eller støtte til de som jobber i barnehagen. Når foreldre er bekymret for utviklingen til et barn, kan kommunen og PP-tjenesten vurdere å gi råd om hva barnet trenger. Før barnet får spesialpedagogisk hjelp, må kommunen fatte et enkeltvedtak. Et barn kan ha rett til spesialpedagogisk hjelp uavhengig av om han eller hun anses for å ha nedsatt funksjonsevne.

Tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne har et annet formål enn spesialpedagogisk hjelp. Det gjelder kun for barn med nedsatt funksjonsevne. Formålet er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn og få likeverdig utviklings- og aktivitetsmuligheter. Eksempler på dette kan være at et barn trenger ekstra personalressurser for å kunne delta på barnehagens utflukter eller dersom barnet har behov for teleslynge for å delta i samlingsstund. Det fattes vedtak også i forbindelse med tilbud om tilrettelegging.

3.3.1 Tilstanden knyttet til tilrettelegging

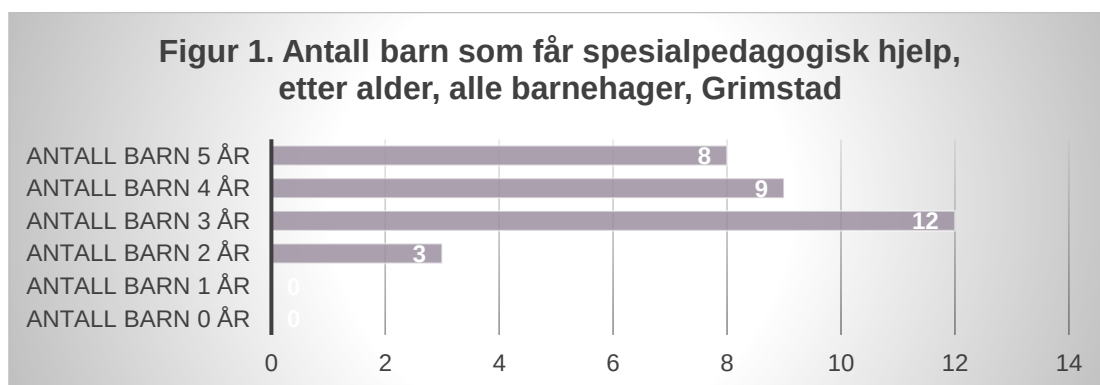
Tall fra 2020 viste at det var 25 barn med tilrettelegging. Tall for 2021 viser en økning av behov for tilrettelegging.

Det er ikke et mål for kommunen å ha lavest mulig andel barn i barnehage med tilrettelegging. Høy kompetanse hos barnehagepersonalet kan redusere behovet for tilrettelegging, men det er også viktig å sikre at barn med vansker får hjelp. Statped understreker viktigheten av å fange opp de barna som trenger noe ekstra så tidlig som mulig. De erfarer at mange opplever at det likevel går for lang tid før barna får hjelp.

De fleste barn som har særskilte opplæringsbehov, blir fanget opp tidlig av hjelpeapparat og barnehagen. Mindre vansker blir ifølge Statped derimot ikke alltid oppdaget like lett. Tidlig innsats er ifølge Statped også viktig for barn med mindre vansker; blant annet for at vanskene ikke skal få store konsekvenser senere i skoleløpet. Med tidlig innsats kan vi også forebygge skjev-utvikling, sosiale vansker, lærevansker, frafall i skolen og at man faller utenfor arbeidslivet som voksen.

Årsakene til for sen hjelp kan være mange. Målet må være å få ned ventetiden og skape bedre flyt mellom hjelpeinstansene. Kommunens strategi for å sikre god tverrfaglig innsats er å organisere tjenester knyttet til barn og unge i samme sektor.

3.3.2 Tilstanden knyttet til vedtak om spesialpedagogisk hjelp

Statistikken er hentet fra BASIL som er barnehagenes rapporteringssystem på Udir.no

I 2018 var det nasjonalt 3,2 prosent av barna som fikk spesialpedagogisk hjelp. Det hadde vært en jevn økning de siste fem årene. Nasjonalt økte også andelen barn med spesialpedagogisk hjelp med alderen. (Utdanningsdirektoratet/BASIL).

Utdanningsdirektoratet opplyser at språk-/ kommunikasjonsvansker er det hyppigst forekommende kjennetegnet ved barn som har spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, fulgt av psykososiale-/atferdsvansker, utviklingshemming og sammensatte vansker (Wendelborg mfl., 2015). I tråd med dette vanskebildet mottar et flertall av barna språk- og begrepsstimulering og sosial trening. Det foretas ingen jevnlig registrering av vansketypene og spesialpedagogisk hjelp. Derfor vet vi ikke om dette har endret seg over tid (Wendelborg mfl., 2015; Rambøll, 2011.)

Av figur 1 ser vi at det er 32 barn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Det utgjør 2,6 prosent av barnehagebarna i Grimstad. Det er flest treåringer, og noe færre 4- og 5-åringer. Til en viss grad samsvarer dette med det nasjonale bildet, hvor vedtakene ser ut til å øke på slutten av barnehagetiden. Størrelsen på vedtakene i Grimstad ligger på rundt 4 timer pr. uke. Dette anser barnehagemyndigheten for å være i tråd med utfordringsbildet.

Kommunen har hatt en målsetning om å redusere vedtak om spesialundervisning i skolen. For barnehagesektoren ser vi imidlertid at Grimstad ikke ligger spesielt høyt. Vi ligger under landsgjennomsnittet, og har også hatt en liten reduksjon fra fjoråret. Ser vi på statistikken for andel barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp i førskolealder i forhold til statistikk om andel elever med vedtak om spesialundervisning i skole (hvor andelen er høyest på de høyeste trinnene), er spørsmålet om flere barn burde vært fanget opp tidligere i førskolealder.

Kommunen har i budsjett 2021 4,4 årsverk til spesialpedagoger i barnehagesektoren. Spesialpedagogene er ute i barnehagene og veileder barnehagene både knyttet til barn med spesialpedagogisk hjelp og knyttet til tilrettelegging. I budsjett 2021 er det slik at det er flere vedtak enn det var budsjett for. Dette er en utfordring for sektoren.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Vi har relativt mange barn med tilrettelegging, og tall for 2021 tyder på at det vi øke ytterligere
- God tilrettelegging er slik Statped ser det, tidlig innsats. Mange kommuner oppdager ikke alltid *mindre vansker* hos barn
- Det er 32 barn med enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Dette er lavere enn gjennomsnittet i landet for øvrig
- Størrelsen på vedtakene er i gjennomsnitt rundt 4 timer per uke

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Barnehagemyndigheten må ha fokus på veiledning av barnehagene
 - Kommunen må utnytte spesialpedagogressursene bedre
- Vi må sikre at barn i førskolealder får tidlig nok hjelp slik at de trenger mindre spesialundervisning i skolen

3.4 Spesialundervisning i skolen

Prinsippet om *tilpasset opplæring* favner både ordinær opplæring og spesialundervisning. I den ordinære opplæringen har ikke eleven rett til noen særskilt tilrettelegging. Spesialundervisning er derimot en individuell rett eleven har i de tilfellene han eller hun trenger ekstra tilrettelegging utover det ordinære tilbudet. Det er elevens manglende utbytte av den ordinære undervisningen som avgjør om eleven har rett på spesialundervisning. En diagnose i seg selv gir ikke automatisk rett til spesialundervisning og elevens diagnose er ikke det vesentlige i vurderingen om en elev har behov for spesialundervisning.

Tilpasset opplæring er de tiltakene som skolen setter inn for å sikre at alle elevene får best mulig utbytte av opplæringen. De kan være knyttet til organiseringen av opplæringen, pedagogiske metoder og progresjon. Tilpasset opplæring er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for at elevene skal oppleve økt læringsutbytte. Godt læringsmiljø og gode systemer for lokalt arbeid med læreplan, vurdering og tilbakemelding er viktige forutsetninger for å fremme en opplæring som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger. Tilpasset opplæring er forankret i de sentrale prinsippene om fellesskolen, som inkluderende opplæring og likeverdighetsprinsippet.

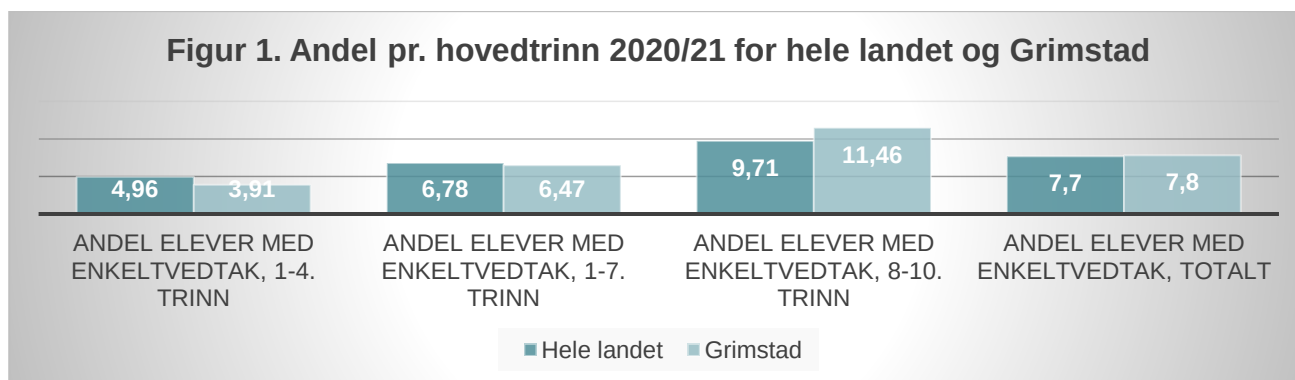
3.4.1 Tilstanden knyttet til spesialundervisning

Statistikken sier primært noe om hvor mange og hvem som får spesialundervisning, og kan ikke alene si oss noe om kvaliteten i det spesialpedagogiske tilbudet. Tallene er hentet fra GSI.

Utvalgte indekser knyttet til spesialundervisning

- Andel elever med spesialundervisning
- Andel elever med spesialundervisning i Grimstad i en seksårs-periode
- Andel elever med spesialundervisning nasjonalt i en seksårs-periode
- Andel elever med spesialundervisning i Grimstad skoleåret 2019/20, skolevis
- Kjønnsfordeling spesialundervisning, skoleåret 2019/20, nasjonalt og Grimstad
- Antall elever som får tildelt timer til spesialundervisning med undervisningspersonale
- Antall elever som får tildelt timer med assistenter som del av enkeltvedtaket om spesialundervisning

Andeler elever med spesialundervisning

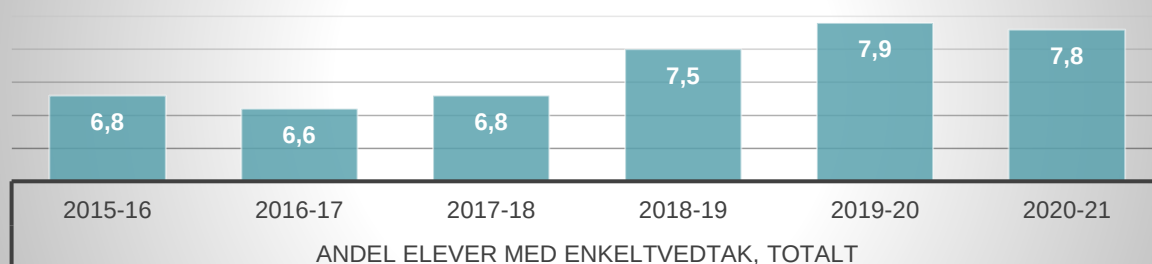
Andelen elever med enkeltvedtak om spesialundervisning 2020/21 øker med økende alder. På barnetrinnet ligger Grimstad lavere enn landet, mens på mellomtrinnet og på ungdomstrinnet ligger Grimstad høyere enn landet. Ser vi på andel spesialundervisning totalt for 1. til 10. trinn, ligger Grimstad noe over gjennomsnittet i landet.

I figur 1 ser vi at det er en stor økning fra mellomtrinnet til ungdomstrinnet i Grimstad sammenlignet med landet for øvrig. Hvorfor er det slik? Kanskje har det sammenheng med at vi setter inn hjelpen for sent. I så fall kan vi ha kommet på sporet av en «vente å se-mentalitet.» Det kan også ha sammenheng med at barneskolen har mer fokus på relasjoner og at ungdomsskolene har mer fokus på fag. Samtidig er det vanskelig å forstå at det skulle gjelde mer for skolene i Grimstad enn for andre kommuner i landet. Vi ser imidlertid at andel elever med spesialundervisning øker med økende alder også i landet (men en mindre økning). Det kan tyde på at tidlig innsats er vanskelig å lykkes med for mange kommuner. I så fall tror vi det vil være viktig for skoleeier å rette fremtidig skoleutvikling mot den brede kompetansen; det vil si både kunnskap, ferdigheter og holdninger.

Like viktig som at en kommune sammenligner seg med andre kommuner, er det å se på egen utvikling over tid. Hva har vi av egne mål og satsninger, og hvordan ser resultatene ut i en gitt periode? Skoleforskere som Thomas Nordahl understreker at det ofte tar tre til fem år fra man initierer et endringsarbeid til vi ser resultater ute i klasserommet.

I figuren under ser vi hvordan utviklingen knyttet til andel elever med vedtak om spesialundervisning har vært fra skoleåret 2015/16 til skoleåret 2020/21.

Figur 2. Andel elever totalt i Grimstad med enkeltvedtak om spesialundervisning i en seks-års periode

Figuren viser en økning av andel elever med spesialundervisning fra 2015 til 2020. Det er spesielt i skoleårene 2018/19 og 2019/20 at økningen har vært markant. Vi ser en liten nedgang i andel elever med enkeltvedtak skoleåret 2020/21.

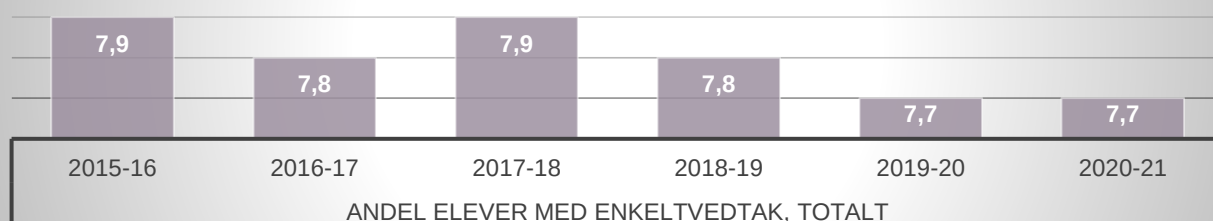
Grimstad kommune hadde i noen år frem til 2014 en satsning på spesialundervisning. Dette hadde både sammenheng med at enkelte skoler i kommunen hadde svært høy andel elever med spesialundervisning (opp mot 20 prosent), samt at det var et ønske om å tilby spesialundervisning med høyere kvalitet. Kommunen lyktes i denne perioden med å redusere spesialundervisningen betydelig, og det kan være med å forklare at kommunen lå på 6-tallet i starten av denne perioden.

Utviklingen har i de siste årene endret seg, og andelen elever med vedtak om spesialundervisning økte igjen. Det har blitt spesielt synlig for kommunen i forbindelse med kommunebudsjettene, og fremkom også i analysene til Kaupangrapporten fra 2019. Spesielt viste det seg at det var den høye assistentbruken knyttet til vedtak om spesialundervisning, at Grimstad skilte seg fra andre sammenlignbare kommuner. I Kvalitetsmeldingen fra 2019/20 reflekterer vi over hva denne situasjonen kan handle om.

Som en konsekvens av utviklingen den siste perioden, har skoleeier startet et dreiningsarbeid knyttet til å styrke skolenes muligheter for å tilby flere elever ordinær tilpasset opplæring, og således også bidra til at færre elever har rett på spesialundervisning. Skoleeier er tilfreds med at årets tall viser at utviklingen med hensyn til andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning har snudd, men understreker samtidig at arbeidet fortsatt må ha høy prioritet i årene som kommer.

I figur 3, ser vi at også landet for øvrig ligger på en prosentandel rundt 7, men i motsetning til Grimstad, har denne andelen ligget jevnere i hele perioden:

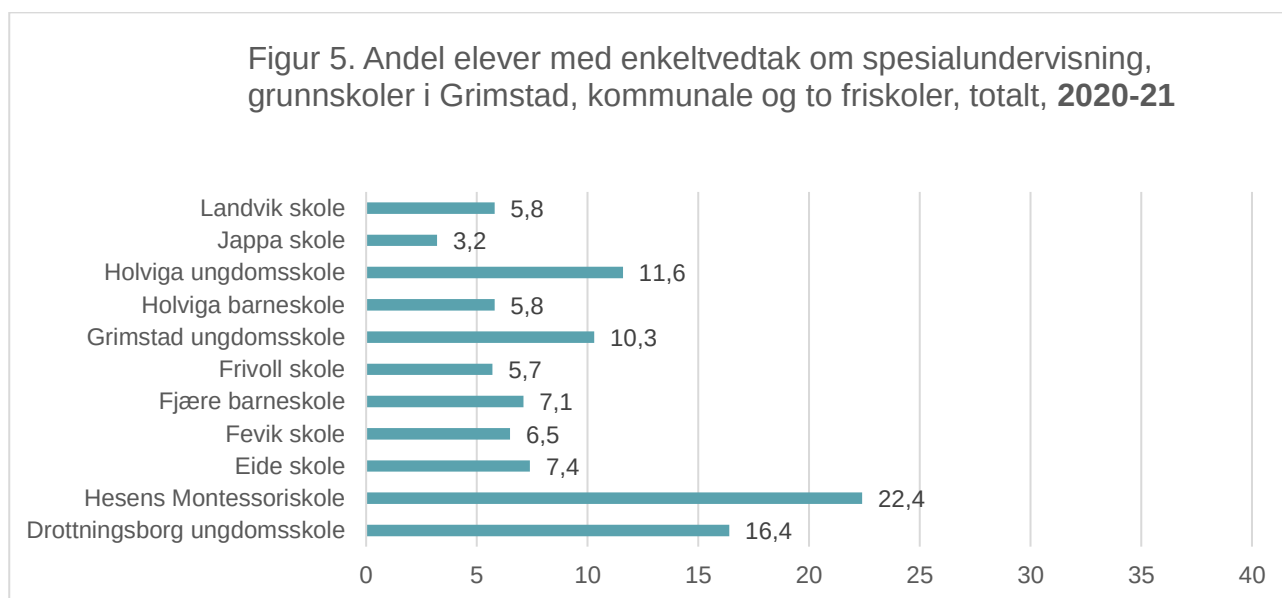
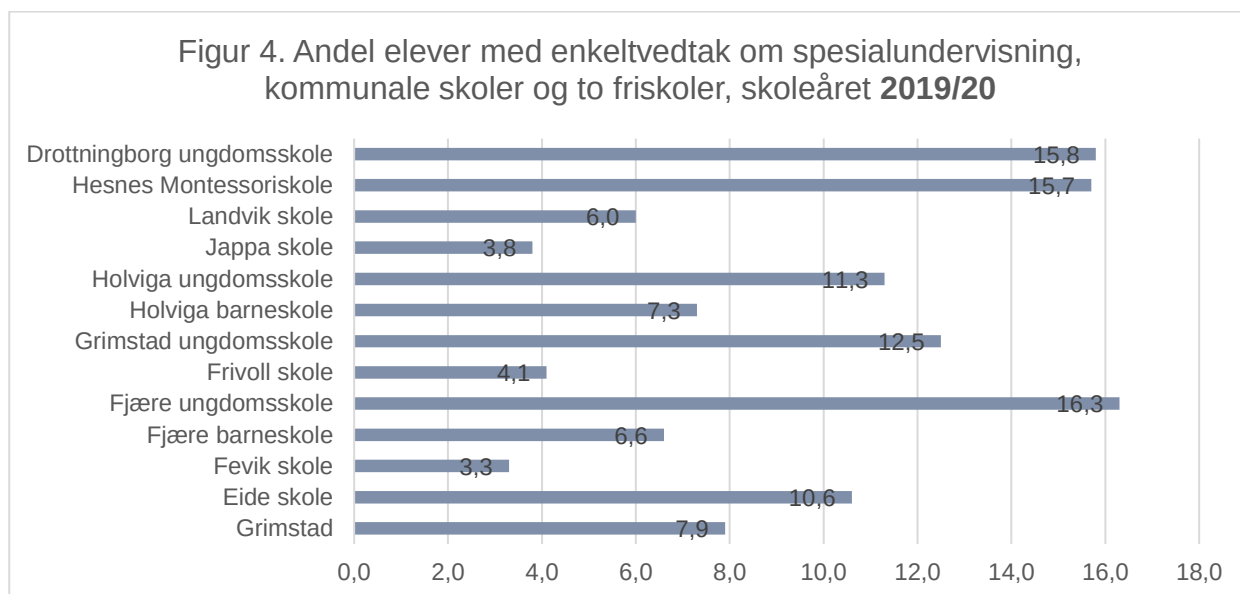
Figur 3. Andel elever nasjonalt med enkeltvedtak om spesialundervisning i en seks-års periode

Andel elever med spesialundervisning i Grimstad, skolevis

Som nevnt innledningsvis under dette avsnittet, er det elevenes manglende utbytte av den ordinære undervisningen som avgjør om eleven har rett på spesialundervisning. I figur 4 og 5 presenterer vi hvordan andel spesialundervisning varierer fra skole til skole. Vi har ikke inntatt Langemyr skole, da alle elevene der vil ha vedtak om spesialundervisning. Fordi kommunen utreder behov, saksbehandler og finansierer spesialundervisning også på friskolene, er det relevant å også vise oversikt over status på Drotningborg ungdomsskole og Hesnes Montessoriskole (barneskole).

For sammenligningens skyld, presenterer tabellen fra den forrige kvalitetsmelding sammen med ny tabell for skoleåret 202/21:

Det er betydelig variasjon mellom skolene på andel elever som har vedtak om spesialundervisning. Fevik skole har økt sin andel med enkeltvedtak om spesialundervisning fra 3,3 til 6,5. Som det ble

beskrevet i forrige Kvalitetsmelding, har denne økningen sammenheng med sammenslåingen av Fjære ungdomsskole og Fevik skole.

Fortsatt er andelen elever med vedtak om spesialundervisning langt høyere på ungdomsskolene enn barneskolene. Eide skole som er en liten barneskole vest i kommunen, skilte seg ut i 2019/20 ved å ha høy andel elever med spesialundervisning med sine 10,6 prosent. Det er imidlertid gledelig at denne skolen har hatt en betydelig reduksjon ved at det i 2020/21 er 7,4 prosent av elevene som har vedtak om spesialundervisning.

Frivoll skole har hatt en økning i 2020/21 fra 4,1 til 5,7 prosent, Landvik skole har hatt en reduksjon fra 6,0 prosent til 5,8 prosent i samme periode. Fjære barneskole har hatt en økning fra 6,6 prosent i 2019/20 til 7,1 prosent i 2020/21, men Jappa skole har hatt en reduksjon fra 3,8 prosent i 2019/20 til 3,2 prosent i 2020/21.

Det som er bekymringsfullt, er at friskolene fortsatt ligger langt høyere med hensyn til andel elever som har vedtak om spesialundervisning. Det har også vært en økning fra skoleåret 2019/20 til skoleåret 2020/21 for begge skolene. For DRUS er denne økningen fra 15,8 prosent til 16,4 prosent, og for Hesnes Montessoriskole er økningen i samme periode fra 15,7 prosent til 22,4 prosent.

I et statistikknotat 6/2018 fra Utdanningsdirektoratet, fremgår det at det går en høyere andel elever med spesialundervisning på friskoler enn offentlige skoler i Norge. På første og andre trinn ligger friskoler og offentlige skoler omtrent likt, men fra tredje trinn og utover øker andelen elever med spesialundervisning mer på friskoler enn på offentlige skoler. Blant friskoler med høy andel spesialundervisning er det særlig montessoriskoler og kristne grunnskoler som skiller seg ut.

Skoleeier i Grimstad kommune ha undret seg over at friskolene ligger så høyt som de gjør. Dette kan ha flere forklaringer, Vi ser at noen elever starter på våre kommunale skoler og melder overgang etter noen år til en friskole. Skoleeier har fått tilbakemeldinger fra foresatte i noen av disse sakene om at det delvis har sammenheng med at de ikke har fullt ut tillit til nærskolen når barnet strever.

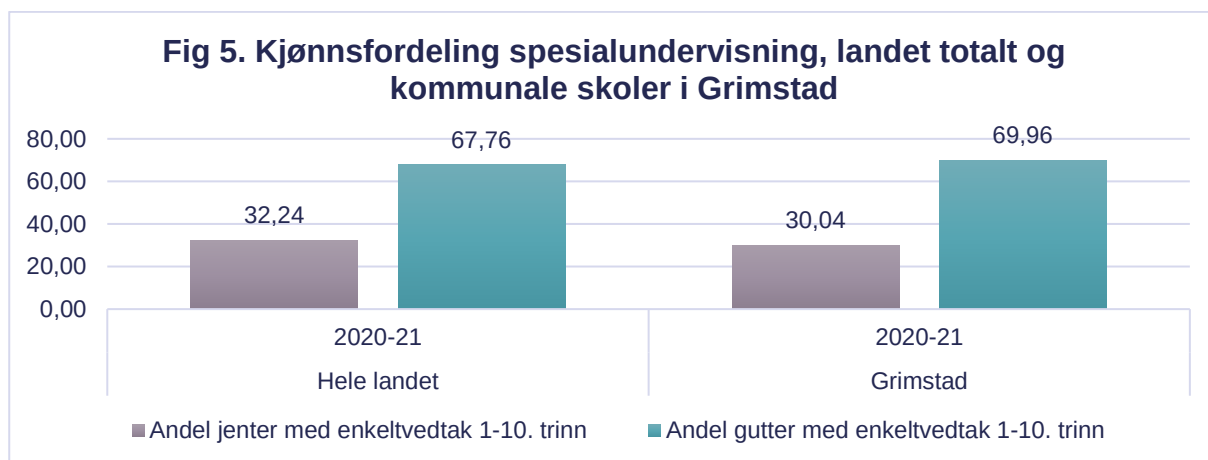
Det er et faktum at det også er en forskjell mellom de offentlige skolene i kommunen og friskolene ved at friskolene får fullfinansiert spesialundervisningen. De offentlige skolene får tildelt en ramme, og må i utgangspunktet organisere sin samlede drift innenfor denne rammen. Det følger med andre ord ikke med ekstra ressurser (penger) til spesialundervisning til våre kommunale skoler. Full-finansiering av spesialundervisning for friskolene *kan* kanskje bli et incitament til å henvise elever for spesialundervisning fremfor å endre miljøfaktorer i egen organisasjon.

Skoleeier mener at figur 5 forsterker mistanken om at vi setter inn tiltak for sent. For mange elever får tilbud om spesialundervisning sent i utdanningsløpet sitt. Samtidig vet vi at skolene jobber veldig forskjellig med tilpasset opplæring og har ulik kompetanse (kunnskap, ferdigheter og holdninger). Videre vet vi at bygningsmasse og spesialpedagogiske ressurser innvirker. Av forskning vet vi at også skoleeiers evne og kapasitet til å lede skolenes utviklingsarbeid påvirker skolenes drift og kvalitet. Det er av den grunn også nødvendig at vi i tiden fremover har fokus på å forsterke og videreutvikle det profesjonelle skoleeierskapet i kommunen.

I kapittel 4 nevnes kommunens satsing med å dreie arbeidet med det spesialpedagogiske fagfeltet fra individ til system. Skoleeier er glad for at begge friskolene har ønsket å delta i denne satsingen. Gjennom å identifisere opprettholdende faktorer på egen enhet og utarbeide tilhørende tiltak, vil også friskolene i kommunen kunne lykkes med å tilby flere elever ordinær tilpasset opplæring og derigjennom redusere omfanget av spesialundervisning. I tillegg ser Grimstad kommune nødvendigheten av å gå i mer direkte dialog med styrene (skoleeier i friskolene) for å finne gode strategier og tiltak.

Kjønnsforskjeller

Det er vært stabilt store kjønnsforskjeller over flere år i landet og i Grimstad. Figur 7 viser status for skoleåret 2020/21 for landet og for vår kommune.

Figuren viser store kjønnsforskjeller ved at langt flere gutter enn jenter har vedtak om spesialundervisning. Dette mønsteret er det samme for både Grimstad og landet for øvrig. Kjønnsforskjellene er likevel noe større for Grimstad enn for landet. Dette var motsatt i skoleåret 2019/20. I denne figuren er ikke Langemyr skole inntatt og heller ikke friskolene.

Skoleeiers vurdering beskrevet i Kvalitetsmelding for 2019/20

Statistikk og forklaringsmodeller om kjønnsforskjeller og skoleprestasjoner har vært gjenstand for forskning i mange tiår; både nasjonalt og internasjonalt. Paradokset er kanskje at andre dimensjoner enn kjønn har større påvirkning på skoleresultater, slik som sosial klasse og etnisitet. Kjønn spiller en viss rolle for skoleprestasjoner, men ser samtidig ut til å utlignes når vi ser på det som skjer etter skolen.

Det er vanskelig å vite hvordan en skal forstå og gripe an en slik kjønnsstatistikk som vises i figur 7. Det er lett å falle for fristelsen å forklare gutters skoleutfordringer med at skolen passer bedre for jenter. Da forklares gutters utfordringer i et systemperspektiv, og en kan komme til at hele skolesystemet må endres siden det ikke i tilstrekkelig grad er tilpasset guttene slik de er (Løvbak, 2010). Kanskje dette blir like galt som at jentenes utfordringer på 1980-tallet ble forklart i et individperspektiv; det vil si at løsningen var at jentene må endre seg, for eksempel ved å få mer selvtillit, bli mer frempå og snakke høyere (Løvbak, 2010).

Når jenters skolesuksess er tema, blir det ofte hevdet at skolen er blitt feminisert (Bjerrum Nielsen m.fl. 2014, *Forskjeller i klassen – nye perspektiver på kjønn, klasse og etnisitet i skolen*). Undersøkelser av mannlige og kvinnelige lærere har imidlertid ikke kunnet dokumentere at de underviser vesensforskjellig, eller at elever presterer bedre hos lærere av samme kjønn som dem selv (Bakken 2009, Backe-Hansen m.fl. 2014).

Noen forskere har pekt på at skolens krav har endret seg i takt med samfunnsutviklingen – og på mange måter speiler moderniserings- og demokratiseringsprosesser i samfunnet utenfor skolen. På den måten er ferdigheter som samarbeid, planlegging, prosessorientering og kommunikasjon blitt viktig å beherske (Bjerrum Nielsen, 2014). Dette er kanskje ferdigheter som jenter tradisjonelt har vært gode på, og som de kan profitere på i skolehverdagen sin.

Det er vanskelig å si hvordan gutter med behov for spesialundervisning faller inn i dette generelle bilde av forskeres forståelse av mønstre i skolen og i klasserommet. I den grad det skal være et fokus hos oss i Grimstadskolen, bør vi i hvert fall undersøke kjønnsforskjeller i *konteksten* mellom skole, samfunn og familie. Vi bør også reflektere over hvordan kjønn konstrueres i møte med en skole som speiler det samfunnet vi lever i, og kanskje finne strategier for inkludering fremfor å tilby spesialundervisning. Fordelen med en slik strategi er at fokuset blir rettet mot ansatte som jobber i skolen, og ikke i så høy grad rettet mot den enkelte elev. Det er lettere å endre omgivelsene enn elevene – dette har blitt understreket mange ganger av skoleforsker Thomas Nordahl. Grimstad kommunes prosjekt med å dreie spesialundervisningen fra et individrettet arbeid til et mer systemrettet arbeid, må derfor kanskje ikke ha et spesielt fokus på kjønn. Med utvikling av gode systemer og verktøy i «verktøykassen», er det nærliggende å tro at dreiningen skal kunne komme både gutter og jenter til gode.

Pedagoger og assistenter

Tabell 1. Antall elever som får tildelt timer til spesialundervisning med undervisningspersonale, skoleåret 2020/21

	1.-4-trinn	5.-7. trinn	8.-10.trinn	Gutter	Jenter	Sum
Hvor mange får 1-75 timer per år?	2	6	3	7	4	11
Hvor mange får 76-190 timer per år?	7	21	22	30	20	50
Hvor mange får 191-270 timer per år?	4	11	13	22	6	28
Hvor mange får 271 timer eller mer per år?	27	43	45	83	32	115
Sum elever som får timer med spesialundervisning med pedagog	40	81	83	142	62	204

Tabell 1 viser at når elever i Grimstad får tildelt spesialundervisning, får de mange pedagogtimer. Tabellen viser også at det tildeles langt flere timer på de høyere trinnene enn på de lavere trinnene. Dessuten viser også denne oversikten at det er langt flere gutter enn jenter som mottar spesialundervisning.

Når elever ikke har tilstrekkelig utbytte av opplæringen og trenger noe særskilt, er det positivt at det tildeles pedagogtimer. Ekspertrapporten *Inkluderende fellesskap for barn og unge* (Thomas Nordahl m.fl. 2018) fremhevet viktigheten av at de elevene som har behov for noe særskilt, må få den beste faglige hjelpen – som i denne sammenheng vil være pedagoger og spesialpedagoger. I rapporten understrekes viktigheten av at det ikke er assistenter som har ansvar for opplæringen.

Den såkalte Kaupangrapporten fra 2019 fremhevet at antall timer til spesialundervisning per elev ikke er spesielt høyt i Grimstad. Uten gjesteelevne fra Langemyr, ligger Grimstad på omtrent gjennomsnittet.

Det som skiller Grimstad fra mange andre kommuner, og som er hovedforklaringen på de høye utgiftene, er den store bruken av assistenter. I tabell 2 vises en oversikt fra GSI på hvordan denne fordeling av assistenttimer var i skoleåret 2019/20 og hvordan det er i skoleåret 2020/21:

Tabell 2. Antall elever som får tildelt timer med assistenter som del av enkeltvedtaket om spesialundervisning, skoleåret 2019/20 og 2020/21

	Gutter 2019/20	Jenter 2019/20	Sum 2019/21	Gutter 2020/21	Jenter 2020/21	Sum 202/21
Hvor mange får 1-75 timer med assistent per år?	4	0	4	3	0	3
Hvor mange får 76-190 timer med assistent per år?	3	5	8	7	3	10
Hvor mange får 191-270 timer med assistent per år?	8	1	9	4	2	6
Hvor mange får 271 timer eller mer med assistent per år?	70	34	104	77	34	111
Sum elever som får timer med assistenter	85	40	125	91	39	130

Det vi kan legge merke til, er at når elevene først får tildelt assistent i sitt spesialundervisningstilbud, får de mange timer. Videre ser vi at assistentbruken også har økt fra 2019/21 til 2020/21. I punkt 3.2.1 så vi at antall samlet årsverk til assistent er redusert med omtrent 20 de siste to år. Sammenstiller vi denne informasjonen med tabell 2 over, ser vi at det nå er færre assistenter som gjennomfører spesialundervisning med flere elever.

Skoleeier har ingen forklaring på hvorfor Grimstad skiller seg fra andre kommuner med hensyn til assistentbruk, annet enn at kommuner velger ulike metoder i arbeidet. Vi ser også at kjønnsforskjellene gjør seg gjeldende på fordeling av assistenttimer. Vi har en antakelse om at det har noe med atferdsvansker å gjøre. PPT melder om at det blir stadig flere henvisninger som handler om atferdsvansker – og gutter er i flertall. Atferdsvansker har i høy grad blitt løst i Grimstadskolen med å tildele assistenttimer.

I arbeidet vårt med å dreie spesialundervisningen fra individ til system, er den høye assistentbruken viktig å ha et spesielt fokus på.

Hommedal skolegård – til bruk som en alternativ opplæringsarena

I sak 19/71 vedtok Kommunestyret at det skulle etableres en alternativ opplæringsarena for grunnskolen i Grimstad. Oppstart ble beregnet til august/september 2020. Hommedal skolegård ble etablert som en ideell stiftelse. Grimstad kommune bidrar økonomisk med en fast 100 prosent pedagogstilling, samt et årlig beløp som begrenses til kr. 50.000. Skolenes dekning av opphold for

den enkelte elev dekkes innenfor skolens økonomiske ramme. Det er inngått en samarbeidsavtale mellom kommunen v/kommunalsjef for kultur og oppvekst og Norwegian Research Centre AS (NORCE) om følgeforskning.

Et viktig prinsipp som ligger til grunn i vår fellesskole, er prinsippet om inkludering. Det betyr at opplæringen må organiseres og tilrettelegges slik at den virker inkluderende overfor alle elever. Derfor er det i utgangspunktet problematisk å etablere ordninger hvor elever skal ha deler av sin opplæring utenfor sin klasse/basisgruppe og sin skole. Tilbud om alternativ opplæringsarena krever sakkyndig vurdering fra PPT og rektor må fatte enkeltvedtak. I vurderingen må det trekkes inn om et opplæringstilbud som innebærer bruk av en alternativ opplæringsarena er nødvendig for at eleven skal få et forsvarlig utbytte av opplæringen ut fra sin situasjon og om tiltaket for øvrig er til barnets beste, jf. barnekonvensjonen artikkel 3 nr.1. Det skal være hensynet til eleven, og ikke omgivelsene som skal ligge til grunn. Opplæringen skal være i samsvar med kravene til offentlig grunnskoleopplæring i opplæringsloven med forskrifter, herunder det pedagogiske innholdet og den organisatorisk tilretteleggingen. Hommedal skolegård har nå eksistert i et helt skoleår, men skoleeier har foreløpig ikke hatt kapasitet til å gjennomføre evaluering eller lokalt tilsyn.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Andelen elever med spesialundervisning er noe høyere enn landet
 - Andelen med vedtak om spesialundervisning øker med økende alder
 - En liten nedgang i andel elever med spesialundervisning i 2020/21
- Det er en betydelig variasjon blant skolene når det gjelder andel elever som har vedtak om spesialundervisning
- Friskolene ligger svært høyt når det gjelder andel elever med vedtak om spesialundervisning. Begge friskolene ligger enda høyere dette skoleåret sammenlignet med 2019/20
- Det er store kjønnsforskjeller knyttet til spesialundervisning slik at det er langt flere gutter enn jenter som har et spesialpedagogisk tilbud
- Når elever får spesialundervisning, får de mange pedagogtimer
- Når elever får tildelt assistenttimer, får de mange timer. Her skiller Grimstad seg fra landet for øvrig
- Årsverkene til assistenter er redusert, men assistentbruken har økt i 2020/21. Det betyr at færre assistenter gjennomfører spesialundervisning med flere elever

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Fortsette arbeidet med å dreie arbeidet fra individ til system
- Styrke skolenes evne til å gi ordinær, tilpasset opplæring
- Legg til rette for at assistentbruken i vedtak om spesialundervisning, kan reduseres
- Elev-syn og inkluderingsperspektivet i skolen – en skole for alle

3.5 Psykososialt barnehagemiljø

1. januar 2021 fikk barnehagen nye bestemmelser i barnehageloven knyttet til barnehagemiljøet. De nye bestemmelsene skal sikre at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag.

3.5.1 Nye bestemmelser i barnehageloven §§ 41-43

De nye bestemmelsene i barnehageloven er svært sammenfallende med de bestemmelsene vi finner i opplæringsloven kapittel 9A om elevenes psykososiale skolemiljø. Dette innebærer at kommunen gis mulighet til å skape en felles plattform for arbeidet; både for å fremme trygge og gode barnehage- og skolemiljø, forebygge mobbing og andre krenkelser, samt å håndtere mobbing og krenkelser når det finner sted.

Vi kan slå fast at de nasjonale føringene for arbeidet med lek- og læringsmiljø, er å anerkjenne barn og unges opplevelse av miljøet i barnehagen og skolen, og deres rett til medvirkning. Dessuten at ansvaret for å forebygge og stoppe krenkelser og utrygghet, ligger hos de voksne.

Med de sammenfallende lovverkene, har vi en mulighet til å skape felles forståelse og tilnærming til arbeidet i hele utdanningsløpet ved at vi kan:

- se hele utdanningsløpet i sammenheng og legge til rette for gode overganger mellom barnehage og skole
- sikre felles forståelse av regelverk og sentrale begreper
- utarbeide strategi for et helhetlig og systematisk arbeid

Hva er nytt i loven?

- Barnehagen har et ansvar for å følge med på hvordan alle barn har det
- Barnehagen skal ha nulltoleranse for krenkelser som utestengning, mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- Alle ansatte har en plikt til å gripe inn, hvis et barn ikke har det bra
- Barnehagen må undersøke, og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra
- Alle som jobber i barnehagen skal melde fra til styrer, hvis de får mistanke om et barn ikke har det trygt og godt
- Barnehagen må lage en skriftlig plan hvis et barn ikke har det bra i barnehagen
- Barnehageeier har ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven

Arbeid med en felles, kommunal plan/rutine for lek- og læringsmiljøet i barnehagene i Grimstad

Barnehageeiers plan og rutiner knyttet til barnehagens lek- og læringsmiljø skal bidra til at barnehagene utvikler seg i samsvar med det oppdrag og mandat som barnehageeier og barnehagene er gitt i overordnet lov- og regelverk.

I Grimstad har kommunen valgt å utarbeide en felles mal med rom for lokale tilpasninger i hver barnehage, på samme måte som de kommunale skolene har gjort. Vi mener at kvaliteten på det arbeidet som gjøres i hver barnehage høynes ved å ha felles fokus og praksis. Arbeidet med å utarbeide ny plan og rutine er godt i gang. De private barnehagene er invitert til å delta i prosessen. Implementeringsarbeid knyttet til de nye bestemmelsene er påbegynt, og de private barnehagene inviteres med.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Barnehagene har fått et nye bestemmelser i barnehageloven
- Bestemmelser samsvarer i høy grad med kapittel 9A i opplæringsloven
- Barnehageeier i kommunen er i gang med å utarbeide en Plan og rutine for det psykososiale barnehagemiljøet

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Barnehageeier vil ferdigstille *Plan og rutine for det psykososiale barnehagemiljøet* og tilrettelegge for god implementering

3.6 Læringsmiljø i skolen

Det er flere forhold som er grunnleggende for at elever skal oppleve et trygt og godt læringsmiljø. Høy kvalitet på læringsmiljøet er viktig for elevens faglige, personlige og sosiale utvikling. I møte med fremtidens utfordringer vil det være et stort behov for trygge, sosiale og kreative mennesker som kan finne svar på de utfordringene vi står overfor.

Lærerens kompetanse i klasseledelse og evne til å etablere positive relasjoner med hver enkelt elev, er helt avgjørende. I tillegg er det viktig at skolen får til et godt samarbeid med foreldrene, og at det etableres gode relasjoner og en kultur for læring i elevgruppen (Utdanningsdirektoratet 2013).

Utdanningsdirektoratet oppgir følgende kjennetegn på et godt læringsmiljø:

- Skolen har en god ledelse som kontinuerlig arbeider med å forbedre ulike sider ved læringsmiljøet og har gode rutiner for arbeidet med mobbing og andre krenkelser
- Skolen har utviklet en god klasseledelse preget av gode relasjoner mellom lærer og elev
- Skolen har positive relasjoner mellom elevene og en kultur for læring blant elevene
- Skolen har gode relasjoner og et godt samarbeid med foreldrene

Utvalgte læringsmiljøindekser i Elevundersøkelsen

- Støtte fra lærere
- Vurdering for læring
- Mestring
- Motivasjon
- Elevdemokrati og medvirkning
- Foreldresamarbeid og medvirkning
- Mobbing og andre former for krenkelser

Skala-forklaring:

1-5: Høy verdi betyr positivt resultat. Beste verdi er 5.

Resultatene fra elevundersøkelsen er hentet fra Skoleporten og Rapportportalen.

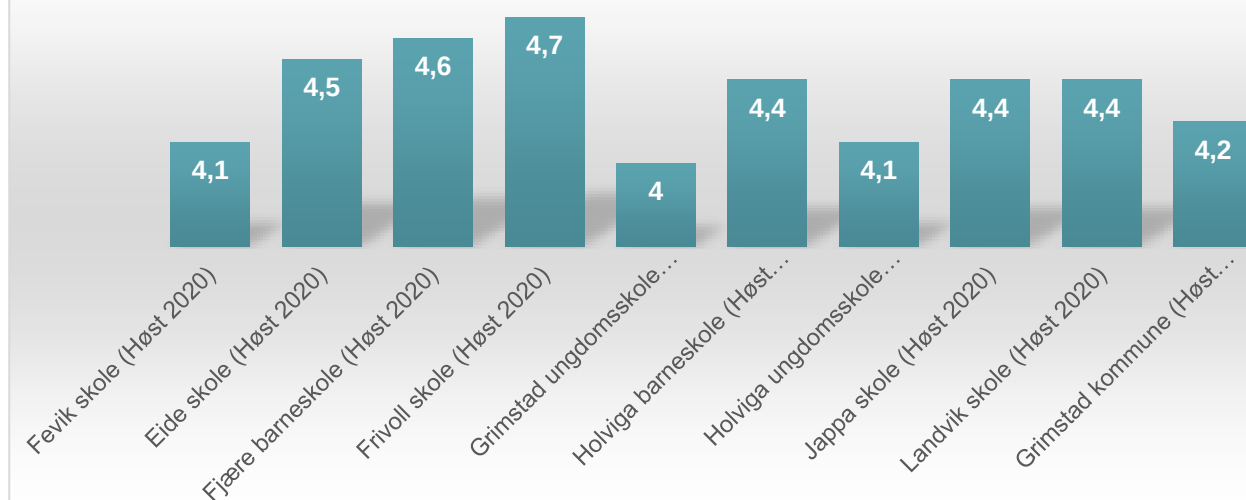
3.6.1 Støtte fra lærer

I Elevundersøkelsen har man undersøkt hvordan elever opplever støtten fra lærerne sine. I denne variabelen inngår spørsmål om elevene opplever at lærerne bryr seg om dem, om lærerne har tro på at de kan gjøre det bra på skolen, om de opplever at lærerne behandler dem med respekt og om de får god hjelp når de har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen.

Vi finner at for landet som helhet i de siste fem årene, skåres det best på indikatorene om at lærerne har tro på at elevene kan gjøre det bra på skolen og at elevene får god hjelp når de har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen. Det skåres svakest på opplevelse av at lærerne bryr seg om dem og at lærerne behandler dem med respekt. For skoleåret 2019/20 var det en markant svakere skår enn for de fire foregående år på indeksen om elevene får god hjelp når de har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen.

Ser vi på hvordan Grimstad skårer skolevis på variabelen *støtte fra lærer* for skoleåret 2020/21, får vi følgende resultat:

Figur 1. Skolevis oversikt over støtte fra lærerne 2020/21

Figur 1 viser støtte fra lærerne skolevis. Samlet sett finner vi en skåre mellom 4 og 4,7. Snittet i kommunen er på 4,2. Snittet for barneskolene er på 4,4 og på ungdomsskolene på 3,9

Resultatet er noe bedre enn for skoleåret 2019/20. Også i 2020/21 er det Frivoll skole og Fjære barneskole som har høyest skåre når det gjelder elevenes rapportering på støtte fra lærere. I likhet med resultatene fra 2019/20, viser også denne tabellen en tendens til at elevene opplever mer støtte fra lærer på barnetrinnet enn ungdomstrinnet. Gjennomsnittsskåren på barnetrinnet nasjonalt er på 4,4 og på ungdomstrinnet nasjonalt er den på 4,1

Utdanningsdirektoratet tolker en differanse på 0,3 som betydelig. Skoleeier vurderer resultatene generelt til å være bra, men må utfordre ungdomstrinnene på sine resultater.

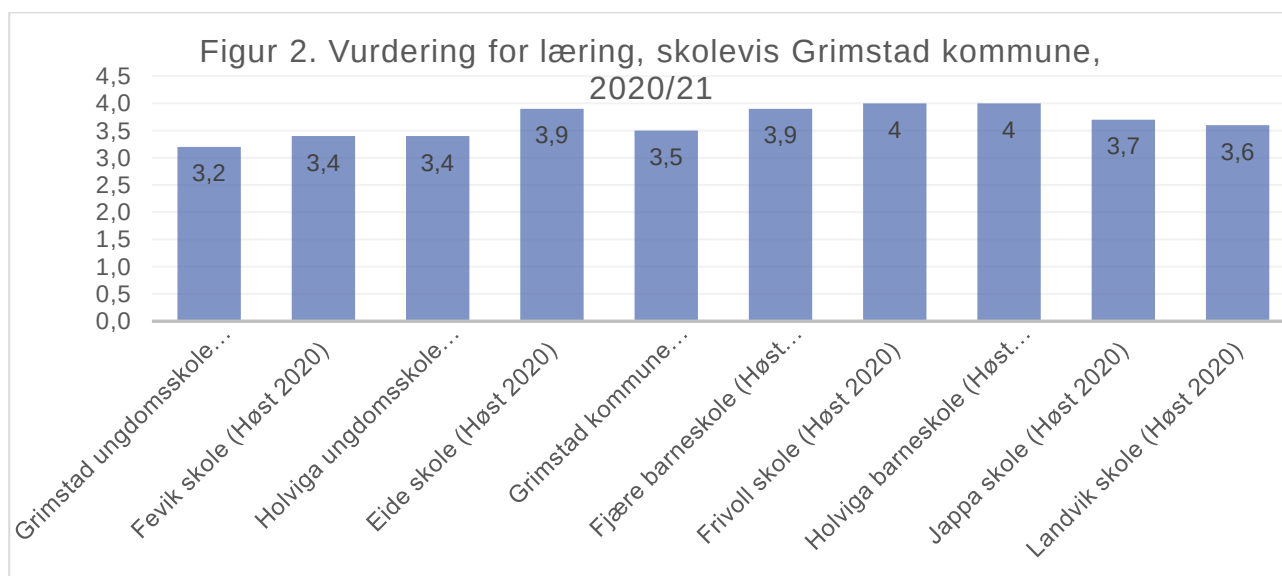
3.6.2 Vurdering for læring

Vurdering for læring bygger på fire prinsipper om at elevers forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de:

- Forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
- Får tilbakemelding som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
- Får råd om hvordan de kan forbedre seg
- Er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

Nasjonalt, har resultatene på *vurdering for læring* vært svært stabile i de siste fem årene. Skåren har lagt på 3,9.

Resultatene for Grimstad i skoleåret 2020/21 er som følger:

Resultatene i figur 2 viser hvordan skolene i kommunen fordeler seg i forhold til hverandre. I likhet med skoleåret 2019/20, rapporterer elevene på barneskolene høyere grad av tilfredshet med skolens vurderingspraksis enn elevene på ungdomstrinnene. På denne indeksen, er det Frivoll skole og Holviga barneskole som har høyest skåre når det gjelder lærernes vurderingspraksis med 4,0. Det er elever på Grimstad ungdomsskole som rapporterer lavest skåre på fornøydhet med lærernes vurderingspraksis med en skåre på 3,2.

Sammenligner vi hvordan elevene i Grimstad rapporterer på vurdering for læring med hvordan elever i landet for øvrig rapporterer, finner vi at 10. trinnet nasjonalt har en skåre på 3,3 (mot 3,2 i Grimstad) og på 7. trinnet er skåren nasjonalt 3,8 (og 3,8 i Grimstad). Av dette ser vi barnetrinnet følger landet, mens ungdomstrinnet ligger noe under landsgjennomsnittet.

Vurdering for læring er særdeles viktig for både elevenes læringsutbytte og trivsel. En trener som har som oppgave å få en idrettsutøver til å bli så god som mulig ut fra personens forutsetninger, ville ikke kunne lykkes ved for eksempel bare å måle idrettsutøverens ståsted. Det ville også vært viktig å bidra med råd og veiledning om hva som skal til for å bli bedre, samt involvere idrettsutøveren i egen trening. På samme måte er det for elever som skal nå sitt læringspotensial. Det er viktig at elevene forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem, samt få tilbakemelding på hvordan de har prestert. Like viktig er det å få råd om hvordan de kan forbedre seg og at de er involvert i eget læringsarbeid.

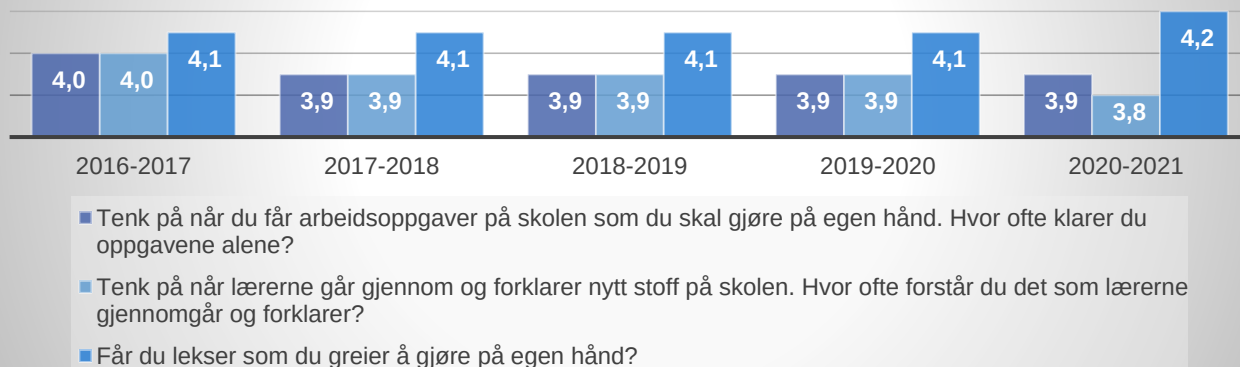
Skoleeier mener at en god vurderingspraksis blant pedagogene vil kunne bidra til å redusere omfanget av spesialundervisning. Skolene må her se på egne resultater og egen praksis. Enhetsleder på den enkelte skole vil ha det direkte ansvaret for kvalitetsutviklingsarbeidet, men det skal være i et samarbeid med skoleeier.

3.6.3 Mestring

I elevundersøkelsen blir elevene spurt om temaet mestring. Mestring handler om å forstå og å kunne gjøre eller klare oppgaver og aktiviteter på egenhånd, samt det å forstå det læreren gjennomgår og forklarer av nytt stoff. I variabelen knyttet til mestring, spørres det også om eleven får lekser som de greier å gjøre på egenhånd.

Resultatene nasjonalt har vært stabil over de siste fem skoleårene, og ligger i gjennomsnitt på 4,1.

Figur 3. Mestring, Grimstad kommune, offentlig, 7. trinn, begge kjønn

I figur 3 presenteres resultatene for de siste fem skoleår for 7. trinn. Resultatene er presentert på kommunenivå. Figuren inkluderer ikke friskolene. Av figuren ser vi at Grimstad, i likhet med landet for øvrig, skårer stabilt i perioden. Gjennomsnittet for 2020/21 er på 3,9, mens nasjonalt er gjennomsnittsskåren 4,0.

Når det gjelder mestring, ser vi at det er lekser elevene rapportere at de opplever høyest grad av mestring på. Dette er en tendens for Grimstad i hele femårs-perioden, og her er skåren 4,2 og således enda høyere enn for 2019/20.

For øvrig ser vi at barneskolene kan bli bedre på gjennomgang av nytt stoff og hjelpe elevene med selvstendighet når de skal løse oppgaver alene.

Ser vi på resultatene for 10. trinn, får vi følgende figur:

Figur 4. Mestring, Grimstad kommune, offentlig 10. trinn, begge kjønn

I figur 4 presenteres resultatene for de siste fem skoleår for 10. trinn for Grimstad. Resultatene er presentert på kommunenivå. Figuren inkluderer ikke friskolene. Av figuren ser vi at Grimstad, i likhet med landet for øvrig, skårer stabilt i perioden. Gjennomsnittsskåren er 3,9 for både Grimstad og landet for øvrig i 2020/21.

Vi ser at elevene også på ungdomstrinnet rapporterer at de opplever høy grad av mestring knyttet til å få lekser som de greier å gjøre på egen hånd. Dette er en tendens som også gjelder ungdomstrinnet i Grimstadskolen i hele femårs-perioden, og her er skåren 4,2 og således enda høyere enn for 2019/20. Det ser ut å være slik at også ungdomsskoleelevene i høy grad opplever å få lekser som de mestrer på egenhånd.

For øvrig ser vi at ungdomsskolene kan bli bedre på å gjennomgå nytt stoff; her skåres det 3,6 i 2020/21, og dette er den svakeste skåren i femårsperioden. Det var også en svakere rapportering på barnetrinnet i 2020/21 enn tidligere år, og det er ønskelig at skolene analyserer dette resultatet med tanke på forbedring.

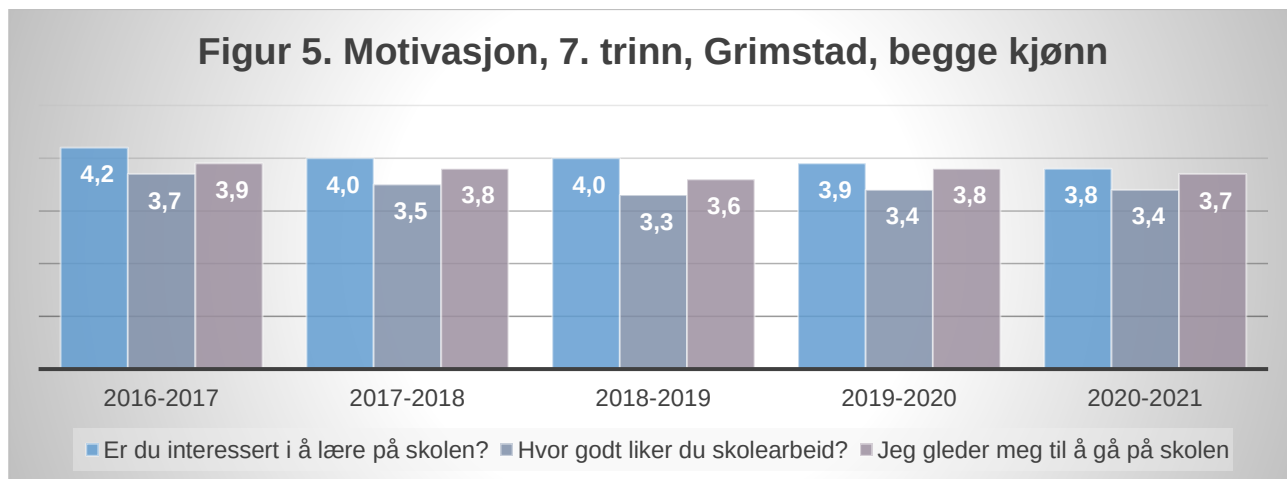
Ungdomsskoleelevene rapporterer stabilt rundt 3,8 og 3,9 når det gjelder tilpassede arbeidsoppgaver. Dette sammenfaller med resultatene på barnetrinnet. Her mener skoleeier at skolene har mer å gå på, og at dette med fordel kan ses i lys av arbeidet med å lykkes enda bedre med tilpasset opplæring og redusert spesialundervisning.

3.6.4 Motivasjon

Motivasjon er nært knyttet opp til indeksen mestring. Elever blir motivert av å mestre. Å være i en situasjon som man ikke mestrer, vil kunne svekke egne forventninger om mestring og dermed kunne føre til lav motivasjon. Læreren må ha tydelige, positive forventninger til elevenes faglige og sosiale utvikling. Forventningene til elevene må være både høye og realistiske, og læringsaktivitetene må være preget av utfordringer og driv slik at motivasjonen holdes oppe og læringspotensialet kan realiseres. Motivasjon avhenger også av hvorvidt elevene opplever læringen som relevant og meningsfylt.

Nasjonale resultater fra elevundersøkelsen på variabelen motivasjon, viser at elevene rapporterer om gradvis lavere motivasjon i perioden 2015 til 2020 fra 4,0 til 3,8.

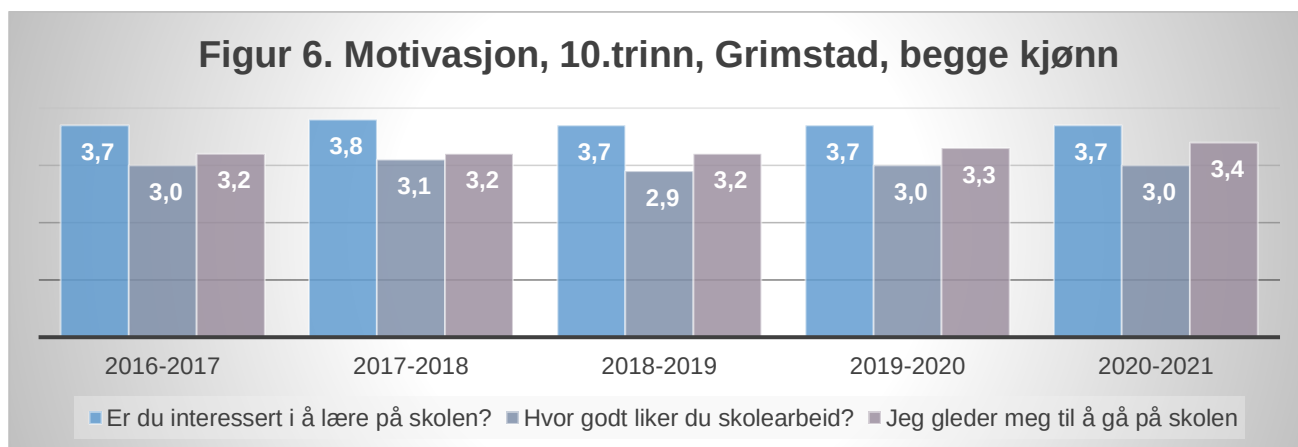
Ser vi på resultatene for Grimstad på 7. trinn, får vi følgende figur:

Figuren presenteres med del-skåre for de tre spørsmålene som inngår i variabelen. Figuren viser at elevene rapporterer laveste skåre i femårs-perioden når det gjelder motivasjon for å lære med 3,8. Vi stiller oss spørsmålet om dette kan ha sammenheng med koronapandemien. Samtidig er det ikke markant nedgang fra 2019/20, og når vi ser på indikatoren om hvor godt elevene liker skolearbeid, ser vi at elevene i 2020/21 rapporterer samme skåre som i skoleåret 2019/20. Vi ser en liten nedgang fra 2019/20 til 2020/21 når det gjelder spørsmålet om elevene gleder seg til å gå

på skolen. Dette siste resultatet er skoleeier overrasket over, siden mange elever har gitt uttrykk i ulike sammenhenger at de savner skolehverdagen slik de har kjent den, og sine medelever.

Resultatene for Grimstad på 10. trinn, viser følgende:

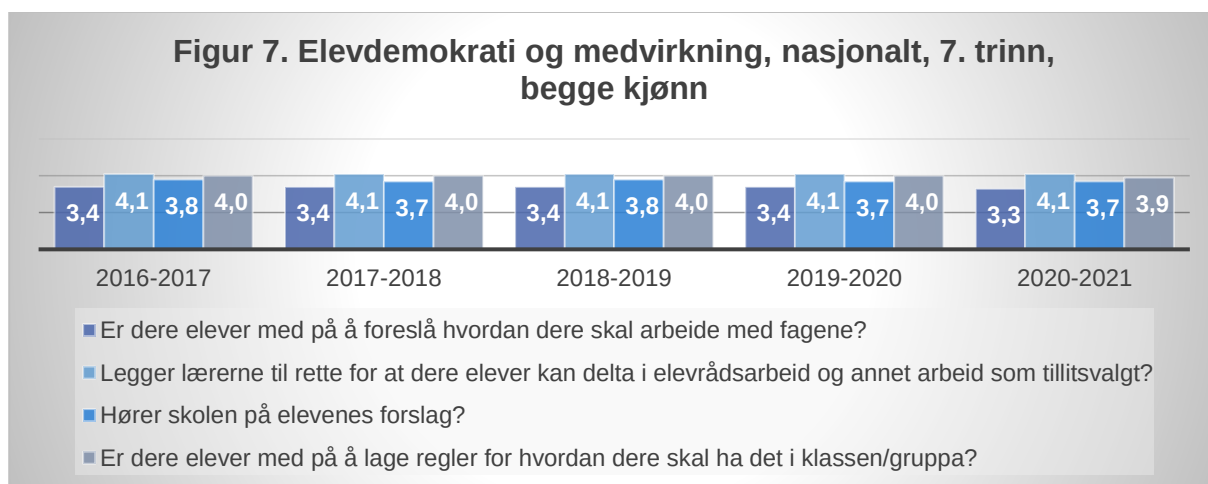
Figur 6 viser motivasjon for 10. trinns-elevene i Grimstad. Også her registrerer vi at det er stor stabilitet i hele 5-års-perioden, men at det er rapportert en liten økning fra i fjor knyttet til å glede seg til å gå på skolen. Gjennomsnitt-skåren for Grimstadelevene er 3,4, men det er 3,5 for landet for øvrig.

3.6.5 Elevdemokrati og medvirkning

I Norge gir opplæringsloven klare regler for hvordan skoler skal drives. Hver grunnskole skal ha et elevråd der noen trinn skal være representert. I tillegg skal det være et samarbeidsutvalg der ikke bare ansatte og foreldre, men også elevene skal ha sine representanter. Samarbeidsutvalget kan uttale seg om alle saker som angår skolen. Elevene skal også være med i et skolemiljøutvalg. I skolemiljøutvalget skal saker om skolemiljøet løftes. Gjennom å legge til rette for et godt elevdemokrati, vil elevene få innflytelse på egen skolehverdag. Samtidig vil det utvikle elevenes demokratiforståelse og styrke deres evne til å øve innflytelse på demokratisk måte.

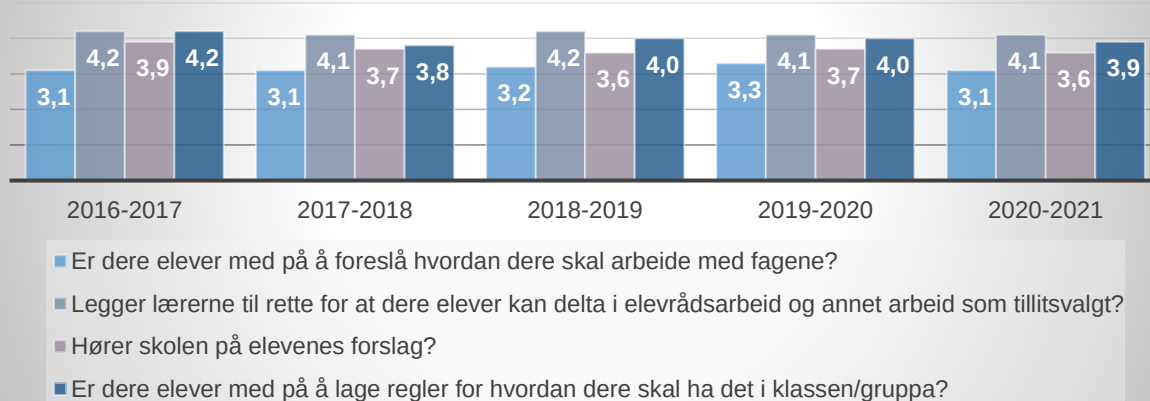
Skoleporten viser resultatene fra elevundersøkelsen. De fire indeksene er inntatt for å vise hva som inngår i variabelen.

På nasjonalt nivå, ser vi følgende oversikt over siste femårs-periode:

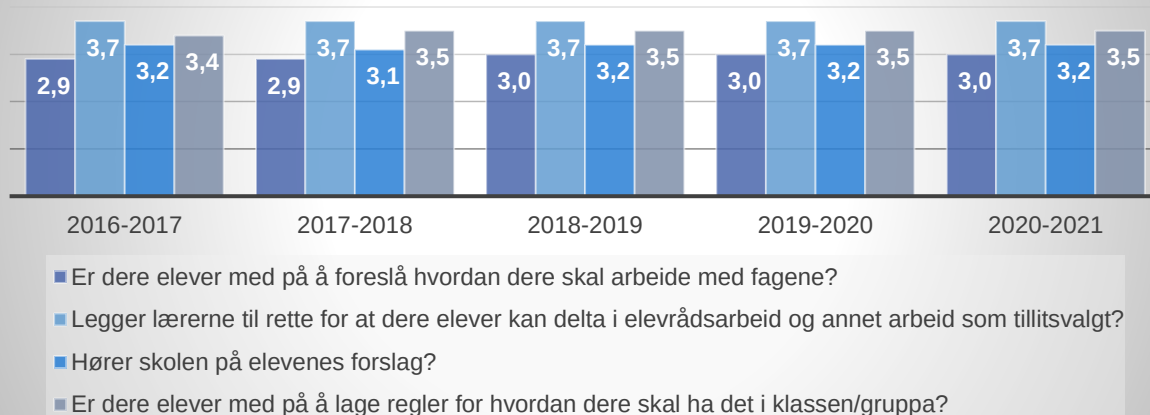
Fortsatt er det slik at maksimal skåre er 5. Resultatene viser at det er utfordringer knyttet til elevdemokrati og medvirkning i Norge. Dette ser vi har vært et vedvarende problem. I skoleåret 2020/21 er gjennomsnittsskåren nasjonalt på 3,7 (og 3,7 i Grimstad)

Figur 8. Elevdemokrati og medvirkning, Grimstad, 7. trinn, begge kjønn

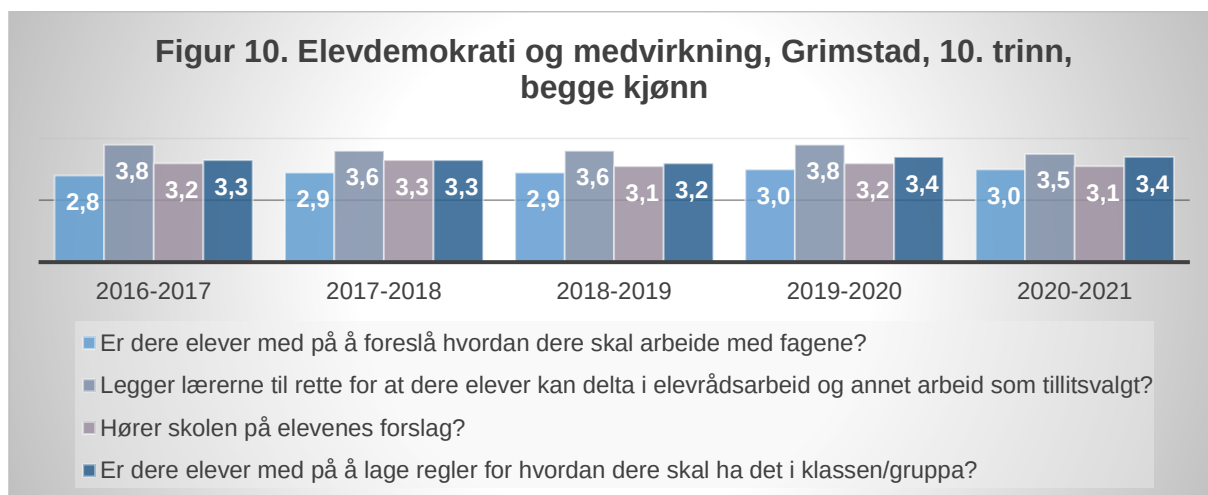
Figur 8 viser at det også for Grimstad er utfordringer knyttet til elevdemokrati og medvirkning. Resultatet for skoleåret 2020/21 er lik landet med en gjennomsnittsskåre på 3,7, men noe lavere enn for Grimstadskolens skåre i 2019/20. Dette kan ha sammenheng med den vedvarende pandemi-situasjonen, men er en tilstand som både skoleeier og skolene bør følge med på.

Figur 9. Elevdemokrati og medvirkning, nasjonalt, 10. trinn, begge kjønn

Figur 9 viser resultatene over en femårs-periode nasjonalt for 10. trinns-elevne. Det som umiddelbart er fremtredende, er at resultatene er markant svakere enn for 7. trinns-elevne; både nasjonalt og i forhold til Grimstad-elevne. Gjennomsnittsskåren nasjonalt for 10. trinn er på 3,4

Ser vi på tilsvarende resultater for 10.trinnselevne i Grimstad, ser vi følgende:

Figuren viser et tilsvarende mønster som nasjonalt, men enda svakere (gjennomsnittsskåren for 2020/21 er på 3,3) Elevene skårer altså svakere på medvirkning jo eldre de blir. Dette er et tankekors fordi barn og unge skal høres og vektlegges etter alder og modenhet, jf. barnekonvensjonen artikkel 12. Samtidig vet vi også at elevene på ungdomstrinnet har medvirkning som tema i alle fag.

3.6.6 Foreldresamarbeid om medvirkning

God kommunikasjon mellom hjem og skole bidrar positivt til skolens arbeid med læringsmiljø og til elevens utvikling.

I de nye læreplanene kan vi lese følgende i overordnet del:

«Foreldrene og foresatte har hovedansvaret for barnets oppdragelse og utvikling. De er barnas og ungdommenes viktigste omsorgspersoner og har kunnskap som skolen kan bruke for å støtte elevens dannelse, læring og utvikling. Skolen har det overordnede ansvaret for å ta initiativ til å tilrettelegge for samarbeid»

Hjemmets holdning til skole har stor betydning for elevenes engasjement og skoleinnsats. Foreldrenes kunnskap om skolen og deres egne erfaringer fra skoletiden gjør at foreldre møter skolen med ulike behov og forventninger. Skolen må derfor gi tydelig uttrykk for hva skolen skal og kan tilby, og hva skolen forventer av hjemmet.

Foreldres medvirkning sikres i hovedsak gjennom den løpende hjem- og skolekontakten, utviklingssamtaler, foreldremøter og i skolens råd- og utvalgsorganer.

Foreldreundersøkelsen er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet og skal være et bidrag til å kunne videreutvikle foreldresamarbeid og medvirkning. I årets foreldreundersøkelse var svarprosenten for Grimstad på 61,2. Dette anser skoleeier for å være bra, da svarprosenten i Foreldreundersøkelsen erfaringsmessig er lav. Den nasjonale svarprosenten lå til sammenligning på 53,9.

Snitt for svarene	Grimstad kommune	Nasjonalt
Trivsel	4,7	4,6
Trygt miljø	4,6	4,4
Skolen håndterer mobbing på en god måte	4,4	4,0
Støtte fra lærerne	4,8	4,6
Dialog og medvirkning	4,7	4,5
Vurdering for læring	4,1	4,0
Vurdering av SFO-tilbudet	4,2	4,0

Tallene er hentet fra Rapportportalen

Også her er maksimal skåre 5. Av tabellen legger vi merke til at foreldrene i Grimstad er gjennomgående mer fornøyd med skolene og med samarbeidet enn foreldre er nasjonalt. Skoleeier mener at dette er et godt resultat for Grimstad. I likhet med elevene i elevundersøkelsen, rapporterer foreldre at de ikke er helt fornøyd med lærernes vurderingspraksis. Som nevnt under punkt 3.6.2, er dette en bekymring for skoleeier, og som må følges opp i dialogen med skolene.

3.6.7 Trivsel, krenkelser og mobbing i skolen

Opplæringsloven kapittel 9A blir ofte omtalt som ”elevenes arbeidsmiljølov” og regulerer blant annet retten til et trygt godt psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Trivsel på skolen kan si noe om elevene opplever å ha det trygt og godt på skolen. Trivsel handler om det å like seg, finne seg til rette sosialt, oppleve positive relasjoner, ha muligheter, oppnå

utvikling og opplevelsen av behag og velvære. Trygghet handler om å føle seg beskyttet mot krenkelser og skade. Videre handler det om støtte fra medelever og voksne når noe oppleves vanskelig. Trygghet handler også om å vite at skolen tar tak i problemene hvis noe skjer. At elevene er trygge og trives på skolen er et viktig mål i seg selv, og alle elever i norsk skole har derfor en individuell rett til et skolemiljø som fremmer trivsel.

Lovgiver bruker begrepet ”krenkende ord eller handlinger” i lovteksten, og eksemplifiserer dette ved «mobbing, diskriminering, vold og rasisme.” Krenkelser er de enkeltepisode som finner sted ved både mobbing, trakassering og diskriminering. Krenkelser kan være enkeltepisoder uten den systematikken som kreves for at det skal være mobbing. Når krenkelser systematisk gjentas, bruker vi ofte betegnelsen mobbing (NOU 2015:2). En vanlig definisjon av mobbing er ”fysiske eller sosiale negative handlinger som utføres gjentatte ganger over tid av en person eller flere sammen, og som rettes mot en som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen” (Olweus og Roland 1983, Smith 2005, Sullivan 2010).

Opplæringsloven kapittel 9A ble endret fra skolestart 2017, og det har vært gjennomført et omfattende implementeringsarbeid fra skoleeier i Grimstad mellom 2018 til 2020. Implementeringen fortsetter også i 2021. Vi er for øyeblikket i dialog med Læringsmiljøsenteret i Stavanger knyttet til å delta i en digital pilot som skal bidra til kunnskapsutvikling og kompetanseheving blant ansatte ute i skolene, skoleeier, PPT og i ressursteam mot mobbing. Vi kommer tilbake til dette samarbeidet i neste års Kvalitetsmelding.

Å HØYRE TIL

Vondt er av alle andre

Bli trakka på og
trengd.

Men vondare å veta

At du er utestengd.

≠

Det er så mangt i livet

Du ventar deg og vil.

Men meir enn det å
vera,

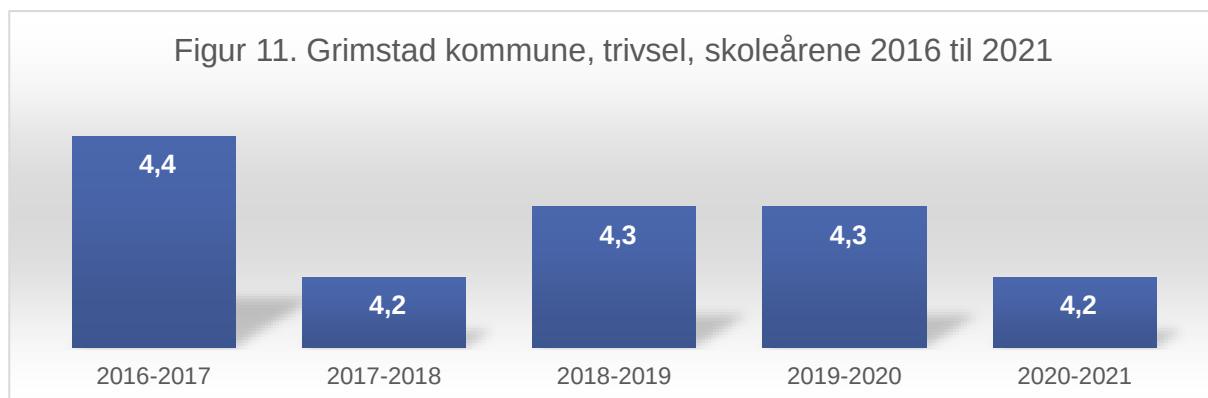
Er det å høyre til

Jan-Magnus Bruheim

Det kan fremskaffes svært mange indikatorer på variabelen trivsel, krenkelser og mobbing. I denne kvalitetsmeldingen er det derfor gjort et lite utvalg.

TRIVSEL

Først ser vi på hva elevene i Grimstad har svart i elevundersøkelsen på variabelen trivsel i løpet av de siste fem skoleår:

Av figuren ser vi at elevene har rapportert noe varierende grad av trivsel i femårs-perioden. Vi merker oss at elevene har rapportert noe lavere grad av trivsel i 2020/21 enn i foregående skoleår. Dette var som forventet på grunn av pandemien som har preget elevene det siste året. Samtidig var denne nedgangen mindre enn forventet. Det kan tyde på at pedagoger og andre ansatte på skolene i Grimstad har gjort svært god innsats.

I Rapportportalen finner vi mer detaljerte resultater. I tabellene under ser vi på den siste elevundersøkelsen som er høst 2020. Vi løfter frem noen sentrale spørsmål om knyttet til *trivsel, trygt og godt skolemiljø og mobbing og krenkelser*. Vi presenterer resultatene på kommunenivå i antall og prosent.

Tabell 1. Trives du på skolen

	Trives svært godt		Trives godt		Trives litt		Trives ikke noe særlig		Trives ikke i det hele tatt		Snitt
Trives du på skolen?	399	34,4%	600	51,7%	114	9,8%	28	2,4%	19	1,6%	4,1

Tabellen viser at de aller fleste av våre elever trives godt eller svært godt på skolen (86,1 prosent). Dette er imidlertid noen færre enn foregående skoleår (89 prosent). Vi ser at det er 28 elever som ikke trives noe særlig på skolen, og 19 elever som ikke trives i det hele tatt. Disse tallene var i 2019 henholdsvis 23 elever og 11 elever. Her har vi hatt en negativ utvikling. Igjen er det nærliggende å tro at det kan ha sammenheng med pandemien, men dette blir viktig at skolene følger opp med egne undersøkelser og tiltak. Det er ikke nok at skolene forhindrer mobbing og krenkelser, elevene har også rett på et skolemiljø som er preget av trivsel.

En viktig side ved trivsel for elever, er om de har noen medelever å være sammen med i friminuttene.

Tabell 2. Har du noen medelever å være sammen med i friminuttene?

	Alltid		Ofte		Noen ganger		Sjelden		Aldri		Snitt
Har du noen medelever å være sammen med i friminuttene?	810	70,6%	273	23,8%	50	4,4%	9	0,8%	5	0,4%	4,6

Tabellen viser at 94,4 prosent av elevene har ofte eller alltid noen å være sammen med i friminuttene. Dette er gledelig og viktig fordi vennskap beskytter mot mobbing og krenkelser og fremmer trivsel og psykisk helse.

Vi registrerer også at det er noen elever i Grimstadskolen som ikke alltid har medelever å være sammen med i friminuttene, og at det også er 14 elever som sjelden eller aldri har noen å være sammen med.

Resultatene er gode, men det er maktpåliggende at hver skole identifiserer og følger opp elever som ikke har medelever å være sammen med.

TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Tabell 3. Voksnes forventninger, holdninger og atferd

	Alle		De fleste		Noen få		Bare en		Ingen		Snitt
Voksne på skolen har klare forventninger om hvordan vi elever skal oppføre oss mot hverandre	293	45,6%	271	42,1%	53	8,2%	9	1,4%	17	2,6%	4,3
De voksne på skolen synes det er viktig at vi elever er greie med hverandre	412	82,1%	77	15,3%	10	2,0%	0	0,0%	3	0,6%	4,8
Reagerer de voksne på skolen når noen sier eller gjør noe ubehagelig/ekelt mot en elev?	467	41,1%	484	42,6%	134	11,8%	15	1,3%	36	3,2%	4,2

Tabellen viser at flertallet av de voksne har tydelige forventninger til oppførsel, regler og håndhevelse. Likevel er det urovekkende mange elever som rapporterer at voksne ikke reagerer når noen gjør noe ubehagelig eller ekkelt (185 stykker). Elevene rapporterte omtrent tilsvarende i 2019 (184 stykker). Her er det viktig at skolene gjør sine egne analyser og prøver å forstå hva dette handler om.

Skoleeier fortsetter sitt implementeringsarbeid knyttet til å få til god praksis og sikre elevenes psykososiale skolemiljø. I skoleåret 2020/21 vil fokuset være på kunnskap om ulike typer krenkelser og mobbingens psykologi. Vi mener at en slik kompetanse blant ansatte vi kunne bidra til å forstå «hva det er som skjer når noe skjer.» Dette vil igjen kunne bidra til at voksne reagerer (jf. aktivitetsplikten å gripe inn) når noen sier eller gjør noe ubehagelig/ekelt mot en elev. Skoleeier har i juni 2021 inngått i et samarbeid med Læringsmiljøsentret.

MOBBING OG ANDRE FORMER FOR KRENKELSER

Mobbing skaper store vansker for de involverte. Forskning viser at den som blir utsatt, står i fare for å utvikle psykiske vansker. Mobbing bidrar også til å redusere elevens utbytte av opplæringen. Samtidig er det også negative effekter for den som mobber. Forskning finner at mobbing ikke bare påvirker de som direkte er involvert i handlingene, men at klassefelleskapet og andre som befinner seg i skolemiljøet, også påvirkes (NOU 2015:2).

Et hovedspørsmål i elevundersøkelsen, er om eleven er mobbet av andre elever på skolen. Elever som svarer at de mobbes på flere av disse spørsmålene, telles bare én gang i indikatoren «Andel elever som opplever mobbing på skolen.»

I tabellene under, presenteres en knippe av de spørsmålene som elevene svarer på i elevundersøkelsen. Vi ser både på hyppighet, hvor elevene blir mobbet, når og på hvilken måte.

Tabell 4. Forekomst av mobbing de siste månedene, Grimstad

	Ikke i det hele tatt		En sjelden gang		2 eller 3 ganger i måneden		Omtrent 1 gang i uken		Flere ganger i uken		Snitt
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?	903	78,7%	182	15,9%	20	1,7%	11	1,0%	32	2,8%	4,7

Tabellen viser at vi har forekomst av mobbing i Grimstadskolen. Det er gledelig at de aller fleste ikke har opplevd mobbing, men det er urovekkende at 43 elever rapporterer om mobbing ukentlig eller flere ganger i uken. Dette er 3 flere elever enn i foregående skoleår, og er en utvikling skoleeier ikke er fornøyd med.

I en periode hvor kommunen gjennomfører et stort implementeringsarbeid knyttet til elevenes rettigheter til et trygt og godt skolemiljø, er det spesielt viktig å se på hvordan elevene rapporterer over tid. Resultatene presenteres i prosent. Beste resultat er en andel på 0.

Tabell 5. Forekomst av mobbing på 7. trinn – Grimstad

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Mobbing på skolen (prosent)	2,8	9,1	6,4	5,0	6,5

Svarprosent 2020/21 er 93,6 prosent. Svarprosenten i 2019/20 var 91,2 prosent.

Tabellen 5 viser til dels store variasjoner i forekomst av mobbing. Vi ser at det var hele 9,1 prosent av elevene på 7. trinn som rapporterte om mobbing i skoleåret 2017/18. Dette var samme år som lovendringen kom i opplæringsloven kapittel 9A. I de påfølgende to skoleår har rapportert mobbing gått markant ned, og var på 5,0 prosent i 2019/20. Dette overlapper med perioden hvor skoleeier har gjennomført et stort implementeringsarbeid knyttet til «nye» kapittel 9A.

Når det gjelder rapportert mobbing fra Grimstad-elevene for skoleåret 2020/21, ser vi en markant økning fra skoleåret 2019/20 på 7. trinnet. Økningen er på 1,5 prosent. Dette var uventet for skoleeier, tatt i betraktning at også dette året har vært preget av pandemi og delvis digital opplæring. En ideell organisasjon som Blå Kors, har imidlertid registrert at barn og unge har opplevd langt mer mobbing hjemme av egen familie, enten av egne foreldre eller søsken [Mobbing i skolen og hjemme - den skjulte mobbingen har økt - Blå Kors \(blakors.no\)](https://blakors.no).

Det kan også tenkes at det er særlig vanskelig å komme i posisjon til å jobbe med sårbare barn når skoler eller trinn blir stengt ned. De som trenger sosial ferdighetstrening, har kanskje ikke fått den støtten de ellers ville fått.

Det er også slik at skolene til sammen har kuttet miljøarbeidere (omtrent 20 stillinger) i løpet av de to siste årene. Skoleeier har vært bekymret for om dette kan bidra til en økning av mobbetallene. Dette er mulige sammenhenger som skoleeier må følge nøye i kommende periode.

Tabell 6. Forekomst av mobbing på 7. trinn - nasjonalt

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Mobbing på skolen (prosent)	7,1	7,2	6,9	7,0	7,5

Ser vi på rapportert forekomst av mobbing på 7. trinn nasjonalt, får vi frem samme tendens som for Grimstad, selv om økningen er mindre. Tabellen viser at økningen nasjonalt er på 0,5 prosent.

Samtidig som vi ser en økning av rapportert forekomst av mobbing på barnetrinnet, ser vi en rapportert *reduksjon* av rapportert forekomst av mobbing på ungdomstrinnet:

Tabell 7. Forekomst av mobbing på 10. trinn, Grimstad

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Mobbing på skolen (prosent)	5,6	8,9	9,3	7,6	4,7

Svarprosent 2020/21 er 93,6 prosent. Svarprosenten i fjor var 89,9 prosent

Tabell 8. Forekomst av mobbing på 10. trinn - nasjonalt

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Mobbing på skolen (prosent)	7,7	8,3	7,0	6,5	5,5

Tabellene 7 og 8 viser utviklingen av forekomst av mobbing over en femårsperiode for henholdsvis Grimstad og landet for øvrig. Her ser vi en helt motsatt utvikling. Både i Grimstad og nasjonalt har rapportert mobbing på 10. trinn blitt *redusert*. Her er reduksjonen størst i Grimstadskolen (2,9 prosent) og mindre nasjonalt (1 prosent).

Resultatet med reduksjon av mobbing var som forventet for skoleeier. Dette fordi vi antok at mer digital opplæring og færre fysiske treffpunkter, samt avgrensede kohorter, ville bidra til et slikt bilde. Vi var imidlertid forberedt på at digital mobbing kunne øke. Vi presenterer derfor tall fra elevundersøkelsen på denne variabelen:

Tabell 9. Forekomst av digital mobbing, Grimstad

	Ikke i det hele tatt		En sjelden gang		2 eller 3 ganger i måneden		Omtrent 1 gang i uken		Flere ganger i uken		Snitt
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	1005	87,5%	106	9,2%	17	1,5%	5	0,4%	15	1,3%	4,8

Tabellen viser en skåre på 4,8. For skoleåret 2019/20 var denne skåren på 4,9. Det er altså rapportert noe mer digital mobbing i 2020/21 enn foregående skoleår, men det er en marginal forskjell.

Dette er gledelig. Nesten 90 prosent av elevene rapporterer at de ikke er blitt mobbet digitalt de siste månedene i Grimstadskolen. Samtidig er det også noen elever som rapporterer forekomst av digital mobbing. 106 elever en sjelden gang, og 37 elever fra 2-3 ganger i måneden til flere ganger i uken.

Digital mobbing kan forsterke en allerede vanskelig skolesituasjon, siden digital mobbing kan foregå lenger, etter skoledagens slutt. I NOU 2015:2 «Å høre til» fremheves tre viktige aspekter som kan være tilstede ved digital mobbing. Det er ofte vanskelig å slippe unna, anonymitet og den uendelige offentligheten.

Mye forskning har vist at det er stor overlapping mellom å være involvert i henholdsvis digital mobbing og tradisjonell mobbing. Det er få som utsettes for krenkelser og mobbing kun via digitale medier. Det er også mye som tyder på at det finnes en sterk sammenheng mellom å mobbe andre digitalt, og det å bli utsatt for digital mobbing (Kowalski m.fl. (2014). EU Kids Online-undersøkelsen fant at de barna som blir mobbet digitalt, og de barna som mobber andre digitalt, i høyere grad er sårbare både psykisk og sosialt enn andre barn, inklusive de som blir utsatt for tradisjonell mobbing (NOU 2015:2). Kompleksiteten rundt digital mobbing gjør at utfordringene kan være mer krevende å løse, og svært viktig for skolene å være klar over.

Nærmere om mobbing og andre former for krenkelser i Grimstad – 2020-21

I tabellene under, ser vi nærmere på hvordan elevene svarte i skoleåret 2020/21. Resultatene presenteres på kommunenivå:

Tabell 10. Mobbeformer og arenaer

	Jeg ble kalt stygge ting og ertet på en sårende måte på skolen		Jeg ble holdt utenfor og baksnakket på skolen		Jeg ble slått, dyttet eller holdt fast på skolen	
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen på en eller flere av disse måtene?	39	43,3%	29	32,2	22	24,4

Av tabell 10 kan vi se at elevene i Grimstad rapporterer at de først og fremst opplever mobbing og krenkelse, og at det er noe færre rapporter på vold.

Tabell 11. Lokasjon

	I klasserommet		I korridoren		I skolegården		På do		I garderoben/dusjen		Kantina		Annet sted på skolen		På skoleveien	
Hvor skjedde mobbingen?	24	15,2%	29	18,4%	37	23,4%	13	8,2%	11	7,0%	10	6,3%	22	13,9%	12	7,6%

Av tabell 11 ser vi at mobbing, krenkelser og vold forekommer mange steder på skolen. Dette betyr at skolene må jobbe aktivt med å identifisere risikoområder for å klare å oppfylle aktivitetsplikten «å følge med.»

Vi ser at 15,2 prosent av mobbingen forekommer i klasserommet. Dette er noe lavere enn i skoleåret 2019/20 (20,7 prosent), men må likevel anses å være langt mer enn forventet, siden dette er en organisert aktivitet med voksne til stede i motsetning til i korridorene, i garderoben eller i kantina. Da skoleeier presenterte dette resultatet for skolelederne i Grimstadskolen, ble det nevnt at noen ungdomsskoler har åpne klasserom i friminutt – for eksempel i forbindelse med lunsj. I slike situasjoner er det bare delvis tilsyn, og krenkelser kan lettere forekomme.

Uansett mener skoleeier at hvis vi skal lykkes med å få ned forekomst av mobbing i klasserommet ytterligere, må skolene både ha fokus på holdninger, klasseledelse og kunnskap om hvordan mobbing og krenkelser arter seg. Nulltoleranse mot mobbing og krenkelser må være tydelig formidlet og gjenspeilet i praksis.

Tabell 12. Mobbing fra voksne

	Ikke i det hele tatt		En sjelden gang		2 eller 3 ganger i måneden		Omtrent 1 gang i uken		Flere ganger i uken		Snitt
Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?	1064	92,8%	54	4,7%	9	0,8%	3	0,3%	17	1,5%	4,9

I tabell 12 ser vi at snitt-skåren er 4,9. Dette anser skoleeier for å være bra. Likevel ser vi også her at 54 elever opplever å bli mobbet eller krenket av voksne en sjelden gang, og at 9 elever rapporterer at de opplever mobbing av voksne to eller tre ganger i måneden. Dette er selvfølgelig helt uakseptabelt. Her er det viktig at skolelederne jobber godt med sine ansatte og sikrer god praksis.

Ved lovendringen i august 2017, ble det innført en bestemmelse knyttet til voksne som krenker eller mobber elever. Dette hadde sammenheng med at elever i tidligere elevundersøkelser hadde rapportert om voksne som krenker elever. Forskere har pekt på at denne type krenkelser er mer alvorlig og integritetskrenkende enn når medelever krenker. Det har blant annet sammenheng med maktforholdet mellom den voksne og barnet/ungdommen og at elevene har en opplæringsplikt.

Skoleeier har i siste revisjon av Plan for elevenes psykososiale skolemiljø, inntatt et vedlegg som skal sikre god saksbehandling, herunder varslingsrutiner, når noen får mistanke eller kjennskap til at voksne mobber eller krenker elever på skolen. Det viktigste er likevel slik skoleeier ser det, det

skolebaserte kollektive arbeidet som gjøres forebyggende og som ledes av rektor ved den enkelte skole.

3.6.8 Ressursteam mot mobbing

Bakgrunn

Noen skolemiljøsaker i grunnskolen har vist seg å være svært sammensatte og vanskelige å løse. Selv om skolene har det daglige ansvaret for å fremme, forebygge og håndtere individsaker i tråd med gjeldende lovverk, har erfaring vist – også i Grimstad kommune, at det kan være vanskelig for skolene å håndtere disse sakene alene.

For å bidra til at skolene utformer gode tiltak som er egnet til å gjenopprette et trygt og godt psykososialt skolemiljø for alle elever i Grimstadskolen, vedtok Kommunestyret i Grimstad i 2018 å opprette et ressursteam mot mobbing (og andre krenkelser) som ledd i å sikre det forsvarlige systemet og bidra til at alle barn og unge har et trygt og godt skolemiljø. Ressursteamet skulle bistå i de vanskeligste sakene (også på barnehage) og være med i sakene til de var løst eller til skolen igjen kunne håndtere dem på egen enhet.

Ressursteamet oppdrag og mandat

Ressursteamet skulle hjelpe i saker, men ikke ta over saker. Det skulle være barnehagenes og skolenes ansvar å sørge for at sakene blir løst, og at det forelå skriftlige rutiner med hensyn til å håndtere krenkende atferd i skoler og barnehager. (jfr. Plan og rutiner for elevenes psykososiale skolemiljø i Grimstad kommune). Det ble understreket at kommunale og private barnehager må ha tilsvarende planer.

Ressursteamet skal koordinere arbeidet med de sakene som meldes inn. Barnehagen og skolen skal utføre det konkrete arbeidet. Ressursteamet har beslutningsmyndighet til å instruere tiltak og flytte ressurser/kompetanse internt i sektorene for å bistå med å løse saken.

Ressursteamet er tverrfaglig sammensatt. Siden oppstart har teamet bestått av både oppvekstsjef, to rådgiver fra stab barnehage- og skole, leder for PPT, samt en rådgiver fra PPT, fagleder helsesykepleier og en helsesykepleier. Kommunens MOT-rådgiver/SLT-koordinator, samt juridisk og psykologisk kompetanse, kan innkalles ved behov. Dette tverrfaglige samarbeidet harmonerer godt med tankesettet knyttet til «nye oppvekst» (se avsnittet om å samle tjenester knyttet til barn og unge i en sektor).

Både barn/elever, foresatte, barnehager og skoler kunne kontakte teamet. Også de private barnehagene og friskolene skulle kunne benytte ressursteamet som del av sitt støttesystem. Det ble utarbeidet skriftlig beskrivelse av hvordan man kontaktet ressursteamet, og informasjon ble publisert på kommunens hjemmeside.

Teamet har ikke fått gjennomført en evaluering for 2021, men det kan opplyses om at det også i siste periode vært få saker, og ingen fra barnehage. Vi har imidlertid hatt en sak fra en friskole.

Behov i 2021

I kommende periode, har teamet fremmet ønske om kompetanseheving. Spesielt ses et behov for å få mer forskningsbasert kunnskap i ressursteamet. Sentrale elementer er her forståelse av hva mobbing og andre krenkelser er, avdekking (for eksempel hvordan observere på en profesjonell

måte), kjennskap til pro- og reaktiv aggresjon som drivkrefter i mobbesaker, digital mobbing/nettvett, aktivitetsplikten, håndtering/tiltak (for eksempel stoppsamtaler) og etterarbeid.

Teamet ledes for øyeblikket av en rådgiver i Stab barnehage og skole. Dette er en midlertidig ordning som i utgangspunktet skulle vare frem til 1.1. 2021. Det må følgelig gjøres en vurdering av en mer permanent ordning.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Elever opplever mer støtte på barnetrinnet enn på ungdomstrinnet
- Elevene på barnetrinnene rapporterer høyere grad av tilfredshet med skolens vurderingspraksis enn elevene på ungdomstrinnene
- Elevene på barnetrinnene opplever omtrent samme grad av mestring som ungdomsskoleelevene
- Elevene på både barnetrinnet og ungdomstrinnet rapporterer særlig høy grad av mestring knyttet til lekser
- Elevene på barnetrinnene rapporterer noe lavere grad av motivasjon. Elevene på ungdomstrinnet gleder seg noe mer til å gå på skolen
 - Barneskolene skårer høyest på elevdemokrati og medvirkning
- Foreldrene rapporterer generelt høy grad av fornøydhet i Foreldreundersøkelsen. De er minst fornøyd med skolens vurderingspraksis
 - Det er varierende grad av trivsel
- Det er varierende opplevelse av trygt og godt skolemiljø
- Det rapporteres om forekomst av mobbing
- Det er en økning av elever som føler seg mobbet på barnetrinnet
 - Betydelig reduksjon av mobbing på ungdomstrinnet
 - Lite digital mobbing
- Noe forekomst av mobbing fra voksne
- Ressursteam mot mobbing har behov for kompetanseheving

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Analysere forskjellene mellom barnetrinnene og ungdomstrinnene
- Sikre at alle elever opplever trivsel og godt skolemiljø
- Øke kompetanse om mobbing og krenkelser i skolene
 - Videreføre skoleeiers implementeringsarbeid
- Tilføre Ressursteam mot mobbing mer fagkompetanse

3.7 Resultater i ferdigheter og fag

Resultatene skal danne grunnlag for underveisvurdering og sluttvurdering i alle fag. Resultatene som elevene får underveis i skoleløpet, skal også danne grunnlag for å tilpasse opplæringen og således øke læringsutbyttet.

Kompetanse i fag handler om å bruke kunnskaper og ferdigheter i kombinasjon til å løse oppgaver og utfordringer. Formålet og hovedområdene i faget gir retning til å forstå kompetansemålene i sammenheng og hva samlet kompetansemål i faget er. Elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene og hva lærere legger vekt på når de vurderer deres kompetanse i faget. Elevenes kompetanse i faget måles blant annet gjennom nasjonale prøver, standpunktvurdering og eksamen.

Det nye læreplanverket definerer noen grunnleggende ferdigheter slik som lesing, skriving, regning, muntlig ferdigheter og digitale ferdigheter. I tillegg har folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling kommet inn i læreplanverket som såkalte tverrfaglige temaer og perspektiver. Tanken med det nye læreplanverket, er blant annet at det skal gi elevene mer dybdekunnskap og dybdelæring. Elevene har derfor færre kompetansemål å forholde seg til, sammenlignet med Kunnskapsløftet.

De grunnleggende ferdighetene måles blant annet gjennom de nasjonale prøvene på 5., 8. og 9. trinn. Merk at engelsk *ikke* anses som en grunnleggende ferdighet i læreplanene. Resultatene i engelsk på nasjonale prøver måler derfor utelukkende ferdighetene i engelskfaget. Derfor skiller prøvene i engelsk seg fra de andre nasjonale prøvene ved at de tar utgangspunkt i kompetansemål i ett fag – engelsk. Resultatene for engelsk blir ikke presentert i denne kvalitetsrapporten.

I presentasjonen under, ser vi nærmere på utviklingen i fag og ferdigheter på ulike elevkull og vi gjør vurderinger ut fra utvalgte og aktuelle strategier og satsinger. Resultatene er hentet fra Skoleporten.

3.7.1 Leseferdigheter og norskfaget

Gode språklige ferdigheter er avgjørende for elevenes lesing, skriving og læring, og for den enkeltes muligheter til å nå sine mål og utvikle sitt potensial. Lesing av tekst på papir og digitalt er en forutsetning for livslang læring, og for å kunne delta aktivt i samfunnslivet på en kritisk og reflektert måte (Rammeverk for grunnleggende ferdigheter, U.dir. 2017). Faget norsk har naturlig nok et særlig ansvar for opplæringen i å kunne lese, skrive og uttrykke seg muntlig.

I 2016 lanserte regjeringen strategien *Språkløyper – språk-, lese- og skrivestrategier for barnehage og skole 2016-2019*. Strategien hadde som målsetting å styrke barn og elevers ferdigheter i språk, lesing og skriving, og det var Lesesenteret i Stavanger som hadde som ansvar å utvikle strategien. Det ble utarbeidet digital kompetansepakke og arrangert oppstartsamlinger. Strategien hadde blant annet følgende målsettinger for opplæringen i skole:

- Barn og elever som strever med språk, lesing, og skriving, skal raskt identifiseres og følges opp med effektive tiltak
- Andelen elever med svake lese- og skriveferdigheter skal reduseres
- Andelen elever med svært gode lese- og skriveferdigheter skal økes

Strategien med Språkløyper er godt kjent i Grimstadskolen. I forbindelse med at Kommunestyret bevilget midler til en 50 prosent lesepedagog i kommunen, har det blitt utarbeidet *Leseplan for Grimstadskolen* med tilhørende implementeringsaktivitet på hver skole, samt kursrekker knyttet til Språkløyper.

Satsingen på lesing i Grimstadskolen har nå pågått over en periode på fire år. All skoleutvikling tar tid, og forskere som Hattie og Nordahl understreker at det tar minst tre til fem år før en skole kan se resultatet av et satsing og et utviklingsarbeid. Når resultatene fra nasjonale prøver for skoleåret 2020 presenteres og sammenlignes med tidligere skoleår, er det derfor med en forventning om at vi ser spor av forbedring.

De nasjonale prøvene i lesing omfatter tre aspekter ved lesing:

- 1. finne informasjon
- 2. tolke og forstå
- 3. reflektere over og vurdere tekstens form og innhold

Utvalget av tekster som inngår i prøvene, er basert på det tekstmangfoldet som elevenes lesing vanligvis utfoldes i.

For å måle grunnleggende ferdigheter i lesing, kan vi ta utgangspunkt i flere indikatorer. I denne kvalitetsmeldingen ser vi på følgende:

- Nasjonale prøver (NP)
- Standpunktkarakterer

Tabell 1. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosent fordeling på mestringsnivå, 5. trinn, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	24,0	50,8	25,2
2017-18	23,4	53,0	23,6
2018-19	22,5	54,7	22,9
2019-20	21,6	55,7	22,7
2020-21	23,1	55,2	21,7

På 5. trinn har nasjonale prøver tre mestringsnivåer der mestringsnivå 3 er best. Tabell 1 viser en oversikt over resultatene over de siste fem skoleårene. Dette viser utvikling over tid. Tabellen viser at det er blitt færre elever på mestringsnivå 1 i perioden. Frem til 2019/20 var det også blitt stadig færre elever på mestringsnivå 3. *Dette mønsteret har imidlertid snudd i 2020/21.* Det er markant flere elever som har plassert seg på høyeste mestringsnivå i år med 23,1 prosent, mot 21,6 prosent i 2019/20. Dette er nasjonale resultater, og vi kan sammenligne denne tabellen med en tilsvarende for Grimstad:

Tabell 2. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosent fordeling på mestringsnivå, 5. trinn, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	29,8	49,1	21,1
2017-18	18,2	57,0	24,8
2018-19	19,0	54,4	26,6
2019-20	15,9	58,7	25,4
2020-21	22,0	56,0	22,0

Tabell 2 viser et tilsvarende mønster som landet for øvrig, og faktisk er tendensen enda tydeligere hos oss. Ser vi på det høyeste mestringsnivået, er det hele 6,1 prosent flere elever som skårer innenfor det høyeste mestringsnivået med 22,0 prosent, sammenlignet med 15,9 året før. Samtidig ser vi at det også er markant færre elever som plasserer seg på det laveste mestringsnivået, med 22,0 mot 25,4 i skoleåret 2019/20.

Dette anser skoleeier for å være svært positivt, og dessuten en interessant utvikling, spesielt med tanke på pandemisituasjonen som også har vært gjeldende i skoleåret 2020/21. Spørsmålet er om utviklingen har sammenheng med pandemien. Har det vært en spesiell høy kvalitet på opplæringen og hjemmearbeidet blant de yngste i pandemiåret? Har kullet som gjennomførte elevundersøkelsen i 2020 tilfeldigvis hatt bedre leseferdigheter? Det er vanskelig for oss å lenes oss på en bestemt forklaringsmodell, men det er spesielle resultater som krever at vi er særlig observant de kommende skoleår.

På bakgrunn av data i tabell 1 og 2, er det spesielt interessant å se på hvordan resultatene er på ungdomstrinnet. I tabellene under, presenteres henholdsvis nasjonale prøver for 8. og 9. trinn både for Grimstadelevne og for landet for øvrig.

Tabell 3. Resultater på nasjonale prøver lesing, prosent fordeling på mestringsnivå, 8. trinn, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	11,7	19,4	41,5	17,7	9,7
2017-18	11,0	20,2	42,1	17,9	8,8
2018-19	10,3	21,1	42,5	16,8	9,3
2019-20	9,1	23,2	43,1	14,7	9,9
2020-21	9,4	21,9	41,6	17,6	9,6

På ungdomstrinnet er det fem mestringsnivåer. Det er inntatt resultater for de fem siste skoleårene for å vise utvikling over tid. Tabellen viser resultatene nasjonalt for 8. trinn. Her ser vi at det kun er en marginal endring fra 2019/2020 for elever som har prestert på høyeste nivå (9,4 mot 9,1). Det er også en marginal endring for elever som har prestert på laveste nivå (9,6 mot 9,9). Vi ser imidlertid at en markant økning av elever som har plassert seg på mestringsnivå 2 (17,6 mot 14,7). Følgelig finner vi *ikke* samme mønster for 8. trinn som vi fant på 5. trinn nasjonalt. 8. trinn nasjonalt har prestert noe svakere i 2020/21 sammenlignet med skoleåret 2019/20 og sammenlignet med 5. trinn nasjonalt.

Gjelder dette også for Grimstad-elevne? I tabell 4 finner vi følgende data:

Tabell 4. Resultater på nasjonale prøver lesing, 8.trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	8,0	16,8	39,7	26,7	8,8
2017-18	12,7	19,4	48,0	13,5	6,3
2018-19	6,1	20,3	41,1	22,5	10,0
2019-20	7,7	24,0	42,7	15,9	9,8
2020-21	6,7	20,5	48,2	15,6	8,9

Tabell 4 viser resultater på nasjonale prøver for Grimstad-elever på 8. trinn over de fem siste skoleårene. Av tabellen kan vi utlede at det er færre elever som har prestert på det høyeste mestringsnivået sammenlignet med året før (6,7 mot 7,7). Det er også færre elever i Grimstad som har prestert på det nest høyeste nivået sammenlignet med året før (20,5 mot 24,0). Det er markant flere elever som har prestert på mestringsnivå 3 sammenlignet med året før (48,2 mot 42,7). Det er bare marginale forskjeller på de to laveste nivåene.

Av dette kan vi utlede at elevene på 8. trinn har prestert svakere på nasjonale prøver i 2020/21 enn 8.trinns-elevene gjorde i skoleåret 2019/20. Resultatene sammenfaller mer med 8. trinn nasjonalt.

Nasjonale prøver for 9. trinn viser følgende nasjonalt og for Grimstad:

Tabell 5. Resultater på nasjonale prøver lesing, 9. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	23,0	24,6	35,9	11,1	5,4
2017-18	21,5	25,7	36,2	11,5	5,1
2018-19	19,5	26,6	37,0	11,1	5,9
2019-20	19,1	29,7	35,9	9,3	6,0
2020-21	19,3	28,5	35,3	11,0	5,8

Tabell 5 viser marginale endringer nasjonalt fra 2019/20 til 2020/21. Det mest iøynefallende er at det har blitt noen flere elever nasjonalt som har prestert på mestringsnivå 2 (11,0 mot 9,3).

Tabell 6. Resultater på nasjonale prøver lesing, 9. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	19,2	21,5	39,2	11,9	8,1
2017-18	15,7	24,7	40,4	11,8	7,5
2018-19	17,5	25,0	41,3	10,3	6,0
2019-20	12,1	32,1	34,4	12,9	8,5
2020-21	16,5	25,8	35,9	16,9	4,8

I tabell 6 vises utviklingen for 9. trinn i Grimstad. Av dataene kan vi utlede at flere elever på 9. trinn i Grimstad har prestert på høyeste mestringsnivå (16,5 mot 12,1 i skoleåret 2019/20), og samtidig er det færre elever som har prestert på det nest høyeste mestringsnivået i år sammenlignet med foregående skoleår (25,8 mot 32,1). Av dette kan vi utlede at det har vært en forskyvning fra elever som har prestert på nest-høyeste nivå til det høyeste nivået sammenlignet med året før. Samtidig ser vi at færre Grimstad-elever har prestert på laveste mestringsnivå (4,8 mot 8,5 i 2019/20), og flere elever har prestert på mestringsnivå 2 i år sammenlignet med 2019/20.

Ser vi tabell 5 og 6 i sammenheng og sammenligner med resultatene for 5. trinn, mener vi å ha dekning for å si at Grimstadeleven på 9. trinn følger det fine mønsteret for 5. trinns-eleven i Grimstad, og samtidig skiller seg fra landet for øvrig ved at de presterer bedre enn året før. Likevel bør det presiseres at elevene nasjonalt på 9. trinn har en høyere andel enn Grimstad som presterer på de to høyeste mestringsnivåene med 19,3 mot 16,5 og 28,5 mot 25,8.

Avsluttende kommentar til nasjonale prøver - lesing

Samlet sett anser skoleeier resultatene for å være så spesielle at det er vanskelig å foreta en helhetlig vurdering. Pandemien kan ha innvirket på resultatene. Således er det også vanskelig å beskrive konkret hvordan resultatene skal følges opp. Vi må se resultatene i sammenheng med fremtidige resultater.

Standpunktkarakterer - norskfaget

Standpunktkarakterer, sammen med karakterer for eksamen, utgjør sluttvurderingen i grunnskolen. Vurderingen gir informasjon om kompetansen elevene har oppnådd i faget, og den skal ta utgangspunkt i målene i læreplanverket. Karakterskalaen er 1-6, med 6 som beste karakter. Som følge av Covid-19, ble skriftlig og muntlig eksamen avlyst våren 2021. Eksamensresultater er således ikke med i denne rapporten. Tradisjonelt, har det vært sånn at standpunktkarakterer ligger noe høyere enn eksamenskarakterene.

I tabellen under presenteres resultatene for standpunkt i norsk hovedmål for de to siste årskullene:

10. trinn	Grimstad	Nasjonalt
Karakter	Snittkarakterer	
Standpunkt norsk hovedmål 10. trinn (2019-20)	3,8	4,0
Standpunkt norsk hovedmål 10. trinn (2020-21)	3,8	4,0

Tabellen viser at snittkarakter for Grimstad-elevene er 3,8 for årets avgangselever. Dette er samme snitt som året før. Gjennomsnittet nasjonalt ligger noe høyere med 4,0. Det bør presiseres at disse elevene ikke er det samme kullet som har gjennomført nasjonale prøver som vist i avsnittet 3.7.1. Standpunktkarakterer fra dette kullet vil fremkomme i neste års kvalitetsmelding.

Skoleeier er fornøyd med at gjennomsnittlig standpunktkarakter ikke er svakere enn i 2019/20. Samtidig er vi ikke tilfreds med at Grimstad ligger under landsgjennomsnittet. Norskfaget er et svært sentralt fag og som inngår i det vi kaller for grunnleggende ferdigheter (lesing). Gode ferdigheter i norsk og lesing er av stor betydning for elevenes videre studieløp og arbeidsliv for øvrig.

3.7.2 Regneferdigheter og realfagene

Realfagene i skolen skal bidra til at elevene får et godt faglig grunnlag for videre utdanning og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Samfunnet er i stadig endring og utvikling, og det må også fag og fagområder være. Utvikling som følger av ny kunnskap og teknologi må gjenspeiles i opplæringen, også i realfagene (Tett på realfag, Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnopplæringen (2015-2019), Kunnskapsdepartementet)

Å kunne regne er nødvendig for å kunne ta stilling til samfunnsspørsmål på en reflektert og kritisk måte ved å forstå sammenhenger og vurdere fakta. Videre er det viktig en forutsetning for egen utvikling og for å ta hensiktsmessige avgjørelser på en rekke områder i eget arbeids- og dagligliv. Matematikk har et særlig ansvar for opplæringen i å kunne regne. Sammen med naturfaget, utgjør matematikk realfagene i grunnskolen.

Tett på realfag er regjeringens strategi for økt kompetanse i realfag, og den gjelder fra 2015 til 2019. Matematikksenteret, Naturfagsenteret og senter for IKT i utdanningen har bidratt til gjennomføringen av realfagstrategien og vært en ressurs i arbeidet. Strategien hadde blant annet følgende målsettinger for opplæring i skole:

- Barn og unges kompetanse i realfag skal forbedres
- Andelen barn og unge på lavt nivå i realfag skal reduseres
- Flere barn og unge skal prestere på høyt faglig nivå

Det har ikke vært en spesiell satsing på matematikk og matematikkfaget i Grimstadskolen på samme måte som det har vært for lesing.

Tabell 1. Resultater på nasjonale prøver regning, 5. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	25,2	52,1	23,4
2017-18	25,8	51,4	22,8
2018-19	25,8	51,4	22,8
2019-20	25,7	50,9	23,5
2020-21	24,4	51,9	23,7

Tabellen viser høy grad av stabilitet over tid på alle tre mestringsnivåer. De fleste elevene plasserer seg på mestringsnivå 2.

Tabell 2. Resultater på nasjonale prøver regning, 5. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	33,6	49,1	17,3
2017-18	24,2	52,3	23,5
2018-19	21,0	54,0	25,0
2019-20	21,9	53,4	24,7
2020-21	24,0	61,5	14,5

Tabellen viser at elevene fra Grimstad skiller seg fra landet for øvrig. Flere elever presterer på høyeste mestringsnivå i 2020/21 enn i skoleåret 2019/20 (24,0 mot 21,9). Langt flere elever i 2020/21 presterer på mestringsnivå 2 enn i skoleåret 2019/20 (61,5 mot 53,4), og langt færre elever presterer på mestringsnivå 1 enn i skoleåret 2019/20 (14,5 mot 24,7).

Av dette kan vi utlede at mønsteret for nasjonale prøver i lesing også gjelder for regning. Elever i Grimstad på 5. trinn har prestert langt bedre på nasjonale prøver i pandemiåret enn i øvrige år.

Tabell 3. Resultater på nasjonale prøver regning, 8. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	10,7	20,6	39,0	22,4	7,3
2017-18	10,7	21,5	37,7	22,3	7,8
2018-19	10,1	22,4	37,6	21,2	8,8
2019-20	10,1	20,6	38,5	23,4	7,4
2020-21	10,1	20,1	38,6	23,5	7,7

Tabellen viser høy grad av stabilitet over tid på alle fem mestringsnivåer. De fleste elevene plasserer seg på mestringsnivå 3.

Tabell 4. Resultater på nasjonale prøver regning, 8. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	10,3	21,4	42,5	20,6	5,2
2017-18	7,3	19,5	45,9	19,9	7,3
2018-19	7,8	20,3	43,3	20,8	7,8
2019-20	8,1	22,7	37,7	23,1	8,5
2020-21	10,9	17,5	42,7	22,3	6,6

Tabellen viser at flere elever i Grimstad presterer på høyeste nivå med 10,9 mot 8,1 i 2019/20. Videre ser vi at færre elever har prestert på mestringsnivå 4, og flere har prestert på mestringsnivå 3 enn i 2019/20. Noen færre elever har prestert på laveste mestringsnivå. Av dette kan vi utlede en større variasjon enn for 5. trinnet ved at noen elever har prestert bedre, mens elever har prestert svakere.

Tabell 5. Resultater på nasjonale prøver regning, 9. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, nasjonalt:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	20,9	25,2	34,2	15,4	4,2
2017-18	20,5	26,3	33,7	15,2	4,3
2018-19	19,6	28,4	32,7	14,4	4,8
2019-20	19,7	25,6	34,4	15,6	4,6
2020-21	19,2	25,5	35,1	15,5	4,7

Tabellen viser høy grad av stabilitet over tid på alle fem mestringsnivåer. De fleste elevene plasserer seg på mestringsnivå 3.

Tabell 6. Resultater på nasjonale prøver regning, 9. trinn, prosent fordeling mestringsnivå, begge kjønn, Grimstad:

Indikator og nøkkeltall	Mestringsnivå 5	Mestringsnivå 4	Mestringsnivå 3	Mestringsnivå 2	Mestringsnivå 1
2016-17	19,8	26,5	33,2	17,0	3,6
2017-18	15,4	26,8	39,4	16,9	1,6
2018-19	16,3	31,0	33,3	13,1	6,3
2019-20	18,3	23,1	38,9	15,3	4,4
2020-21	18,1	23,8	33,1	20,3	4,6

Tabellen viser i noen grad stabilitet på de to høyeste mestringsnivåene, men det kan se ut som det har vært en forskyvning fra mestringsnivå 3 til mestringsnivå 2. Dette kan tyde på at noen elever som kanskje i utgangspunktet ikke var blant de sterkeste, har prestert noe svakere i 2020/21. Muligens kan dette ha sammenheng med Korona-pandemien, og at opplæringen og skolearbeid i forbindelse med regning, har vært vanskeligere for denne gruppen. Dette blir det viktig å ha et særlig fokus til når skolehverdagen blir normalisert.

Standpunktkarakter - matematikk

Standpunktkarakterer, sammen med karakterer for eksamen, utgjør sluttvurderingen i grunnskolen. Vurderingen gir informasjon om kompetansen elevene har oppnådd i faget, og den skal ta utgangspunkt i målene i læreplanverket. Karakterskalaen er 1-6, med 6 som beste karakter. Som følge av Covid-19, ble skriftlig og muntlig eksamen avlyst både våren 2019 og våren 2020. Eksamensresultater er således ikke med i denne rapporten. Tradisjonelt, har det vært sånn at standpunktkarakterer ligger noe høyere enn eksamenskarakterene.

I tabellen under presenteres resultatene for standpunkt i matematikk for de to siste årskullene:

10. trinn	Grimstad	Nasjonalt
Karakter	Snittkarakterer	
Standpunkt matematikk 10. trinn (2019-20)	3,9	3,8
Standpunkt matematikk 10. trinn (2020-21)	3,6	3,8

Tabellen viser at snittkarakter for Grimstad-elevne er 3,6 for årets avgangselever. Dette er 0,3 svakere enn i 2019/20. Gjennomsnittet nasjonalt ligger noe høyere med 3,8. Det bør presiseres at disse elevene ikke er det samme kullet som har gjennomført nasjonale prøver som vist i avsnittet 3.7.1. Standpunktkarakterer for de som har gjennomført nasjonale prøver i år, vil fremkomme i neste års kvalitetsmelding.

Skoleeier er ikke fornøyd med at snittkarakteren i matematikk for Grimstad-elevne er svakere enn i 2019/20 og svakere enn landsgjennomsnittet. Når vi ser på hvordan årets avgangselever presterte på nasjonale prøver for 9. trinn i 2019/20, ser vi at de presterte svakere enn foregående kull. Det kan være med å forklare hvorfor vi har fått svakere snitt-karakter i år sammenlignet med i fjor. Som vist i avsnitt 3.7.1, har årets 9. trinn prestert både bedre og svakere på nasjonale prøver i regning sammenlignet med 2019/20. Det er vanskelig å si hvordan dette vil slå ut på deres standpunktkarakterer når de er ferdig med grunnskolen i 2022.

I dette avsnittet har vi sett at:

- Det er markant flere elever som har prestert på høyeste mestringsnivå på NP i lesing i 2020/21. Tendensen er sterkere i Grimstad enn i landet for øvrig
- Elevene på 8. trinn har prestert noe svakere på NP i lesing enn i 2019/20 både i Grimstad og nasjonalt
- Det er markant flere elever i Grimstad som har prestert på høyeste mestringsnivå i lesing på NP på 9. trinn sammenlignet med 2019/20. Samtidig er det markant færre elever som har prestert på laveste mestringsnivå. Det er samme tendens nasjonalt, men ikke så sterk tendens som i Grimstad
- 5. trinn i Grimstad skiller seg fra landet for øvrig på NP i regning. Elevene våre presterte langt bedre i 2020/21 enn i 2019/20
- Elevene i Grimstad på 8. trinn presterte både bedre og svakere enn i 2019/20. Høy grad av stabilitet nasjonalt
- Elevene i Grimstad på 9. trinn har høy grad av stabilitet på de to høyeste mestringsnivåene, mens det er en forskyvning på svakere prestasjoner fra mestringsnivå 3 til 4. Høy grad av stabilitet nasjonalt
- Snittet på standpunktkarakter for norsk hovedmål har holdt seg på samme nivå som i fjor med 3,8. Dette er svakere enn gjennomsnittet i landet
- Snittet på standpunktkarakterer for matematikk er svakere enn i fjor med 3,6. Dette er også svakere enn gjennomsnittet i landet

Oppfølgingspunkter i kommende periode:

- Skoleeier må analysere resultatene på nasjonale prøver på lesing sammen med skolene.
- Skoleeier må sammen med skolene analysere hvorfor ikke 8. trinn følger samme mønster som 5. trinn og 9. trinn på nasjonale prøver
- Skoleeier må sammen med skolene analysere årets standpunktkarakterer i matematikk

3.8 Grunnskolepoeng, overgang og gjennomføring av videregående opplæring

Det er et mål at flest mulig skal gjennomføre videregående opplæring slik at de oppnår en yrkeskompetanse eller studiekompetanse i form av et vitnemål eller et fag- eller svennebrev. Formell kompetanse blir stadig viktigere for den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet, og har dermed betydning for den enkeltes livsinntekt. Opplæring er også viktig for den enkeltes faglige og personlige utvikling. *Grunnskoleopplæringen* skal legge grunnlaget for og bidra til den enkeltes muligheter for å fullføre og bestå videregående opplæring.

Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttede karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Standpunktkarakterer og eksamenskarakterer inngår i elevenes sluttvurdering og skal gi informasjon om elevens kompetanse ved avslutning av grunnsopplæringen.

På grunn av pandemien/Covid19 ble skriftlig og muntlig eksamen avlyst våren 2020. Sluttvurdering dette året er derfor basert på elevenes standpunktkarakterer.

Grunnskolepoeng

Indikator og nøkkeltall	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt, Grimstad	42,6	41,5	41,6	43,3	42,6
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt, Aust-Agder og Agder*	41,3	41,3	41,5	42,3*	42,6
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt, Nasjonalt	41,4	41,8	42,0	43,2	43,3

Tall i tabellen er hentet fra Skoleporten og viser grunnskolepoeng. Agder er markert for å vise at dette er et gjennomsnitt av det nye Agder-fylket.

Tabellen viser at gjennomsnittlige grunnskolepoeng i Grimstad har for noen skoleår lagt over landet for øvrig, og for noen skoleår vært lavere enn landet for øvrig. Av tabellen ser vi også at Grimstad har hatt høyere gjennomsnittlig grunnskolepoeng enn fylket frem til årets resultater. I 2020/21 ligger Grimstad likt med Agder og noe under gjennomsnittet nasjonalt.

Det som skiller seg ut i tabellen både for Grimstad, fylket og nasjonalt, er at gjennomsnittlige grunnskolepoeng har vært særlig høye i de to siste årene (Grimstad har 42,6 både i år og i skoleåret 2016/17). Avgangselevne i grunnskolen hadde i gjennomsnitt 43,3 grunnskolepoeng i 2020/21. I følge Utdanningsdirektoratet, har antall grunnskolepoeng aldri vært høyere. Dette kan ha sammenheng med den pågående pandemien. Normalt skal avgangselever i grunnskolen opp til én skriftlig og én muntlig eksamen. Tradisjonelt har standpunktkarakterene vært høyere enn eksamenskarakterene. På grunn av koronasituasjonen våren 2020 og våren 2021, ble alle eksamener for elever i grunnskolen avlyst. Når eksamenskarakterene ikke inngår i regnestykket, vil grunnskolepoengene kunne bli høyere.

Vi må derfor være forberedt på ytterligere snittreduksjon når eksamenskarakterene igjen skal inngå i beregningen.

Grunnskolepoengene er for øvrig høyest i Oslo og lavest i Agder.

Gjennomføring av videregående skole

Gjennomføring baseres i norsk statistikk på **fem år** etter påbegynt Vg1 for studieforbereidende og **seks år** etter påbegynt Vg1 for yrkesfag. Gjennomføring viser til andelen som har fullført og bestått med yrkes- eller studiekompetanse.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at det aldri har fullført og bestått flere enn nå. 78,1 prosent av elevene gjennomfører med studie- eller yrkeskompetanse i løpet av 5/6 år. Gjennomføringsandelen er høyest i Sogn og Fjordane og lavest i Finnmark. 13,7 prosent av ungdom i alderen 16-25 år har verken bestått eller befinner seg i videregående opplæring. Aldri har færre ungdommer i Norge vært uten eller utenfor videregående opplæring.

Elever på studieforbereidende utdanningsprogrammer fullfører i høyere grad enn elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer, og det er også store forskjeller mellom de ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Flest fullfører på elektrofag (76 prosent) og færrest på restaurant- og matfag (49 prosent).

I Aust-Agder og i Grimstad finner vi følgende tall knyttet til gjennomføring av VGO:

Starttidspunkt	2009	2010	2011	2012	2013
Grimstad	77,7	75,2	71,7	76,6	80,7
Aust-Agder	75,4	74,8	74,9	77,1	76,4

Av tabellen ser vi at andel elever som gjennomfører VGO innenfor 5/6 år, har variert både i Grimstad og Aust-Agder. Hele 80,7 prosent av VGO-eleven i Grimstad fullførte innen 5/6 år. Dette er høyere enn det nasjonale tallet på 78,1 og høyest i Aust-Agder i den aktuelle perioden.

4. Pågående prosjekter og satsinger

Barnehage og skolesektoren deltar i flere prosjekter og satsinger som har betydning for kvaliteten i enhetene. Av dette kan vi spesielt nevne:

- Rause relasjoner og traumebevisst omsorg (selv prosjektet i samarbeid med RVTS-Sør er avsluttet og gått over til drift).
- Helsefremmende barnehager og skoler (HBS – i avslutningsfase)
- Dreining av spesialundervisning (internt prosjekt hvor friskolene er inkludert)
- Det digitale løftet i Grimstadskolen (internt prosjekt)
- Satsing på leseopplæring

Prosjektene er beskrevet i Kvalitetsmelding for grunnskole 2021/22. For utfyllende beskrivelser, viser vi til dette dokumentet.

- Samarbeid med Læringsmiljøsenteret i Stavanger. Nytt for høsten 2021 er et samarbeid med Læringsmiljøsenteret i Stavanger knyttet til elevenes psykososiale skolemiljø. Fokus vil være på skolens praksis med håndtering av mobbing og krenkelser. Grimstad blir en pilot hvor Læringsmiljøsenteret utarbeider en digital læringsplattform rettet mot praksisfeltet. Skoleeier har et overordnet ansvar med å sette skolene i stand til å drive godt forebyggende arbeid, samtidig som de skal sikre at skolene ivaretar aktivitetsplikten når mobbing eller krenkelser skjer. Deltakelsen vil således være en av skoleeiers strategier for

å ivareta dette ansvaret. Skoleeier vil inngå i piloten sammen med skolene, PPT og Ressursteam mot mobbing. Det vil bli sett på muligheten for å kople til barnehagesektoren. Det foreligger eksterne prosjektmidler og kommunen vil få beholde det endelige materiellet og de digitale kurspakken når pilotperioden er over

- Grimstad kommune har behov for å samle tjenester knyttet direkte til barn og unge og deres familier i samme sektor i den hensikt å få økt fokus på samarbeid på tvers av profesjoner og ulike lovverk. Et av målene er at flere barn skal få rett hjelp til rett tid der de bor. Ved å samle flere tjenester i samme sektor er hensikten å kunne øke muligheten for tidlig innsats og forebyggende arbeid, bedre tilpasset hjelp, bedre rettsikkerheten for barn og unge og bedre utnyttelse av de totale ressursene.

5. Oppsummering av tilstanden i lys av mål i Kommunedelplanene for barnehage og skole

Kommunedelplan for barnehage 2015-2027 og Kommunedelplan skole 2015-2027 angir mål og retning for kvalitetsutviklingen på barnehageområdet og grunnskoleområdet i perioden. Dokumentene er derfor viktige styringsdokumenter i kommunens kvalitetsutviklingsarbeid.

Kvalitetsmeldingen 2020/21 - Rapport om tilstanden og veien videre for skolene og barnehagene i Grimstad (denne), gir oss informasjon om grad av måloppnåelse. Dokumentene skal derfor ses i sammenheng.

Begge delplanene må revideres når ny Kommuneplan er ferdigstilt. Flere mål og noen strategier i delplanene er ikke lenger relevante. Vi presenterer likevel de mål som er nedfelt i gjeldende kommunedelplaner, og vil foreta en vurdering av tilstanden slik den fremkommer i denne kvalitetsmeldingen.

Tilstanden og grad av måloppnåelse på barnehageområdet

Hovedmål i Kommunedelplan barnehage	Oppsummering av tilstanden i 2021	Utviklingsbehov
Full barnehagedekning	Målet er nådd	Nei
En jevnere balanse mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager (30 prosent av barnehagene skal være kommunale og nye barnehageplasser skal være kommunale inntil andelen på 30 prosent er nådd)	Kommunestyret har fattet nye vedtak i sine budsjettbehandlinger for 2020 og 2021 som ikke samsvarer med Kommunedelplanen. Målet er derfor ikke lenger aktuelt slik det står i delplanen	Ny sak om den helhetlige barnehagestrukturen bør behandles i forbindelse med revidering av ny Kommuneplan/Kommunedelplan for barnehage
Grunnbemanningen i barnehagene bør økes	Bemanningsnorm ble innført i lovverket i 2018. Bemanningsnormen ivaretas i Grimstad	Nei
Pedagogtettheten i fremtidens barnehage skal være 50 prosent og 35 prosent av de ansatte skal være barne- og ungdomsarbeidere	Pedagognormen som ble innført i 2018 ivaretas i Grimstad	Nei

Alle ansatte skal sikres jevnlig kompetanseheving	Fortsatt behov for kompetanseheving • Mye sikres via ReKomp. • Implementering knyttet til nye bestemmelser i barnehageloven om lek og læringsmiljø • Generell veiledning	Ja.
Barnas hverdag i barnehagen skal preges av allsidig aktivitet og bevegelse, og sunt og variert kosthold	Foreldreundersøkelsen gir informasjon om at barna trives i barnehagen. Spesielt knyttet til vennskaps- relasjoner, allsidig lek og aktiviteter. Foreldre er minst fornøyd med ute- og innemiljø, barnehagens lokaler og mattilbudet (se fig. 8 i Foreldreundersøkelsen)	Ja
Barnehagen skal ha fokus på integrering og likestilling	Mange minoritetsspråklige barn går i barnehage Kvalitetsmeldingen har ikke informasjon om integrering ut over antall minoritetsspråklige barn. Det er lite menn som jobber i Grimstad-barnehagene	Spørsmålet bør utredes Ja
Barnehagen skal ha velfungerende samarbeid med foreldre/foresatte og andre barnehager	Foreldreundersøkelsen viser at informasjonen kan bli bedre. Det er usikkert om rutiner knyttet til tilvenning til skolestart er godt nok implementert, alternativt om alle rutiner er egnet eller hensiktsmessig	Ja Ja
Fremtidens barnehage i Grimstad skal som hovedregel være mellomstore barnehager med god kvalitet i bygg og innhold	Flertallet av barnehagene er mellomstore (16 barnehager) God kvalitet i bygg: kvalitetsmeldingen omhandler ikke dette målet God kvalitet i innhold: Bemanningsnorm, pedagognorm, foreldreundersøkelsen og variasjonen av barnehager indikerer kvalitet. Variasjon knyttet til å ivareta barn med behov for tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Deltakelse i ReKomp vil sikre fortsatt kvalitetsutvikling på noen områder	Nei Utredes eventuelt i andre fora Ja
Alle barnehager i Grimstad skal ha gode rutiner for beredskap og internkontroll	Ikke et mål som Kvalitetsmeldingen omtaler	Utredes i andre fora
Familier i Grimstad skal oppleve at tidlig innsats er en grunnleggende satsing i alle barnehager	- Se punkt 5.6 om tidlig innsats	Ja
Ingen barn skal oppleve diskriminering og mobbing i barnehagen	Vi har ingen lokal statistikk om omfanget av barn som opplever mobbing og diskriminering i barnehagen.	Spørsmålet bør utredes i tråd med innføringen av nytt lovverk og nye rutiner og planer
Det skal være god kostnadsstyring i de kommunale barnehagene og god forutsigbarhet i tilskuddene til de ikke-kommunale barnehagene	Omtalt i Kvalitetsmeldingen, men denne økonomiske problemstillingen er ikke drøftet	Utredes eventuelt i andre fora
Grimstad kommune som barnehagemyndighet skal gi god veiledning og føre systematisk tilsyn med alle barnehagene	Barnehagemyndigheten utfører veiledning Ikke gjennomført i 2020/21	Ja

Tilstanden og grad av måloppnåelse på grunnskolens område

Hovedmål i Kommunedelplan skole	Oppsummering av tilstanden i 2021	Utviklingsbehov
Elevene i Grimstad oppnår ut fra sine forutsetninger høy kompetanse i grunnleggende ferdigheter og fag slik at de er godt forberedt til å delta i videre utdanning og arbeidsliv	Nasjonale prøver viser at elevene har hevet seg både på lesing og regning på både 5. trinn og 9.trinn. Noe svakere på 8. trinn. Vi vet ikke om dette har sammenheng med at det har vært et spesielt år (pandemi), eller om det er en ny tendens Ingen eksamensresultater å vise til i skoleåret 2019/20 og 2020/21 Elever som har spesialundervisning i Grimstad, blir ofte værende på spesialundervisning. Vi spør oss om kvaliteten på undervisningen kan bli bedre for elever med tilbud om spesialundervisning. Grimstad skiller seg spesielt fra landet for øvrig når det gjelder omfang av assistentbruk i spesialundervisningen	Ja Ja
Elevene i Grimstad har et trygt og godt psykososialt skolemiljø som innebærer at de blir verdsatt, ivaretatt og inkludert	Elevene på barnetrinnet rapporterer om et bedre læringsmiljø enn elevene på ungdomstrinnet. Mobbing og andre krenkelser forekommer, og vi ser en økning på barnetrinnet. Vi ser også mobbing fra voksne i skolen	Ja
Grimstadskolen skal kjennetegnes ved tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid	Kvalitetsmeldingen avdekker at det er spesielt knyttet til spesialundervisning at vi kommer for sent inn med hjelp til elevene. Det viser spesielt figur 1. Andel pr. hoved-trinn 2020/21 for hele landet og Grimstad Viser også til punkt.5.6 om tidlig innsats	Ja Ja
Elevene i Grimstadskolen skal oppleve god ledelse på alle nivå – fra Rådhus til klasserom	Klasseledelse: Kvalitetsmeldingen avdekker at elevene opplever at ikke alle voksne reagerer når noen sier eller gjør noe ubehagelig/ekkelt Flere elever rapporterer at voksne på skolen ikke har klare forventninger om hvordan elevene skal oppføre seg mot hverandre Mobbing og krenkelser forekommer også der voksne er tilstede Skoleledelse: Elevene rapporterer at det er utfordringer knyttet til flere indikatorer på læringsmiljø på skolen: støtte fra lærerne, vurdering for læring, mestring og motivasjon, samt elevdemokrati og medvirkning. Dessuten trivsel, trygt og godt skolemiljø og mobbing. Dette ligger direkte innenfor skoleleders ansvarsområde Politisk/adm. Skoleeier: Politisk og administrativ skoleeier kan tydeliggjøre sine roller og skape rom for bedre samhandling knyttet til skoleutvikling i tråd med forskning om hvordan lykkes som skoleeier.	Ja Ja Ja

5.6 Administrasjonens oppsummering og anbefalinger for veien videre i 2021/2022

Sammenstilling av mål i styringsdokumentene og tilstanden på de områder som Kvalitetsmeldingen omtaler, viser at det er utviklingsbehov både i barnehagene og på grunnskolens område.

For å sikre en god og realistisk kvalitetsutviklingsprosess, er det imidlertid nødvendig å foreta prioriteringer om hva som bør iverksettes først og hva som kan komme senere.

Kommuneadministrasjonen vurderer at følgende områder bør prioriteres i kommende periode:

Prioritering av satsinger/mål (hva)	Konkretisering (hvordan)	Deltakere (hvem)	Konsekvenser for økonomi/ressursbruk
Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid	1. Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i førskolealder (rett hjelp til rett tid) 2. Dreining av spesialundervisning mot: ▪ bedre kvalitet i spesialpedagogisk praksis ▪ mer systemarbeid ▪ reduksjon av assistentbruk i spesialundervisning en 3. Skolefravær/nærvær ▪ felles rutiner ▪ mer kunnskap blant ansatte om skolevegring og skolefobi ▪ forbedre «laget rundt barnet» 4. Omorganisere strukturen på kommunenivået til «nye oppvekst», som er knyttet til barn og unge og deres familier (laget rundt barnet)	Barnehage- og skolesektoren - I samarbeid med andre kommunale tjenester	Omorganisering til «nye oppvekst» kan ha økonomiske konsekvenser – bl.a. til ny leder for en ny enhet Interne ressurser/ansatte vil benyttes til arbeidet med satsingsområdene Mulige kostnader til deltakelse på særlige aktuelle konferanser knyttet til skolefravær og skolenærvær Omorganisering forbeholdes av kommunestyrets vedtak.
Et trygt og godt psykososialt barnehage- og skolemiljø	1. Utarbeide felles rutine for barnehagene 2. Samarbeid med Læringsmiljøsenderet om kompetanseheving	Barnehagesektoren Skolesektoren Ressursteam mot mobbing	Pilotprosjektet i samarbeid med Læringsmiljøsenderet har ekstern finansiering Interne ressurser/ansatte
God ledelse på alle nivå	1. Klasseledelse 2. Skoleledelse 3. Skoleeier og barnehageeier	Politisk og administrativ barnehage- og skoleeier Enhetsledere Pedagoger i skole og barnehage SFO-ledere	Interne ressurser/ansatte prioriteres til dette utviklingsområdet Kostnader til fellesmøter mellom politisk ledelse, administrasjon og enhetene må legges inn i budsjett og overordnet årshjul

Avsluttende kommentarer

«En enkelt skole kan være en samarbeidende skole med kollektiv orientering uavhengig av kommunen den er en del av, men det er ikke sannsynlig at den vil være en samarbeidende skole over tid. Dersom kommunen ikke aktivt støtter opp om å utvikle og vedlikeholde læringsfellesskapet i skolene, vil det som regel undergrave det vellykkede endringsarbeidet ved den enkelte skole. Vi vet nå at skoler ikke kan utvikle seg om de blir overlatt til seg selv» (Fullan 2007)

Barn i Grimstad tilhører gode barnehager og skoler. Likevel viser Kvalitetsmelding 2020/2021 at vi har utfordringer og potensial for forbedring. Kvalitetsmeldingen legger derfor grunnlag for det videre utviklingsarbeidet.

Skoleforskere som Engeland, Langfeldt og Roald (2008) og Jøsendal, Langfeldt og Roald (2012) har funnet at alle nivåer i kommunen har en viktig rolle i utviklingsarbeidet.

En god *politisk skoleeier* står frem med tydelige mål og stiller krav til dokumentasjon og rapportering av måloppnåelse. *Administrasjonen* omgjør politikk til handling (transformering). Kunnskap om skolen og hva som gir best mulig kvalitet er viktig, og samarbeid mellom de ulike nivåene blir fremhevet som en god arbeidsform for å sikre kvalitetsutvikling.

Kvalitetsarbeidet skal imidlertid foregå ute i skolene og barnehagene. Både lærerne og skolelederne har ansvar for å styrke skolenes utviklingskapasitet. *Skolelederne* har et særskilt ansvar for lærernes profesjonsutvikling. Styrerne for barnehagelærernes profesjonsutvikling.

KS har i sitt fokus på det aktive skoleeierskapet påpekt at «Det er på arbeidsplassen man blir arbeidsfolk.» Med andre ord skjer det noe fra en som student får en kvalifikasjon til en som lærer utvikler en profesjonalisering. Klasseledelse kan for eksempel være et viktig satsingsområde i kvalitetsutviklingen, men klasseledelsen skal gjøres og utformes i klasserommet i en god relasjon mellom lærer og elev. Det er *lærerens* rolle å lede og bidra til elevens læring. Det er politisk og administrativ skoleeier sin oppgave å legge til rette for at dette blir mulig.

Tilsvarende må det være for barnehagesektoren. Sammen skaper vi en utviklingsorientert oppvekstsektor som bidrar til at barn og unge får utviklet sine evner og potensiale. Utdanning er nøkkelen til utviklingen av et inkluderende kunnskapssamfunn, og det viktigste virkemiddelet for sosial utjevning. Oppvekstsektoren i Grimstad har en målsetning om å gi barn og unge et godt grunnlag for videre skolegang og livet for øvrig.

Utgitt av: Kommunalsjef for oppvekst, Anne Grete Glemming

Utarbeidet av: Anette Meling, Rådgiver Stab barnehage og skole, i samarbeid med Stab